RQSV0N
POPESCU

ÎN TORENT

Editor: *Vasile Burlui*
Redactor: *Raul-Ianuarie Iordăchită*
Tehnoredactor: *Florentina Vrăbiuță 9*
Copertă: *Oana Iacob*
Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
POPESCU, RĂSVAN
In torent / Răsvan Popescu. - Iași :
Cartea Românească Educațional, 2022
ISBN 978-606-057-231-2
821.135.1
Grupul Editorial Cartea Românească Educațional
Copyright © Editura Cartea Românească Educațional,
Iași, 2022 Adresa: Bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, nr. 2, Iași
- 700124. www.ecredu.ro**ÎN TORENT**

Cartea Românească
EDUCAȚIONAL

Deprimarea de dimineață. Depresia, ca o pată de cerneală pe creier. Nesiguranță, neputință, lipsă de vlagă...

Stătea pe pat cu fața în sus, cu storurile trase și aștepta să se facă, ora mărului acru, antidiabet. Medicul i-a recomandat două porții de fructe pe zi, la 10 și la 17. Două sute de grame dimineața, două după masă. Le tăia în felii subțiri că nici dantura nu prea îl ajuta. „Apanajul vârstei, își spuse. Sunt și avantaje, mănânci mai lichid..

Se trezise de-un ceas și gândurile deja i se rostogoleau în cap ca-ntr-o moară care nu mai producea nimic. Doar mărunțea, fragmenta ceea ce odinioară părea să aibă unitate și sens.

Acum lucrurile se amestecau în neștire și doar uruitul măcinării în gol le mai ținea laolaltă. Și refuzul uitării...

De bine de rău Autorul era treaz și putea opune oarecare rezistență, noaptea însă pierdea orice putere asupra lor. Amintirile veneau peste el în somn ca o avalanșă. A refuza această devălmășie, a încerca să ordoneze acest bazar i se părea o utopie, cum te-ai lua de piept cu haosul. Ce șanse sunt?! Dar, oricum, n-avea ceva mai bun de făcut...

*

„Sub semnul provizoriului... Ca viața. Ce început e ăsta? Demarează greu. Scrisul este un mod de viață care nu interesează pe nimeni. Despre ce vorbim? O carte ca un album cu fotografii. Puriștii romanului vor strâmba din nas. Cerberii de veghe la integritatea literaturii, recuperatorii tradiției, gâzii culturali, atotștiutorii... Merită să te lupți?!"

în torent

Durerea îl însoțea permanent.Durerea surdă, înjositoare... O inflamație generală! Nu există vindecare, doar suferințe progresive.

„Eu nu trăiesc într-o locuință, ci într-o boală! Intru în al zecelea an. Boala mă obligă să mă întorc mereu asupra mea, ca ființă din came și viscere, mă îndepărtează de la lucru. Opera va trebui să mai aștepte. O carte despre amintiri și imaginație, despre nevoia de a înțelege trecutul. Despre căderea în trecut. Devine o himeră, o chemare îndepărtată. Am un presentiment..

încerca să-si exteriorizeze suferința, s-o scoată în afara lui. Stătea întins și își examina degetele de la picioarele scâlciate, atrofiate. Aproape că nu le mai simțea. Și atunci, instinctiv le verifica vizual, să se asigure că mai sunt acolo. Boala îi ataca nervii periferici, îl rodea pe dinăuntru. „îmi ascult trupul. Ce mai vrea de la mine? Am picior diabetic. Mușchii subțiați urcă pe oase ca niște vreji uscați. Pielea e ca un ciorap prea strâns. Unii ajung la amputare." „Simt mâncat", se gândea! începând cu picioarele. Boala ajunsese până la jumătatea gambei, unde mușchii deveneau de lemn. Si mâinile i se umflaseră, limfa nu se mai drena. Tălpile hipersensibile, cu pielea subțiată ca hârtia, îl ardeau. Uneori stătea cu picioarele goale pe gresia de la baie să se mai dezumfle. Pășea pe niște pernițe. Degetele țepene, amorțite, aproape că nu îl mai ascultau. Dacă se chirceau de durere trebuiau apoi îndreptate cu mâna. Ea le botezase „Strâmbele". Dar ea nu mai era. îl părăsise și-1 lăsase singur cu „Strâmbele". Uneori intrau în dialog, se înclinau unele către altele.

Alteori se rășchirau de capul lor și iarăși trebuiau puse la loc. „Acum trebuie să stau după voi", le reproșa. „Poftim educație!"

*

„Care este vârsta mea reală?" se întreba în oglindă. Avea fața umflată, indicând afecțiuni urologice, sistemul imunitar învins, tromboza la pândă, medicația mereu adăugată.

„Nu fac decât să-mi lungesc anii. Bătrânețea este întunecare..."

Durerile îi afectau libertatea de mișcare. Mersul devenise șovăielnic, legănat, cu picioarele desfăcute pentru

recâștigarea echilibrului.

Se punea problema protezării. Poliartrită reumatoidă... Își spunea: merg ca un bătrân. Bătrânul care pleacă. Bătrânețea înseamnă abdicare. Poate că asta ar fi tema. O carte crepusculară...

*

Pământul bun, împrăștiat de vânt... Iarba mare de acasă înghite amintirile. Biserica încă însemna ceva, și șura avea rostul ei. Bioritmul, după natură. Totul se trăiește în tăcere, numai la sărbători bate clopotul. Rememorare, nostalgie? A se slăbi! Satul românesc nu mai poate fi recuperat. Rămâne nostalgia după ie...

în satul său de baștină, când omul ologea, îl lăsau puterile, era mutat într-o cameră din fundul curții, o bucătărie de vară cu geamlâc. Se spunea că îl trage patul. Hainele cele bune rămâneau în casa mare, frumos rânduite în așteptare. Hainele în care va pleca. Pantofii negri, nepurtați.

O femeie din familie, de regulă fiica cea mare îl îngrijea până la sfârșit. îl spăla cu o cârpă udă, îl hrănea cu zeamă de cartofi, îi făcea focul cu coceni care niciodată nu ajungeau. Acoperit cu o velință, bătrânul se plângea mereu că vine frigul. După coș știai când s-a terminat, nu mai ieșea fum.

Agonia se petrecea în surdină, departe de ochii copiilor. Aceștia continuau să se joace în curte ca și când nimic nu se întâmpla, râsetele lor ajungeau la bătrân ca un ecou îndepărtat, acopereau drama ca o cortină. Și, într-o zi, clopotele în dungă. Lumea ieșea în uliță, întreba dne, cum...

Dar, oricum, el nu avea copii. Doar personajele născute din imaginația lui îi vor fi aproape, vor veni să-l petreacă. Ca la un priveghi...

Iar vremurile s-au mai schimbat, slavă Domnului! Când va veni vremea va fi instituționalizat

Singur se va cere.

Trebuie să știi când să te retragi, să ieși din lume. înainte să te calce pe cap...

*

Fragmente, frânturi, rămășițe... Semnele timpului!

în torent

Amintirile mă întăresc, zic că n-am trăit degeaba. Nevoia de a mă defini, căutarea identității. Jocul cu memoria. Ceva neclar, nelămurit. Scrisul dă dependență. Scriu pentru mine, dintr-o nevoie interioară, nu pentru a convinge. Ce face un autor? Preia o lume, o realitate a vremii sale, o transfigurează, o trece prin ființa lui și o dă mai departe schimbată. Este ca un filtru.

Gestația... Ochelarii pe vârful nasului. Ecranul laptopului. Stilul fragmentar mi se potrivește. Și editura așteaptă altceva de la mine. Veșnica poveste cu El și Ea...

*

„Viața mea e de unică folosință. Multiplicată în atâtea personaje mai este ea viața mea? Nu există un răspuns pe loc. Lucrez asupra mea, manuscrisul este atelierul meu. Mi-ar prinde bine un dictafon. Dimineața sunt puțin nazal."

Era la moment de bilanț și încerca să păstreze ce i se părea reprezentativ. Totuși prefera să-și creeze singur amintirile, mai ales noaptea. Boala dă insomnii.

„Ce stare lamentabilă! Nu mai am așteptări. Transpir fără să fac nimic. Atâtea patologii asociate. Nu mă pot suferi, așa am ajuns. Viață e asta?! Aș vrea să mă lipsesc..

*

Rătăcea undeva la granița între realitate și ficțiune, vizibil și invizibil totodată, un adevărat puzzle. Un teritoriu nelămurit, rarefiat în care timpul nu avea nicio putere. Interfera cu personajele sale. „Am rămas legat de ele, am puțin din fiecare. Din când în când îmi fac vizite.

Ele mă susțin și azi, cum o fac și morții mei chiar dacă i-am dezamăgit.

îmi trebuie o masă mai mare, masa de taină la care să-i invit[1]. Să ne regăsim. Și nimeni să nu fie uitat..Era singurul loc în care se simțea bine, spațiul lui securizat. Nid nu mai știa ce a fost și ce a făcut el să fie. Un autor este un univers, e suma povestirilor sale. „Construiesc, eu cu mine. Scriu la cartea aceasta de-o viață. Scrisul este o promisiune. Nașterea e aproape..."

1 Masa de familie, cu autorul în cap și restul scaunelor goale. Tema apare obsesiv în romanul De *partea bună a ierbii,* Editura Cartea Românească lidiK'ii|ional, Iași, 2018. (n.a.)

RĂSVAN
POPESCU

*

Portretul autorului la tinerețe...

„Să particip! Să fiu parte. Atâtea de cuprins! Un ziarist ia pulsul vremii sale. Am fost și eu un reporter frenetic, tenace, bă- gădos. Un pândar al noii soaetăți. Și ea era atât de incitantă, ofertantă, coruptă. Nimic nu-mi scăpa. Lucruri pe care le-am relatat și în egală măsură le-am trăit. O formă a cunoașterii minore. Dar cel puțin nu eram singur, izolat."

Gazetăria e bună, dar să nu rămâi în ea. El se pensionase antidpat. Cu timpul rămas era decis să facă ceva care să rămână.

Ceva împotriva uitării... Cotidianul e de regulă tem și trece repede, memoria colectivă e scurtă. Când scria reportaj vigoarea era totul. Atenția la detalii, grija pentru amănunt. Apropierea de adevăr cu pasul, conturarea lui din aproape în aproape. Românii sunt în general neatenți la ceilalți— ei bine, el va fi!

Fresce sociale în tușe groase, astea îi ieșeau cel mai bine.

Oameni, fapte, întâmplări, ca la manual. Punea întrebări, căuta răspunsuri, lămurea lucrurile. Parcă așa se spune, nu?

Alt stereotip despre gazetărie. Și totuși cunoașterea rămâne superficială.

Ulterior poezia, proza îi vor permite explorarea în profunzime a naturii umane. In căutarea unui sens. Presupunând că există unul...

*

Uneori este simplu pentru că faptele se petrec la vedere. Și vorbesc de la sine. In anul embargoului cu Serbia așa a fost. Un reportaj pe care l-a făcut pentru BBC. Ajungea să-și așeze camera de filmat pe malul Dunării, în Clisură și contrabanda se povestea singură. Făceai un sincron în care spuneai ziua și locul și apoi ieșeai din cadru. Podul de bărci încărcate cu benzină până la copastie se lega cu malul sârbesc, unde alimenta mașina de război a lui Miloșevici. Războiul din Balcani începea să gâfâie din lipsă de carburanți. De două ori pe zi activitatea pe Dunăre se întrerupea brusc și atunci funcționa regula celor 30 de minute, cât să treacă nava OSCE.

în torent

Se vedeau ofițerii italieni pe punte, cu binoclul la ochi. Atunci contrabandiștii se retrăgeau la umbră și își desfăceau gustarea. Mâncau bine pentru că hămăleau toată ziua cu bidoanele. Dădeau fuga la benzinărie cu schimbul, făceau plinul și de trei ori pe zi.

Beau numai seara, când lumina cădea și ei împărțeau banii. Ziceau să-i dea Dumnezeu sănătate lui Miloșevici și să fie ai dracu americanii cu avioanele lor. Și le făceau semnul cu degetul spre cer. începuseră bombardamentele de noapte și ei se temeau pentru afacerea lor. In locul caselor pescărești de paiantă, cu acoperiș de stuf ridicaseră vile de cărămidă cu trei și patru etaje. Și mașini puternice, nemțești, la mâna a doua, răscolind noroiul; asfaltul n-ajunsese până acolo.Numai caprele rămăseseră de izbeliște și bântuiau de colo-colo, sălbăticite. Bărbații, chiar și băieții, „făceau embargoul".

Tot acest amestec pitoresc de bunăstare și sărăcie dădea bine în cadru.

îți instalai camera pe ponton și reportajul venea de la sine. Relatare pe un ton neutru - englezii l-au învățat să ia distanță.

Uneori auzea voci în spatele lui: „Care-i treaba? Ar fi mai bine să-1 aruncăm în Dunăre!" Știa că până la urmă se va întâmpla...

*

Alteori nu se întâmpla nimic, doar sărăcia care se tot moștenea. El apăra cauza celor lipsiți de apărare. „Eram cam de stânga, recunosc", își spuse. „Marx moare greu..Astăzi are altă perspectivă, mai individualistă.

La celălalt capăt al fâșiei de apă, Sulina anilor '90. Fusese trimis de BBC, ca și în Clisură. între timp devenise corespondent permanent, era plătit în lire. Dar nu asta îl făcea deosebit.

Convertirea orașului la turism s-a făcut în vreo 20 ani, atunci totul era mort. Șantierul naval fusese dezafectat si furat la bucată, vândut la Istanbul. Vasele rămăseseră ca niște carcase metalice pe țărm, toate piesele au ajuns la fier vechi. Ca și mașinile fabricii de conserve. Linii întregi de producție, dezasamblate, dispărute ca prin farmec. în toată țara patrimoniul industrial se deșira odată cu mândria națională. Pescuitul fusese interzis așa că de unde pește? Pescarii deveniseră braconieri , la ei acasă, fugăriți de Garda de Mediu, nou înființată. S-au angajat acolo tot felul declasați...

Centrala termică avusese aceiași soartă așa că în

în torent

blocurile comuniste puținii rămași se încălzeau iama cu lemne, pe care le pescuiau din Dunăre. Când venea apa mare țâra cu ea trunchiuri întregi și ei le agățau cu cangea.

în torent

Șlepurile nu mai coborau pe fluviu din lipsă de mărfuri. In câțiva ani populația orașului a scăzut la jumătate.Doar fațadele vechilor palate ale negustorilor armeni, evrei, turci și greci aminteau gloria Porto Franco de altădată. Case cu personalitate, construite în secolul al XIX-lea. însă imobilele se părăginiseră, nelocuite, acoperișurile de țiglă nobilă se surpaseră.

Orașul devenise un paradis al ciorilor, cuibăreau în podurile pustii. Pescărușii fuseseră izgoniți și numai la mare îi mai vedeai. Paradoxal, Sulina fusese înstăpânită de ciori. Seara se înălțau ca un nor negru care se lăsa amenințător asupra orașului.

își amintea că a ilustrat reportajul cu țipetele lor. La vremea aceea umbla cu reportofonul după el. Chiar așa începea materialul, un croncănit care se amplifică, te intrigă. La montaj s-a tras, pe fundal, zgomotul valurilor.

Rămâne confuzia, consternarea...

*

Porto Franco! Ulterior va juca un rol important în proza lui. „îl simt ca pe un gol în suflet. O epurare a memoriei bizantine. Imagini de efect, casele delabrate, fațadele căzute, roase de soare, de ploi. Un oraș în ruină, dezolant. El și Ea... De ce nu-i duci aid, la capătul lumii? Nu seamănă?

Delăsarea, lentoarea, lâncezeala, înapoierea... Toropeala, torpoarea... Lumea de ieri, marginea lumii dvilizate. Ținutul enigmatic și uitat, impresia de nelocuit. Orașul dezmoșteniților, unde s-au amestecat atâtea gene. Azi niște autiști izolați. Marginali, păguboși.."

„Cam slăbuț..Sigur, simt doar mărturii ale epocii și ace-lea destul de stângace. Dar atund erau viața, tinerețea lui, îl trăgeau înainte. Se implica în mersul lucrurilor și i se părea că îl schimbă. „Chiar că aveam tupeu..

îi plăcea foarte mult acest cuvânt, schimbare, și îl folosea ori de câte ori putea. Termenul era la modă, definea vag progresul, se potrivea la orice. Doar că schimbarea nu prea venea. Ieșirea din neființă...

*

Uneori surprindea mișcare în jurul său. Mai ales la colțurile ochilor se furișa ceva iute, care mereu îi scăpa.

Parcă trăia înconjurat de ființe mid și agile ca niște insecte. Când întorcea privirea într-acolo realiza că i s-a părut. își apăsa inima cu mâna, o liniștea ca pe un *pet:* „Stai cuminte! N-a fost nimic."

Boala ataca fundul ochilor, năștea umbre. Retina se umplea de vase sângerii. Diabetul atacă vasele. Uneori vederea tremura ca o apă vălurită, tulbure.

Alteori nervill optic se bloca într-un fel de cârcel dureros. Își controla tensiunea oculară cu Xalatan. „Intr-o bună zi vei produce o operă polifonică, compozită, integrată, sofisticată pe relația dintre autor și personajele sale. O carte-cult? Nu contează! Dacă nu mai produd insulină, degeaba!"

*

Gândirea anxioasă... Am probleme grave, realiza Autorul.

Gânduri fulgurante, pemidoase, interogații, frid... Ca niște fluturi de noapte, roiesc întunecate, depresive, distructive. Timpul ca fluid, materie informă. Cum poți să-1 pipăi?!

„Fluviul lenevos, indolent. Apa curgătoare este vie. Toate poveștile merg la vale. Ne lăsăm duși spre nicăieri. Și ficțiunea poate fi crudă.

Relații romantice de parcurs, relații erotice uzate, conviețuiri. Toate viețile curg la vale și se întâlnesc cu altele, se adună în marea curgere, facem parte din ea. Suntem umbre, năluci, amăgiri. Fiecare îl repetă pe cel dinaintea lui. Ființe gregare, ne împletim poveștile de viață, ne agățăm unii de alții, înspăimântați."

Se trezi dintr-o dată, asudat. în cameră pătrundeau zorii.

„Ce aiureală! Prea multe întrebări Fiecare trăiește singur, rătăcește, se descoperă pe sine dacă apucă.

Fiecare moare singur! Moartea e nesfârșită..."

*

Absență, însingurare, furie... Uneori se certa singur. „Posac, solitar și inutil! Invizibil trec printre oameni...

Omul bătrân trebuie să se facă plăcut. Pentru că nu mai este necesar. Și nid nu se mai poate apăra. Mai departe supunerea, capitularea. Ajungi să accepți! Să ieși din scenă nu e ușor..." Dar supunerea nu era pentru el. Boala are mersul ei, înaintează agale. Se apăra de boală scriind, o

în torent

arăta, o înfățișa. „Uite ce hâdă e!"

Își făcea mișcarea de dimineață în papuci, cu pași târșiți. Lipsa soției îl marca în fiecare zi. Femeia-copil... Când se trezea dimineață gângurea. Șoptea ceva nedeslușit, cu o voce mică. Câteva cuvinte neînțelese care nu se regăseau în niciun dicționar. Parcă venea din altă lume. Apoi se limpezea, cearcănele se retrăgeau. In ochii ei revenea resemnarea. Avea grădinița ei de muscate albe în fereastră, el i le adusese. Florile dalbe... In colindul de acasă simt flori de măr. Aici erau mus- » cate-n ghivece. Când le uda încerca să imite ploaia, le stropea de sus. îi aminteau de satul său, de casa bătrânească. Acolo stăteau în geam de primăvara până toamna și iarna coborau în bed. Așa știa anotimpurile. Prin martie le scotea din pivniță, uscate ca niște bețe. Și ele înfloreau suave, prindeau iarăși culoare. Ei îi plăceau că erau vii, albe ca o ninsoare. Nu suferea florile în glastră, natura moartă. „Se sting sub ochii noștri în tăcere..." Cam așa făcuse ea. Ieșea la geam, cu aura ei de ființă suferindă, sfioasă, se temea de lumea de afară. Uneori o surprindea pe facebook, să vadă cu ce se mai laudă. Toți prietenii ei erau nevăzuți. Suferința ei fără leac îl revolta, îl abătea de la scris.

Când se întorcea din drumurile sale ea era acolo, la fereastră, cu Pufoșenia la piept. Zicea că împreună l-au așteptat și pisica a fost chiar nerăbdătoare.

Palidă, imobilă, printre flori. Privind retrospectiv, avea alt înțeles.Zgomotele străzii o atrăgeau: vocile, tramvaiele uruind, claxoanele... Nu ieșea, era prea fragilă pentru asta. Viața îi părea ceva exterior ei. Lumea era frustă și dură. De aceea nici n-a luptat pentru ea...

*

Ani de zile a trăit în umbra lui. Cine se uită la o umbră? E datoria ei să te urmeze, știi că este acolo, nu te întorci să te asiguri. Uneori îl amenința că pleacă și nu se mai întoarce. El credea că vorbește de divorț, mai trecuse prin asta, era la a doua încercare. Dar ea se gândea în altă parte... Uneori o redescoperea ca și când tocmai s-ar fi întors de departe. O întreba: „Ce-ai mai făcut?" Și ea, resemnată: „Mi-a fost urât". O spunea în treacăt, să nu-1 supere, în definitiv el lucra și ea stătea acasă.

Când el hrănea vrăbiile îl întreba: dai la pui? Ciripeala lor veselă, fără sens o sustrăgea de la durerile ei. Ai grijă de aia mică-mică, să apuce și ea. Vorbea de o stârpitură care, nu se știe de ce, nu zbura... Doar se țâra de colo-colo prin praf.

Era femeia-copil. Ea însufleția lucrurile. Când el nu găsea chibriturile, spunea: „S-au ascuns. Se joacă."

Se înțelegeau din gesturi și priviri, vorbele le păstra pentru scris. De la medicamente mirosea ca o farmacie. Noaptea transpira și el o ștergea în somn cu prosopul. Uneori gân- gurea prin somn: „sunt fleșcuță". Dimineața respingea mângâierile lui, „simt lipicioasă". Intr-o zi a mai respirat o dată și gata...

De când ea nu mai era, Autorul trebuia să se ocupe zilnic de o mulțime de lucruri mărunte care îl exasperau: aprovizionare, facturi, mâncarea pisicii stufoase. Ea îi spunea Dumneaei.

Altfel o prețuia acum, se simțea recunoscător. Se ruga pentru ea. Pentrù el nu. Nu-1 mai interesa. Alta era dacă ar fi avut copii.

în torent

în cazul său, Domnul nu a dat, a luat. „Am rupt orice relație", a decis el. Nu i-a dus niciodată o lumânare, acolo la marginea orașului. Doar flori. Doliul nu s-a terminat niciodată. Dragostea s-a transformat în dor...

*

Timpul interior nu curge după calendar.

Memoria afectivă, ca un filtru. Memoria subiectivă. Pământul bun. Bunicul său obișnuia să sfărâme în palmă spicul de grâu. „Uite cât are bobul! Din trei boabe te-ai săturat. Bobul ăsta ești tu! O să te fad mare..”

La un moment dat am făcut trimitere la satul autorului, ca să-l ancorăm undeva. Filiația e importantă, altfel ne rătăcim. In cazul lui, un lung șir de patriarhi, preoți și învățători de țară, ca un lanț uman. El a trebuit să-1 rupă ca să devină scriitor. Nu poți să fii autor la țară, e o lume dispărută. Totuși, suferea că s-a extras. „Nimic nu mai e rânduit..

în realitate satul lui nu mai există. Este doar un portal în timp, către copilăria uitată. Și o confruntare cu sine. Atund era cam cât gardul. Acum până și ulucile lipsesc. Nu mai călcase pe acolo de mult. Și nici nu expusese vreodată drama familiei, o considera îngropată. Ultima oară a găsit satul pustiit. Case cu drugi pe ușă, abandonate, dărăpănate. Dacă mai era locuită una din dnd. Oamenii erau la căpșuni, în Italia, în Spania, la sparanghel în Germania... Poate la mai bine, poate la mai ușor. După revoluție țăranilor li s-a spus descurcați-vă! Și ei au plecat... Grăbi pasul și ieși în mirиștile arse. Câmpurile s-au părăginit, nelucrate. Din conductele de irigații unii au făcut adăpătoare pentru oi. Dar nid lâna nu mai merge. Arșița a pietrificat totul. Doi bani nu mai face pământul bun!

A trecut, fără să se oprească, pe lângă casa bunicului, vegheată de nud ca de niște uriași. Fusese cuprinsă de iederă până la streșini. Nu mai era nimeni acolo, nid măcar im câine. A grăbit pasul să nu trezească amintirile, înainte ca învățătorul să-1 privească sever, iar bătrâna să înceapă cu reproșurile: „Ți-ai pus palma-n fund! Cui ne lași?!"

Tradiția familiei era ca cel dintâi născut să se facă preot și să preia parohia, iar cel de-al doilea învățător și lua școala. Tatăl său a fost primul care s-a făcut inginer.

S-a mutat la oraș din nevoi practice. Calea s-a frânt. La

rândul lui a respins patriarhatul.

*

A urcat gâfâind până-n dealul cimitirului, la biserica străbunicului său, Preotul. Acesta fusese personajul central al copilăriei sale.

L-a învățat să bată toaca și clopotul și slujbele bisericești. Preotul își știa consătenii pe nume. Și le vorbea despre Dumnezeu ca despre un bătrân din vecini. îl puteai întâlni pe uliți. Peste ani îi va închina un poem intitulat *Coliva*[2]*:*

„El nu avea o slujbă, avea o menire!/ Când ieșea pe uliță în anteriu, cu crucea la gât/ Și pantofii lustruiți, arată respect.../ Trei generații a botezat, a cununat și-a înmormântat./ La sfârșit, cu toții s-au mirat, pentru că părea nemuritor./ Toată suflarea l-a petrecut până-n deal, unde i-au ridicat coliva./ Atât de multi încât n-au încăput în cimitir. /Așa că s-au strâns unul în altul, fiecare cu mâna pe umărul celui dinaintea sa/ până jos, la baza dealului./ Un mușuroi din came, o contopire. Un singur trup!"

*

Acum tot satul este un cimitir, viata din el s-a scurs, se în- vălmășesc viii cu morții. Găsi biserica surpată. Arăta ca o măsea stricată, cu pereții măcinați și acoperișul căzut înăuntru.

Până și sfinții se decoloraseră, se decojiseră, risipiți în texturi de tencuială căzută. Si turla s-a frânt, ca un ciot bătrân. Oamenii s-au băjenit căutându-și norocul în euro, luând cu ei icoanele, odoarele, tainele, colivele... Ce să mai țină zidurile în picioare?

împrejur mormintele fuseseră înghițite de bălării înalte până la brâu. O iarbă uscată, tăioasă. S-a apucat să le smulgă cu mâinile goale și s-a umplut de sânge. N-are sens, își spunea. Și totuși îi dădea înainte. In curând crucea de piatră a Preotului se arată dintre răgălii și scaieți alături cea mică a învățătorului.

— Iertare, șopti. Acum înțeleg. La sfârșit suntem unul...

2 în original „Coliva bunicului meu", poem apărut în volumul *Pisici pe acoperiș,* Editura Cartea Românească Educațional, Iași, 2020. în carte autorul dezvoltă ideea de familie, (n.a.)

în torent

*

„Fericit cu toate nimicurile. N-am un par să leg un câine! Sau: n-am nici sare la scrumbie." Nu mai știa de unde a cules expresia. Probabil de la tovarășu' Geantă de la Sulina, e stilul lui. Va apărea mai târziu.

în vremea aceea erau subiecte la tot pasul și El le vâna. Nimic nu-i scăpa. Astăzi jurnalismul este criticat, privit cu suspiciune; o fi *fake?* Dar atunci nu. Oamenii credeau tot ce le spuneai și mai cereau. Așteptau să le deschizi ochii. El avea perspectiva lui. Scria clar și concis. Nu reda, el înfățișa, esențializa. Un spațiu al negativului! „Nesfârșita tranziție! Marginea lumii civilizate. Stagnarea! Și o societate bolnavă psihic. Locuri pustiite, indivizi încremeniți în proiect, instituții impotente, cotropite de mediocrități politice agresive, selecția inversă, autoritarismul, corupția, fărădelegea, tirania prostului gust... România ca un șvaițer în care toți își vâră degetele!

Și acum toate acestea se întorc în mintea mea, ca dintr-un hău adânc, vin peste mine, uneori se suprapun. Este o revedere, o reevaluare? Sau chiar o reconfigurare din cioburi? Simt secvențe repetitive, reluări, nu mă lasă să dorm. Ce rost are? Credeam că le-am îngropat, am trecut peste..

*

Mai departe imagina tot mai mult, își descoperea creativitatea, dimensiunea lirică. Ficțiunea substituia treptat realitatea. Frânturile de realitate surprinse ca ziarist se cereau retrăite, interpretate într-un registru al semnificațiilor. Ezita să spună un registru superior. Dimpotrivă, scrisul, hai să nu zicem creația, scrisul literar, ficțiunea îi păreau uneori de o perfectă inutilitate, o existență seacă. Mario Vargas Llosa își punea aceiași întrebare, avea aceleași îndoieli. Și Gabriel Garda Marquez îi răspunde că e o vocație subversivă, instigatoare. O modalitate de a rezolva im conflict cu mediul său[3]. Era de acord.

„Afară de faptul că scrisul îți face capul mare, nu-i

3 Confruntare de idei reprodusă în „România Literară", aprilie 2022. Gabriel Garcia Marquez e considerat părintele realismului magic la- tino-ameriean. (n.a.)

decât o deformare, o evadare din realitate, o viață paralelă, nevoia de altceva. Cartea nu aduce profit. Literatura a ajuns o sectă."

Nu odată regreta îndepărtarea lui de gazetărie.

„Cel puțin consemnează ceva ce există, un portret al sod- etății. Are un sens practic, schimbă ceva, este o intervenție în imediat. Literatura nu, pentru că omul nu poate fi schimbat, este același de la Adam și Eva. Și atund ce sens are?"

Totuși lucrurile s-au întâmplat oarecum peste voința lui. Desigur, cărțile sale nu s-au scris singure și în multe cazuri au plecat de la un fapt, ulterior romanțat. Nimic nu e fals, nid adevărat până la capăt. No comment.

*

întinsul nesfârșit de hârtie... Nu ne mai hrănim din cărți.

Fiecare personaj își reașază lumea în jurul său. Unele sunt generice, de aceea nid nu poartă nume. Editorul, Profesorul, Producătorul, Regizorul, Operatorul...Se aglutinează din aproape în aproape, aluvionar. „El și Ea", romanul său ca o călătorie nesfârșită își are germenii tocmai în experiența lui la gurile Dunării. Criticii au fost duri. L-au etichetat drept o poveste de dragoste fără dragoste, o împerechere bizară și fără tensiune, în care protagoniștii simt împinși unul spre altul de singurătate. Doi pribegi spre nicăieri, sprijinindu-se unul de altul. Neconvingător!

Dar în branșă succesul a fost întotdeauna îndoielnic. Succesul ca un fum...

El le dădea replica.

„Nu atracția dintre cei doi îi aduce împreună cât mai degrabă respingerea fiecăruia de către societate, incapacitatea lor de adaptare. Din motive diferite, desigur. Sunt două ființe fragile, fiecare în felul său. Amândoi persoane voluntare, caractere care se vor ciocni.

Să începem cu El, e mai la îndemână, totdeauna scrii mai ușor despre ce cunoști bine."

în El autorul își creează dublul, opusul chiar. „Mă despart de mine." Un tip seducător, egotic, alert, cu aer sportiv, ermetic, indescifrabil, nu știi niciodată ce-i în capul lui. Are o atitudine sfidătoare, un fel de nepăsare

în torent
nemaivăzută, nemaiîntâlnită, parcă nimic nu-1 atinge. Neînseriabil, nesupus...

Este un scriitor la cincizeci și cinci de ani, scrutător, febril, cară mereu un laptop la subsuoară. Trăsături ferme și o bărbie avântată. Are ținută chiar și pe plajă, la sfârșit, unde apare în blugi rupți în genunchi, cămașă albă pe afară și tălpile murdare de nisip. Un burlac convins, care refuză să îmbătrânească. Dar o face cu eleganță, nu ciupește adolescentele pe stradă. O escapadă, da, e revigorantă.

în acest sens are o aventură cu o femeie încă tânără, dea lungul fâșiei de apă care închipuie drumul spre nicăieri. O însoțire din frică.

Motivația Ei este alta și-a pierdut încrederea în sine. „Nu sunt bine cu mine, spunea Ea, nu sunt K. Nu mai am niciun chef, în tinerețe a fost Miss litoral sau așa ceva

în torent

.Trei ediții a urcat pe scena teatrului de vară din Mamaia în costum de baie. Viața era ușoară și toți bărbații roiau în jurul ei. Din când în când mai culegea unul, însă se plictisea repede. Dacă plictisul ar fi o boală, aceasta ar fi suferința ei cronică. Până la urmă a ales să se mărite cu un om de afaceri cu 20 de ani mai mare, care i-a asigurat un trai îndestulat, dar atât. Până la un punct căsnicia a stabilizat-o. „O vreme am încercat amândoi, dar ne-a trecut, zice Ea ridicând din umeri. Am eșuat într-o căs-nicie temă, dăm vina imul pe altul. Am o reală preocupare, să fiu mereu cu un pas înaintea lui. Grija soțului e să mă umilească, să mă încarce negativ. Situația s-a tot accentuat. Țăranu' cu Subaru! Vom ajunge să ne urâm.. ."De altfel era mai mult absent, afacerile îl țineau departe. Iar copilul cu dizabilități născut din această căsnicie mai mult formală o face total dependentă de soț. „Am făcut depresie postnatală de frică. Nu sunt un părinte-cres- cător. Nu știam s-o îngrijesc." De Crăciun soțul și-a pus coame de ren ca s-o amuze. Poate presimțea el ceva... Până și vila lor uriașă are gratii la ferestre, chiar și la etaj. Ca o colivie. Se simțea prizonieră, închisă într-un spațiu securizat. Nu mai vedea un viitor. „Simt nevoia unei varietăți", își spunea. „Citesc despre compensare, sănătatea relațiilor..."

O vreme a avut banii ei din publicitate și *modeling* dar toate acestea au rămas în urmă, se caută fete mai tinere. Vreo doi ani a prezentat vremea la un post tv, pentru care nu se cereau nidun fel de studii, dealtfel nici nu avea. Era frumoasă și atât. învățase să citească pe prompter cu intonație...

*

Când s-au întâlnit întâmplător, El se simțea undeva la capătul inspirației, fanteziei. Ea spunea despre El că este onest pentru că nu promite nimic, n-are ce. în disperare de cauză își dăduse demisia de la catedră ca să-și provoace talentul secătuit. Trăia din expediente, ca *freelancer;* traduceri, documentare tv, colaborări pe ici pe colo spre disperarea tatălui său, fost profesor de literatură comparată și semiotică, fost decan. Membru corespondent al Academiei, etc.

Conflictul s-a rezolvat în favoarea fiului care l-a închis

într-un azil de lux, moștenindu-1, ca să zic așa, încă din timpul vieții. De altfel, n-ar fi avut cine să stea după bătrân când El făcea atâtea deplasări pentru ziar, televiziune... îi era mai bine la cămin, avea cea mai bună îngrijire. Sau, cel puțin, așa se amăgea el.

Și iată-1 liber să se îmbarce într-o călătorie de plăcere alături de o femeie mirobolantă care vedea în el nu știu ce. Poate un tip superior. Poate doar altfel. Și aștepta să o descopere. „Atunci voi ști și eu cine sunt. Autocompătimirea va înceta..."

*

Dar timpul ne presează. A ales o cale ocolită. Ani de zile s-a temut să scrie scenarii, deși îl trăgea ața.

Când, peste ani a reușit să ecranizeze „El și Ea" criticii o bătuseră deja în cuie ca fiind o carte despre singurătate. Un *Iove story* fără dragoste. Asta o făcea memorabilă. A fost amprenta lui. Neputința de a comunica, de a declanșa o reacție în celălalt. Dragostea era acolo mai degrabă mimată, eroii făceau gesturile, sexul, însă nu se leagă nimic.

Parcă te uitai într-o fântână secată.

El neagă dragostea, au zis criticii ca un verdict. Și dădeau neîncrezători din cap. Totuși, fiind prima ecranizare avea să fie cu noroc, un succes neașteptat și pentru el. Intre timp, în ceea ce se numește publicul larg se dusese vorba că a scris „niște cărți". Urma disputa obișnuită, care a fost mai bună, cartea sau filmul?

în torent

Așa e de când lumea. Doar publicul larg nu mai e. S-a mutat la mail.*

Autorul a simțit nevoia să-i ascundă într-un fel, descoperirea adulterului creează întotdeauna deranj.

Nu se puteau duce pur și simplu să se înregistreze la o pensiune oarecare, sub alte nume.

Și aici intervine hotelul plutitor „Green" și patronul lui excentric. Acesta îi aștepta pe punte la capătul scărilor metalice, cu burta ieșind de sub tricou, în bermude multicolore și șlapi. Purta o șapcă marinărească albă cu detalii verzi, sugestive. Zici că e broscoiul Kermit la pensie, își zise Ea. Sau un săcotei zâmbitor de osânză care tremură.

Se trezi cu un pudel la picioare. Patronul l-a crescut de mic: plutea în apele Dunării și scâncea. „Stăpânul era probabil un sărăntoc, n-avea mâncare nici pentru el, a vrut să-l înece. Acum latră la toți, chiaf, chiaf, mă apără și de umbra mea."

Patronul le întindea galant mâna să nu alunece pe treptele ude. Tocmai trecea o barjă încărcată cu minereu și hotelul se bălăngănea periculos.

— Trebuie grijă, zise patronul. Aici toate se mișcă, alunecă. Atenție unde pui piciorul!

Trăgea cu ochiul la picioarele ei interminabile. Și debita o mulțime de prostii.

— E ca-n viață. Dar ce spun eu? Mă bucur că ați venit, la București e pandemia în floare, toată lumea poartă mască. Intr-o zi o să le dăm jos și n-o să ne mai recunoaștem. Dar cel puțin nu te mai bărbierești în fiecare zi, ha, ha. Vasul e gol, sezonul s-a sfârșit, vă puteți alege cabina. Am patru stele, n-a vrut să-mi dea cinci, că n-am parcare, ha, ha! Cine mai vine în Deltă-n octombrie? Totuși, e mai cald ca oricând. Toată vara am avut grupuri de nemți, engleji, olandeji... Acu' am noroc cu voi și voi cu mine. Aici, în sânii naturii! De asta ne cheamă „Green", adică suntem fani protecția mediului. Dă bine la străini. Suntem în asentiment. Am si caiac dacă vreți

> » să vă lucrați mușchii!

Ea se întoarse spre El în timp ce-și pasau bagajele din mână în mână.

— L-ai căutat mult? șopti. Miroase a parfum franțuzesc.

Și ce sprâncene de Joker.

El ridică din umeri. Patronul trăncănea într-una dar era discret.

— E de încredere. Poți să te bazezi.

— *Qui, qui, c'est vrail* Mă flatați, stmt copleșit!

Din experiența Ei, cel mai bine te ascunzi la vedere. Amfitrionul o zăpăcea, vorbea fără pauză.

— Atunci dă-1 mai încet!

Dar Patronul era de neoprit. Le atrase atenția că sunt pe teritoriul lui, cerea respectul cuvenit.

— Dumneavoastră sunteți audienți! Aici suntem ca într-o familie. Dar avem și cultură organizational, eficiență. Fiecare joacă două roluri, o să vedeți. Fiecare împinge echipa înainte. Și eu îi plătesc corespunzător. Ei îmi spun Pupi! Pentru că am baby-face! Și sunt mereu binedispus.

Ea bătu din palme, i-a plăcut. El părea preocupat de vârful tenișilor. Mai departe personalul va veni la rampă, ascultător. Cinemaul înseamnă *gross-plan.*

— Să vă prezint: ea este Niusia. Spală, calcă, șterge praful, nu stă o clipă. Asta dimineața. La dejun își scoate halatul și devine chelneriță. Și atunci observăm ce fată frumoasă e, cu talia ei de viespe. Și eu o țin aicea, ascunsă, am motivele mele. Și acum puțină buniceală! El este băiețelul ei, mânca- 1-ar tata, că nu vrea să vorbească cu niciun chip. Doar gângu- rește, de aceea i se spune Gugu. Totuși, corectează rata natalității. Mama Vasia e pe cultură culinară. Dar e puțin și clarvăzătoare, are aură. Face mai multe roluri, dă în cărți, citește- n palmă, turistele se înnebunesc după ea. Cum face Vasia plachia, mai rar! O să vă îndoape. Eu postulez: mâncarea contează! Mâncăm pe fond emoțional! Vasia are rețete unice, lipovenești. Pește proaspăt, de captură! Și mujdei gros ca untul. Mămăliga e benefică la slăbire. Ultra *all inclusive'.* O să vă lingeți degetele. Icre, batog, plachie, n-ați mai trăit așa ceva.

Avea filosofia lui: turistul trebuie îndopat, încântat, delectat. La noi ospitalitate egal crăpelniță. Dar eu am rețeta *mea feelgood.* Omul vine și la anul. Sută la sută! Și atunci ai *wxfeed-backl*

Drăguț! Este im bou cu pedale, își spuse Ea. Și zâmbi cu toti dinții.

9 9

— Mai e Nicalai, un hahol de bază, se pricepe la tehnica- lități, desface motorul cu dreapta și-1 face la loc cu stânga. E căpitan și matroz, nu-mi permit doi. Pentru cine nu știe, un hahol este un ucrainian, așa cum un lipovean este un rus mai nereușit. Amândoi au ochii albastru marin.

Căpitanul era un zdrahon, care părea a nu avea gât. Umerii masivi porneau de sus, de la ceafă. Arăta ca un taur blând și liniștit de care oamenii se temeau din prostie. Tocmai șurubărea la radiatorul remorcherului care trăgea hotelul plutitor. Vasul nu avea propulsie proprie. Nicalai era mânjit de ulei pe față. Scoase capul din motor.

— Care acela sunt eu! Și ridică șapca în semn de salut.

— Aid rar găsești oameni care să nu bea. La baie e cam strâmt, dar robineții sunt suflați cu bronz. Juri că e aur. Este acel *wow-factorl* Doamna știe. Mă scuzați că vorbesc o limbă hibridă, romgleza. Ne adaptăm cum putem. Sus pe terasă avem jacuzzi și bidclete medicinale. Și umbrele *waterproof.* Dacă plouă avem la club cărți de joc și *remy,* să nu vă plictisiți. Nu vă uitați în gura mea! In ziua de azi trebuie să te promovezi agresiv. Avem și cont pe *Twitter* și *Instagram* pentru impresii, clienții ne dau note. Am încheiat prezentarea. Mâine dimineață ieșim în decor. Tărâmul mirific al Deltei...

*

„Totul... Cele trăite și cele scrise. Se construiește singur, ca un castel de cuvinte zburătoare. Fiecare cărămidă levitează, își caută rolul ei în structura de ansamblu."[4]

Simțea cum îl trage după ea. O carte vine dintr-un preaplin, se scrie singură sau deloc. Un scriitor e ca hârtia de turnesol, declanșează o reacție. Nu doar un ilustrator al epocii lui, nu face modă. Are o viziune, o perspectivă, prin el adevărul se decantează. Sau nu citesc eu cărțile care îmi trebuie.

Este ca un decodor de amărăciune. Nu are scuturi.

4 „Castelul de cuvinte", poem publicat în volumul *Protestul brazilor de Crăciun,* Editura Cartea Românească Educațional, Iași, 2021.

Vede lucruri care pe ceilalți nu-i ating, li se par normale. Suferința este ceva firesc. Ei își minimizează instinctiv dramele tocmai ca să treacă peste. Un autor nu, vede enorm și simte monstruos, vorba lui Caragiale. Toate se adună înlăuntru său și dospesc acolo cu anii. într-o zi își cer drepturile, îndrăznesc să se arate, se întorc pe hârtie sau pe digital. Se uită la mine întrebător. Refuză să creadă că au trecut. Trăiesc prin ele o realitate paralelă, alternativă lucruri care au fost. Oare greșesc? Reluăm mai târziu...

„Scriu pe hârtie într-o lume dominată de imagini."

Avea o relație naturală cu cinemaul, un scris vizual. „Ce nu știu în cuvinte, spun în imagini. Unde este limita?". Substanța este aceeași...

Cedase drepturile de ecranizare și acum era presat cu scenariul, se sufoca în obligații.

*

în carte nu era așa, vaporul lipsea. Cei doi se ascundeau într-o pensiune mică de familie, de la capătul lumii.

Gazda fusese activist, lucrător cu gura la șantierul naval, musca la arat.

Un agitator de la propagandă. I se spunea tovarășul Geantă, de la o servietă de piele pe care o căra după el până s-a închis șantierul. înăuntru nu avea decât gustarea. Totuși, servieta îi dădea un aer important, veșnic preocupat de probleme. Farmecul parazitului, își spuse El.

— înțeleg că nu mai merge ca înainte, dar lasă-mă și pe mine să trăiesc, se văicărea Geantă. Să fiu eu pe cale de dispariție? Umblă așa, o rumoare... Pentru că de ce?!

Mare știab n-am fost, să fie clar. Sunt eu de vină că am crezut în fericirea popoarelor? Exagerat de rău îmi pare. Am fost intoxicat! De dimineață până seara asta mi se spunea. Eram tânăr și prost, și ce-i cu asta?! Ce atâta reprimare?! Au fost vremuri care nid nu pot să le comunic.

Alții au stat la prezidiu, eu doar aranjam cartoanele pe masă. Și portretele pe perete. Ceaușescu într-o ureche, ca și când ne asculta pe toți.

Scriitorul încearcă o explicație vagă. Căuta cuvintele potrivite, să nu-1 tulbure, interlocutorul era recalcitrant. „O s-o dau pe teorie. Și, fără maliționzitate, trebuie să mă abțin."

— Există o remanență. Trecutul se insinuează în prezent și până la un punct, îl determină, se regăsește în el. Trecutul se continuă în prezent, îl otrăvește chiar. Ce poate ieși bun din cenușă?

— Dar până când? izbucni gazda. Sunt sătul de politică! Ce atâtea discordii? Am benefidat de im moment istoric nefericit care și-a pus amprenta. Experiența vine din trecut, profiți de ce au făcut alții, ca lipitoarea. La noi a fost jaf și cotropire! De ce fac afirmația? Care cum a putut, a avut cheia de la magazie, a pus mâna pe ceva. Ce, eu sunt mai prost?! Dacă stai, n-ai!

El încerca să-1 liniștească, apreda tenta lui polemică. Personajul îl interesa, i se părea reprezentativ pentru epocă, România pusă pe pauză. Vorbea colorat și dădea bine în reportaj. Unde nu găsea cuvinte se ajuta cu mâinile. Dar nu suntem la TV...

— Ani de zile m-am ascuns ca ilegaliștii, chit că nu mă căuta nimeni. Am mâncat covrigi cu bragă, am furat curent de la stâlp. Vindeam elemenți izolatori de la centrala electrică, ține și cu bandă adezivă. încă mergea făbricuța de ojă din mațe de pește, o vindeam la bazar. De la Istanbul aduceam blugi. Dar inflația mi-a mâncat economiile, am ieșit în pagubă. Mi-am zis: nu merge așa!

De pe urma vechilor relații s-a învârtit de un credit pe care nu l-a mai retumat. Cu banii de împrumut a ridicat în curte „o pensioară". Până să fie gata s-a retras cu nevasta în bucătăria de vară. Nevasta era mare meșteră la borș. „Pește mic, dar felurit, ăsta-i secretul.

Și apă din Dunăre, opărită Suntem industria ospitalității... Și la anu' panouri solare! Independență energetică, nu glumă! Că m-am săturat să scot cenușă."

Dar scena nu mai aduce deloc cu originalul. Filmul s-a născut la zece ani după carte. Au fost mai multe filtre succesive. Romanul schimbase realitatea momentului iar filmul schimbase cartea. Altfel dădea pe peliculă un hotel plutitor la apus. Și pe cine mai interesează un activist reciclat și hoț pe deasupra? Poate, când va ajunge deputat, atunci da. Ar fi un subiect. „Un erou al timpului nostru.. Z'[5]

*

Femeia adulteră. Femeia râvnită, obsedantă. Noaptea

5 Titlul unui roman de Mihail Lermontov, (n.a.)

se deșiră, o lasă goală și fără cusur. O clepsidră...

— Așa bine stăteam, zise Ea. Simt confortabilă pe întuneric, nu mă vede nimeni, nu mă judecă, nu pozez, nu mă mai consum. Nu mă iau prea în serios. La București mă omoară încălțămintea.

El și-a retras brațul de sub cap și s-a întins după pachetul de țigări.

„Aveam o fantezie și mă bucuram de ea. Femeia adulteră, când se trezește se simte vinovată. Nu e cazul meu", descoperea Ea. „Mă bucur că sunt. De mult nu mi s-a mai întâmplat. Dar acum se va face ziuă și o să-mi vadă cearcănele și porii tenului. Dimineața sunt așa de buhăită! Și am rătăcit crema cu extract de melc. Nu mai am pielea de la 18 ani..

Lumina pătrundea palidă prin hublou și fără să se uite afară își dădu seama că nava se pusese în marș. Simțea bătaia regulată a motorului și rezistența apei în provă, pereții metalici vibrau.

*

„Navigăm. Plutim... încotro? O viață în plutire... Cum ar fi?! Mă simt expusă. E destul de ponosit aici.

Uită-te la perdele, s-a dus urzeala. Pupi ne trage în piept, care 4 stele? Aerul condiționat abia suflă, te sufoci în conserva asta. Chiuveta e atât de mică, sau eu am mâinile prea mari? Mă obsedează chestia asta. Când m-am spălat pe dinți am scuipat pe jos. Și tapetul, galben-pai, arată ciudat într-o cabină metalică. Vasul e vechi, ruginit la încheieturi. Uneori îl aud pârâind. Poate așa visează el."

El fuma cu ochii-n tavan, satisfăcut, demult nu mai avusese o noapte atât de solicitantă. „Se cunoaște că merge la sală...

Ea își puse cearceaful în cap, simțea cum depresia zorilor se întoarce, se insinuează. Instinctiv realiza că ceea ce îi apropia se săvârșise și că urma tot ceea ce îi despărțea, erau atât de diferiți. Tot pasivul pe care îl târau după ei, oriunde s-ar fi dus. „N- ai ce face, până la urmă diferența se impune. Vârsta, educația, lecturile. Harababura din capul meu. Important e *vibe-vl..*

— Patru stele pe naiba, zise Ea. Mi-am băgat nasul pe aici. In dulăpior la baie abia încap câteva cosmetice mici. Nici măcar crema mea din extract de coame de cerb care

în torent
reface pielea. Femeile au micile lor trucuri. N-are piscină interioară, nici exterioară. Și culoarea asta temă, spălăcită. Ar trebui vopsit în culori exuberante, pastel, o feerie plutitoare, vibrantă...

El o privi cu dezaprobare.

— Nu se fumează aici, presupun.

Ea apucase să-și aprindă un icos, dispozitivele de încălzit tutunul făceau vogă, ceva mai puțin nociv. Totuși scoteau fum.

Era un pretext pentru El ca să iasă pe punte, unde să-și noteze impresiile pe laptop, nu se despărțea niciodată de el. Noaptea fusese memorabilă. Și la urma urmei un scriitor scrie. Cine știe, poate notițele îi vor prinde bine.

„Răsăritul... încă se mai întâmplă. Nicio clipă nu trebuie irosită. Timpul trece. Impresiile mă părăsesc repede. Scrisul e singurul meu scop."

Parcă presimțea el ceva. Amenințător, la capătul drumului. Ea veni după el, desculță.

— Ce notezi? Eu nu văd nimic de reținut, doar apă...

*

Divagații... Somnul, trăirea pasivă? Nu neapărat. De la o vreme organismul nu se mai repară în somn, dimpotrivă.

Ea nu știa nimic despre Freud, nid măcar cum se scrie numele. Doar că s-a ocupat cu visele. Dar o să-l întrebe pe El, merge la sigur. Va apela la orizontul lui livresc. Măcar atât să poată scoate de la El, parcă e un sfinx. „Eu simt impulsivă. Dar El va face mișto. Ceva despre onirism ca fandacsie..." Ea avea un vis care o obseda. Ezita să-i spună un coșmar, visul se repeta. Uneori visele se întâmplă. Era scurt și nu reușea să-1 înțeleagă. Totuși, presupunea că avea o noimă din moment ce se întorcea iar și iar. Parcă voia ceva de la Ea. Sau oare încerca s-o prevină? în legătură cu ce? Rămânea un mister.

Se făcea că era singură prin pădure, totuna cu noaptea. Lima pătrundea printre crengile copacilor, o lumină slabă, difuză. Pășea desculță, cu ochii la pidoare să nu calce licuricii, să nu-i rănească. Și avea pe ea doar o cămașă diafană albă, un ne- glijeu prin care se distingea forma corpului. O siluetă fantomatică, neliniștită. Arborii lunatid, foșnetul frunzelor. în general gândea în clișee. Boabe de rouă sub pidor. „Ca și când aș fi mers în somn, *horrori* Caut ceva aici?"

Apoi o chemare, un tril de pasăre. Ce-o fi asta? O notă înaltă în noapte. La început o auzise tare și clar, dar acum tăcea. Și Ea umbla prin pădure, fără direcție, cu ochii la picioare. La un moment dat înlemni: agățase ceva cu capul, întotdeauna a fost prea înaltă. Era un cuib de pasăre, mic și fragil. Avea ceva mătăsos la atingere, era țesut din fire de iarbă. Ouăle s-au risipit pe jos...

Visul s-a destrămat dintr-o dată, urmat de un atac de panică. învățase câteva exerciții de respirație profundă.

„Ar fi bună o limonadă cu mentă, mă liniștește. Am un sentiment super-rău."

*

Nu era în firea lui să se plângă, însă pensionarea prematură nu se datora numai bolii. Pur și simplu a fost împins la o parte. Presa se schimbase și, din aproape în aproape, s-a văzut scos la margine, nefolositor.

Ei da, prinsese zilele de glorie ale presei scrise, după '90 cotidianele trăgeau peste un milion de exemplare. „Eram o națiune nevorbită, după atâția ani de botniță fiecare avea ceva de spus. Dacă scriai cu creta pe un zid se opreau zece inși să citească. Trăiam vremuri primejdioase, mă țineau alert." Pentru El a fost vremea marilor reportaje. Bătea țara în lung și-n lat în căutarea poveștilor despre oameni simpli. Atunci ne descopeream între noi și asemenea *story-uri* prindeau la cititor. Minerii din Valea Jiului, oricând gata să se reverse asupra capitalei era un subiect cu greutate. Aici a descoperit acea lume fără cer, tâ- rându-se prin galeriile infinite, mai numeroase decât străzile deasupra. O lume tenebroasă, subpământeană. Și de aid ideea de suborn, marea lui găselniță de care s-a îndrăgostit Pintilie.

A fost acolo un laborator social de malaxare a personalităților individuale până la topirea lor într-o masă difuză, confuză, care nu mai vrea decât să fie lăsată în pace. Acolo comunismul chiar a reușit! Orice adiere de schimbare apărea ca o amenințare tulbure la care *massa* reacționa violent Mineria- , »
dele au reprezentat acea răbufnire de furie, împotrivirea oarbă, violența recurentă. Timpul nelegiuit...

Merge de mână cu sărăcia. Deși aveau viața cea mai grea, minerii și-o apărau cu înverșunare, alta nu știau! Nu

în torent
ieșeau din văgăuna aceea decât ca să meargă la tratament, la băi.

„în mină trage curentul și se umflă încheieturile", cum a zis un personaj secundar. își doreau siguranță dar sub pământ nimic nu e sigur. Soarta lor era în balanță. Insă pe cine mai interesează? Subiectul s-a fumat, minele s-au închis și s-au deschis pensiuni, peste cariere crește pădure. Astăzi se vorbește despre Valea Jiului ca despre o atracție turistică. Minerii culeg bureți. Dar cel puțin a scăzut amprenta de carbon.... Nu mai scoatem fum...

*

Tabloidul este rege! Scandalul ține prima pagină, titlurile prăpăstioase fac din nimic o amenințare grozavă, iminentă, care a doua zi dispare ca un fum. îi ia locul altă grozăvie de 24 de ore și tot așa. Trăim într-o minunare permanentă. Maneaua face muzica, politica de cumetrie s-a întins peste țară! Presa a devenit în câțiva ani liberă de orice responsabilitate.

învață să rabzi, își spunea. Pe teren întâlnea tot mai mulți tineri prost plătiți, cu școală puțină. Răspândaci, nu ziariști. Amatori, impostori. Ca niște ulii la vânătoare. Nu scriu, livrează unui public gură-cască. Relatau așa: „din auto iese fum și miros de came arsă. Iată aici familia îndurerată! Ei bine, femeia a ars ca o torță. Ce simțiți în aceste momente?" Sau: „prunc sufocat cu perna la naștere de propria sa mamă! Imediat vă dau detalii."

Sau: „fiul primarului mort a fost repatriat în sicriu închis." Să plângi sau să râzi?

Totul *o să.* O să fie cutremur, criză energetică, vom rămâne în beznă, alimentele stricate ne omoară, o să atace rușii, vaccinurile vor îmbolnăvi copiii, poluarea provoacă demență. Țara arde și parlamentarii petrec! Suntem înjosiți de corporații. Aid s-a ajuns, doamnelor și domnilor!

Apa caldă va fi rece, deșeurile o să ne îngroape, mai ales plasticele, o să plouă cu broaște!

Totul pentru rating! Oroarea vinde! Nenorocirea vinde! Sensibilitatea se tocește repede și atund trebuie plusat Totul e fără precedent.

Crimele oribile și acddentele teribile, înfricoșătoare, cu impact devastator, alcoolismul, pedofilia... Oamenii care își strigă disperarea dar și bogății care plâng, deveniseră cele

mai bune ingrediente, dădeau gustul. Publidtatea stimula poftele reprimate ani de zile. Iar redamele vindeau suplimente alimentare vindecătoare.

Uneori exprimări de un umor involuntar: „e mort de ani buni!" Sau: „moartea a fost fatală". Sau: „poliția combate regimul legal de viteză pe șosele".

In studiourile TV păreri despre orice. La doi români sunt trei păreri și alea greșite. Totul e o conspirație. Impostura e la ordinea zilei. Bârfă, aroganță și obrăznide. împroșcarea cu vorbe aduce audiență, nu documentarea, nu argumentele.

Ce ar fi putut face el într-o asemenea presă imundă? Nu mai era incomod, d inoportun. Reportajul, documentarul, investigațiile temeinice, din surse de primă mână își dădeau obștescul sfârșit. Starea lucrurilor nu mai contează, important e să trăncănim, să umplem spațiul cu vorbe, să-i zăpăcim. Știrea pe surse, zornăind ca conserva goală se rostogolea pe *croll-uri* și în buletinele tv. Ziarele *quality* se refugiau ofuscate în internet, prințul aproape dispăruse.

Capitalul străin din presa premium s-a retras oripilat. Ce se întâmplă aid? Distorsiuni, dezinformări,/«ke-uri. Plus electo- ralismul permanent, ziariști cumpărați... A fost o involuție neaoșă! Ce să facă el în această media de fițuici?!

S-a retras umilit...

*

Refugiul în ficțiune a venit firesc. Chiar mai mult de atât, într-o literatură a fugii, a refugiului, o scară spre interior. încă există o prețuire reziduală din vremea când autorilor li se îngăduia să mai spună câte ceva, cu condiția încifrării poetice.

Dar timpurile s-au schimbat, lumea s-a deschis. Se gândea: „Simt bătrânul care pleacă. Omul consumat. Pentru că lumea mea s-a isprăvit. Bătrânețe înseamnă să te restrângi. Ai mei au sfârșit în camera din spate. Preotul, învățătorul, cei mai-nainte adormiți. Eu am fost ultimul din șir, am încuiat și-am plecat. Hainele cele bune au rămas frumos rânduite în dulap, mă așteaptă. Nici măcar n-am vândut, n-am fost în stare. Ar fi trebuit să fie altfel. Dar s-ar fi putut? Simt mereu nevoia să mă explic. Semn rău..."

în torent

*

însă Editorul îl încuraja, îi alimenta pasiunea pentru proză. Om de suprafață intelectuală și cel mai consecvent din viața lui, îl publicase constant zed de ani. Și îl exploatase tot atât. După zece cărți murea de foame. N-ai ce-i face, legea drepturilor de autor a fost scrisă de editori. Fusese primul lui dtitor, sever și intransigent. Se uita pe text și spunea: e doar un material de discuție. O variantă. Aprecia o minte deschisă, spiritul lui inventiv și aceea capadtate rară care este simțul contextului. Nu trăim deasupra conjuncturilor. „Fiecare pas duce la altul, îl trage după el. Dacă terenul e slab, friabil, te afunzi..

Avea puterea de a face dintr-un simplu caz sodal o problemă general umană. „El percepe lucrurile altfel. E un *new entry.* In curând va scoate capul..." Și are o acuitate a observației, a detaliilor semnificative, convinge dtitorul. „Informația stimulează imaginația. Amănuntele arată că știi, ai trăit cu ele și te-au motivat. Detaliile relevante te fac autentic. Și chiar mânuirea unui dialect al locului. Dar cui îi va povesti toate acestea? Pe cine mai interesează condiția scriitorului, a artistului în general? Atmosfera a ajuns aculturală, sufocantă."

Totuși, una peste alta, ar putea fi o bună investiție, autorul avea ce să povestească. Și o anume oralitate. Editorul se afundă în fotoliul de pluș. Intuia îndoiala lui, teama de imaginar, cramponarea de realitatea concretă. „O s-o luăm pas cu pas." în particular, editorul era un om migălos, pasionat de miniaturi. Și la fel privea cărțile, edițiile rare, revăzute și adăugite.

Filingul lui îi spunea că Autorul va ajunge acolo. Pentru debut Editorul îi pregătea un volum de publicistică, să-și facă mâna, reportaje literare - în genul lui Cornel Nistorescu - încă se căutau. E greu să treci frontiera dintre genuri. Până la proza mare mai e un pas, dacă nu chiar un salt. Era decis să-1 facă. Atunci credea în lumina tiparului. „Astăzi e mai degrabă stinsă. Cărțile dispar în neant. Fără cărți ne duce vântul cum vrea..

*

„Gazetăria mă ținea în priză. Să observ lumea, prezentul nostru frământat, sărăcia endemică, alergătura

prin viața cotidiană din care apoi își va trage seva proza mea. Azi o consider o experiență obligatorie."[6]

Prima oară când a ajuns m Valea Jiului s-a speriat. Gara era plină de soldați întinși pe jos, peste tot, așteptând evacuarea. Mii de militari negri de cărbune erau scoși din mine la presiunea occidentului care considera asta muncă forțată. Ani de zile, în loc de instrucție au dat patriei cărbune. Și acum marea armată bătea în retragere. In loc veneau detașații, alți nefericiți, se chema „Acțiunea 9000". Consiliile județene de partid aveau sarcini precise, mii de angajați adunați de peste tot urmau să fie trimiși temporar la lopată, la „Inima lui Stalin", sub amenințarea concedierii. Trebuiau să fie bărbați tineri, în putere.

Autoritățile se lipseau firește de toate loazele, puturoșii, inadaptații, bețivii, infractorii eliberați... O uriașă oaste de strânsură lua locul militarilor, cu rezultate și mai proaste. Când Autorul ajungea aici, soldați fără arme, descheiați la vestoane ca niște dezertori, dormind în sala de așteptare, pe peroane, încă umpleau gara până la refuz.

Pășea printre ei, cu grijă să nu-i calce pe mâini...

Și așa s-a născut *Sübomul,* ecranizat ulterior cu mare tamtam de Lucian Pintilie sub titlul *Prea târziu.* Un film problematic, incisiv, abraziv. Marele regizor avea finanțare de la Paris și în franceză suna mai bine *Prop tard* decât *Le subhomme.* A fost un salt în carieră. Faptul că marele regizor întors din exil a mizat pe el l-a scos efectiv din anonimat și l-a proiectat în lumina reflectoarelor. Avea să facă șapte filme la rând, din care două cu maestrul de mână.[7] Un adevărat maraton. Deși inițial habar n-avea ce este un scenariu.

*

Tot ce scrisese era un volum subțire despre „Subom". Romanul se născuse greu, cu bani puțini și o copertă sărăcăcioasă, într-o singură culoare, alb-gri. Mai târziu a

6 Experiență descrisă în „Viețile altora", poem narativ publicat în „Convorbiri literare", 2020. (n.a.)
7 *Prea târziu* (1996) și *Terminus Paradis* (1998), în regia lui Lucian Pintilie. *Terminus Paradis* a obținut Premiul Juriului la Festivalul de la Veneția în 2000. Povestea unui dezertor din dragoste împușcat de forțele de ordine, (n.a.)

în torent

trecut drept praf de cărbune, era la îndemână, în realitate era zat de cafea. Ideea a sedus multă lume. Un fond care la tipar s-a întins și a înghițit chipul de pe copertă. Subomul parcă stă să iasă din tenebre, din măruntaiele Pământului...

O copertă este ca un afiș, anunță dar nu povestește cartea. Coperta te incită, te face curios.

Dar era un text foarte vizual încă de la început, când iese schimbul din mină. Un șir nesfârșit de oameni negri și-n albul ochilor, cu lămpașele în frunte se târăște tăcut spre lumina zilei. Pare un singur trup care se mișcă, dezarticulat. Un șarpe uriaș ce iese din gaura lui...

Chiar așa începe filmul.

*

„Degradarea, destructurarea. Și o estetică a urâtului. Ce rost are să dezvolt?" Căuta reprezentări vizuale. înainte de orice, un scriitor descrie. Abia apoi poți să ai pretenții.

Ceva pe măsura prezentului nostru frământat; provizoratul, criza continuă, mereu actualizată. O lume violentă, rănită, care la rândul ei își face rău.

De ce tocmai aceste întâmplări și nu altele? Avea carnetul plin. „Nici nu știu de ce le mai păstrez."

Ani de zile documentase acea lume subterană, inumană reținuse toate denumirile specifice, limba locului. De pildă Su- bomul își ucidea victimele cu piconul, o unealtă specifică folosită în frontul de lucru, în abataj. Are un cap ascuțit și unul tăietor, care desprinde cărbunele de steril.

Subomul se ascunde într-o lucrare „fund de sac", care nu duce nicăieri și nid aerisită nu e, a fost abandonată de mult. Acolo se adună grizu, gazul de mină, gazul omorâtor. Uneori se aude în beznă o gâfâială repezită. Subomul a ieșit la vânat...

întins pe spate îh pat Autorul își revedea viața: nu atât cea trăită, cât viața scrisă. Până la un punct conviețuiau.

„Inventez lucruri, le strecor printre cele reale. Și atund mai este acesta un roman autobiografic? Mai degrabă autoreferențial. Complicat. Dar să nu ne încurcăm în genuri. Am doar o certitudine, că e ultimul. Așadar, de neratat. Hai încă puțin!"*

Totul este deghizat sub aparența unui roman polițist.[8] In minele din Valea Plângerii, se petrec niște crime misterioase. Foarte mult contează suspansul, împrejurările, mărturiile. Decorul terifiant, subpământean, galeriile ca niște rădăcini. Și chiar costumele, salopetele murdare, peticite. Muzica potențează misterul, Pintilie a introdus un cvartet de coarde. Despre asta mai târziu.

Anchetatorul pleacă pe urmele unui criminal în serie și descoperă un sistem criminal. In acest sens este relevantă replica pe care Răzvan Vasilescu, în rolul anchetatorului i-o dă lui Victor Rebengiuc. Arogant, impunător, autoritar, Rebengiuc e directorul minei. I se spune „Labă de elefant", a lucrat în Africa, la cupru. Adevărul e în sfârșit relevat.

— Nu te-ai gândit că tot băgând oameni în haznaua asta într-o zi unul n-o să mai iasă? S-a adaptat acolo subpământ. Vede în întuneric. Fură de mâncare. Când e surprins, ucide. Dă la cap cu „Inima lui Stalin!"

— Ești nebun!

Victor Rebengiuc s-a lămurit, anchetatorul face analiză socială. Cine a mai văzut? Răzvan Vasilescu își mijește ochi, zâmbește pe colțul gurii, cum numai el știe să o facă. Zâmbește add, prin barba de trei zile. De când n-a mai închis un ochi.

— Nu, nu simt. Poate că el este, nu știu. Și nici nu mai are importanță. Probabil că are părul de-un metru.

Pintilie vine și pune de la el, îngroașă tușa. Anchetatorul punctează dedsiv. Vasilescu, apocaliptic:

8 Nuvela *Subomul* a fost dezvoltată ulterior de autor sub titlul *Prea târziu,* editura Humanitas, cu o postfață de Lucian Pintilie. Romanul a fost lansat odată cu filmul cu același nume. Varianta italiană s-a numit *Fun- desac,* în traducerea lui Marco Cugno, la editura Bonnano și a fost salutată cu entuziasm de ziarul de stânga „II manifesto". (n.a.)

în torent

— O rezervație de urangutani, programabili la cerere! Foarte mult am avut de tras după această replică care definește mineriadele. Ani de zile m-a urmărit, ai fi zis că e singura care s-a reținut

„Eu te-am atras în acest gen minor", îmi spunea maestrul. „Altfel, scriai romane". Și râdea. „Uite că scriu romane, e bine?!"

Lucian Pintilie venea după exilul său la Paris și avea de reglat conturile cu vechiul sistem. Neocomunismul proaspăt instalat la noi după '90 încă îi dădea această ocazie.

Marele laborator social! Omul nou, metamorfozat. Subo- mul...

Procurorul meu intuia în final mecanismul mineriadelor, infiltrarea serviciilor de informații incitarea maselor la violență. Anchetatorul lui Pintilie îl rostea dea dreptul, într-o formulă memorabilă deși cam hazardată. Chestia cu urangutanii. Era loc de nuanțe.

Dar nu cu maestrul. Era felul său de a fi empatic cu acei nefericiți, mânați ca oile. De fapt este un film despre oroare. In toată splendoarea ei!

*

„Diabetul este o boală care consumă. Energia rămasă trebuia atent drămuită." Sunt mișcări obligatorii, temperează boala. Te deprinzi cu ea, face parte din tine. Boala ești tu!

In fiecare seară își făcea agenda pentru a doua zi. „Sunt foarte atent, meticulos, deși mare lucru nu e de trecut în ea. Totuși e bine să ai un plan." Dacă ieșea din casă în baston își lua lista pe telefon, era pe pagina întâi.

De pildă:

- 8:00, micul dejun, medicația, pansament gastric. Măsu
rat glicemia. Cafeaua fără zahăr. De cântărit pâinea, 80 grame.
- 9:00 Dat furnituri la vrăbii. Lucrat până la 12. De revizuit
poemele pentru România literară." Apă la flori. Mâncare pisica stufoasă.
- 10.00 Detralex. Sanohepatic - colesterol. „Protecardin,

prețuiește inima."

- 11:00 Gustare fructe. Foamea continuă, mereu bagi ceva

în gură. Mere nu prea coapte, acrișoare 200 gr.

- 12:00 Plimbare, mers alert, 60 min.
- 14:00 De comandat prânzul. Preferat pește. Brânzeturi

250 gr.

- înțepături. Insulină, trei pe zi.
- 19:00 Fructe de pădure, mure, afine, coacăze negre.
- 21:00 Film de artă.
- 23:00 Ceai de tei. Lectură.

Ș.a.m.d.

*

„Farmecul dimineții..

La 7:30 fix îl trezea „Urlătorul", femeia-copil îl botezase așa. Dar acesta era al unui vecin de deasupra, un băiețel cu părul lung și bălai ca o fată. Și ce țignal! Era smuls din somn și târât de mână la grădiniță, în pofida voinței sale. Și urla. în restul zilei nu îl percepea în niciun fel. îl auzea fix 5 secunde, cât trecea prin dreptul ușii sale, precis ca un deșteptător și ziua i se deschidea în față. La etajul următor o antrena pe „Lă- trătica," și atunci se trezea tot blocul. Apoi se auzea bipăitul unei mașini care dădea înapoi, vecinul de la parter pleca la serviciu. Zgomotele fac parte din poveste, mai ales când efectul e cumulat.

Autorul își intra în ritm și în papuci „Lucrezi și câștigi, își spunea, scrisul este muncă." „Dimineața se vede râvna ta", zicea bunicul său, Preotul.

In weekend „Urlătorul" nu mai venea, și el se întâmpla să doarmă până târziu. „La vârsta mea somnul este timp pierdut."

Risipea orele de aur. Scrisul este un chin, un ritual și o obișnuință. Parcă nici cafeaua nu avea gust. Nici nu știa când trecea ziua.

„Paradoxal, conștiința bolii dă valoare vieții, altfel prețu- iești timpul. Este perversă, n-are simptome. Cu toate acestea e foarte prezentă, nu te lasă s-o uiți, avansează în tăcere. Trebuie mereu să te înțepi, s-o pui la punct, s-o

în torent împingi înapoi. In câteva ore va reveni, insidioasă."

Firea lui întoarsă spre înlăuntru îl face mai vulnerabil decât omul comun care ia boala ca un dat. Autorul se indignează, se revoltă, orgoliul lui supradimensionat cere explicații. Iritarea va dăinui. De ce el? Avea atâta treabă...

*

„Nimic nou. Mă aduc pe mine în fiecare povestire. Am așa o neputință, mă deschid greu. M-am retras din lume. Prea puțin comunicativ. Teama de irosire... Nu simt concentrat."

Se trezi comparând mere cu pere. Talentul este ca și sănătatea, își spuse Autorul, cât o ai nu realizezi, nu te bucuri, e ceva de la sine înțeles. Dar ce te faci când începe să te părăsească? Mai departe, viața golită de sens, supraviețuirea...

Orice aș face și orice mi-aș propune, până la urmă mă povestesc pe mine în loc să mă duc către viață s-o prind în brațe. Nu mai pot să acumulez. Viața mea s-a sfârșit odată cu femeia- copil. Doar îmi reordonez memoria. Retrăiesc, rescriu mereu aceleași secvențe, așezate altfel. Două planuri care se intersectează, biografie și scris. Eu sunt textele mele! Există o realitate a cărții. Si o anume densitate.

» >

„Asta va fi cartea, un puzzle. încep să am vederea de ansamblu, *big picture.* O altfel de perspectivă. Voi pune laolaltă mai multe povești de cuplu, aparent fără nicio legătură. Fiecare are momentul ei. Totuși, adunate cuprind în fundal o perioadă semnificativă din viața noastră, recompun memoria colectivă. Poți să tragi unele concluzii, starea noastră comună. Și să iei distanță.

*

Sensibilitatea lui ultragiată.

„Totul... Ei bine, toate sunt vechi, nu mai interesează pe nimeni. Simt știrile de ieri. Toate au fost spuse și totuși se întorc, se repetă în alte forme. O supă reîncălzită? Poate un *remake?* Dar eu nu vreau să le refolosesc, am atâtea altele, amânate. Am strâns povești pentru o viață întreagă, un întreg labirint în care mă pierd. Personajele vin alergând. Toți în jurul meu! îmi vorbesc din când în când. Ce mai vor? O colecție pitorească și vag amuzantă, chipuri care se

bagă-n pozã.

Fețe blurate, deformate de timp. Regula personajelor este să se schimbe pe parcursul poveștii; de ce n-ar face asta și după ce se închide cartea? Le regăsim într-o zi vag familiare. Și ce ver- biaj! Dar acum nu mă lasă să trăiesc. Fiecare vrea să spună istoria lui, reconfigurează lumea în jurul său. Parcă îmi strigă: și eu! Și eu! Suntem aici! Nu cumva să-i uit... Nu pot, n-am cum. Suntem îngemănați."

*

„Ce rost au aceste paranteze în fluxul textului? Sunt pauze de respirație, pauze de reflecție. Un scriitor este un infiltrat între ceilalți, numai așa poate să-i cunoască, să-i pună pe hârtie. Mai departe să fragmentăm, să secvenționăm, caîntr-un scenariu. Să vizualizăm! Nu se poate, o să spuneți. Sunt tehnici cinematografice aduse în lumea sacră și mumificată a cuvântului scris. Vor fi respinse organic. Eu spun: să îndrăznim! Să forțăm limitele, canoanele! Care este granița între proză și poezie? Poemul narativ o șterge. Să jonglăm în registre diferite. Imaginea este un mijloc. Sincretismul artelor, parcă așa îi spun criticii. Suntem în postmodern, deci se poate Să ieșim din tradiții, reguli! Arta autentică e incomodă, insurgență, neconvențională, în afara oricărei constrângeri, este un nou mod de a înțelege lumea. Dimpotrivă azi scriitorii se afirmă-n grup, se susțin unii pe alții, se aseamănă și se simt bine așa. Parcă se tem de unicitatea lor. Sunt posibilități infinite. In cazul meu Imaginea și Cuvintele. Sunt interconectate..

*

Reevaluez...

Mă repet? De ce nu? Nimeni nu e inepuizabil. Ce poate fi mai stimulativ? Te împinge să-ți recunoști limitele. Parcă dau mereu același interviu.

Unele secvențe chiar pot să revină obsedant, cu mici variații, într-un proces de dilatare a timpului. De pildă imaginea terifiantă a ieșirii schimbului din mină, șirul inform, nesfârșit de oameni care pășesc spre obiectiv ca niște condamnați. Ai impresia că auzi lanțurile de la picioare, zornăind. Nu li se mai disting fețele negre, doar ochii orbi și albi. Anchetatorul a instalat filtre la gura

în torent
galeriei, plutonierul și ajutoarele sale verifică om cu om, după fiecare atentat. Niciunul nu are urme pe salopetă, deși crimele sunt sângeroase. întrebare de baraj: de ce?

Și atunci Costa are acea revelație, de la general la particular. înțelege că Subomul nu mai iese afară din mină. Este prototipul, alții urmează. S-a adaptat acolo sub pământ, în beznă, ca o cârtită. 9

*

Anomalii, interferențe, remanențe... Fotograme care apar și dispar repede ca și când ar ști că locul lor nu este acolo. Vor mai fi pe parcurs, ca niște bruiaje, imagini pixelate, imprecise. Firul principal rămâne „El și Ea", narațiunea erotică. Dar este în relație cu alte povești mai vechi de sine stătătoare, alteori doar niște variante, exerciții fugitive, teme care au fost abandonate. Ramificații, rădăcini, nimic nu vine de nicăieri.

Este și în *Subomul* o legătură, dar e secundară în contextul omului-turmă. O efemeridă. Protagoniștii se folosesc imul de altul. Anchetatorul se încurcă cu topografa minei, o femeie divorțată de vârstă incertă, fâșneață, generoasă cu bărbații. Sunt pe piață, ce să fac, zice ea. Nu din vina mea... Poate că se referă la fostul soț. Sau intuiește că nu-i decât o fantasmă a Autorului, nu-s cuvintele ei. Nu contează. Ideea e că nu mai voia să sufere. Este o femeie comună care vrea o soartă mai bună, *sic!* El prinde ocazia din zbor, se simțea singur și respins de acea lume brutală, ostilă, în care tăcerea era lege. Dincolo de sex măcar are cu cine vorbi.

In plus, la hotel n-avea apă caldă. Apă rece pân' la zece, zice Răzvan Vasilescu cu zâmbetul lui inconfundabil, dezarmant.

Pentru femeie este șansa de a evada dintr-un spațiu închis, sufocant. Nu va mai fi prizoniera destinului, este decisă. A stat cu capul în pământ, ca struțul. Și nu mai vrea. In acest sens, este o precursoare a vampei din *El și Ea.*

— Scoate-mă de aid, este replica ei cheie. Ce-mi doresc eu mie? Să ies din văgăuna asta!

Dar nu îi spune lui, să nu-1 sperie. încă nu controlează relația, va trebui să aibă răbdare. Așteaptă să i se deschidă calea...

Cecilia Bârbora salvează un rol care nu promitea mare lucru. Și face o pereche nostimă cu Răzvan Vasilescu, se potrivesc, joacă goi cu umor și naturalețe, se hârjonesc, sexul e o joacă, împrăștie endorfinele în corp. Amândoi refuză nebunia, nu se acomodează cu răul. Și nu își pierd speranța. Niciodată, niciodată...

*

Este acolo și un moment idilic în intimitate, un picnic la iarbă verde. Costa și Alina, așa-i cheamă în film, urcă pe Jiu în sus până când acesta devine curat, limpede. După ce trece prin „Separație" râul se face negru de cărbune și așa intră în oraș. Aid însă, în munte, străbate satele momârlanilor care trăiesc în izolare și cumințenie ca vechii dad. Simt case risipite pe culmi, îmbrăcate în șiță ca niște solzi de lemn care le țin de cald. „Avem o vână viguroasă, refledă Costa. Și ce-am ajuns..."

Sunt locuințe ancestrale care se trag din trunchiurile copacilor seculari. Și munții fără de sfârșit... Pe pășunile înalte pasc oi și vite. Momârlanii coboară rar la oraș, în straie populare și opind, călare pe catârii lor mițoși, deșelați de desagi. La piață vând brânză de burduf, lapte de bivoliță și came de oaie. Fiecare casă are afumătoarea ei și pivnița de rachiu de fructe.

Și cu astea se delectează acum Costa și Alina, au întins masa pe un ștergar. Au și mure, culese de pe marginea drumului, o mulțime de savori.

— Avem produse, dragă. Noroc bun!

Au șuncă, jumări cu ceapă și berbecuț, palincă de mere și prune. Curcubeu pe cerul gurii! „Cantitate mică la oră", recomandă Costa. A constatat că femeile locului beau ca bărbații. După două țoiuri Alina s-a despuiat, face plajă și-l convinge și pe el. Zid că sunt Adam și Eva la începutul lumii și Dumnezeu se uită amuzat din cer. Ei se tăvălesc prin iarbă udă. Este o clipă de grație în care Răul însuși pare suspendat. Dar el nu dispare niciodată. Ce-i drept uneori disimulează și atund poți să crezi că ai scăpat. Așa și cu cei doi. Insă fericirea lor nu durează mult.

în torent

Polițaiul vine gâfâind, are strat izolator și urcă cu greu coasta abruptă. Se bâlbâie, se îneacă cu salivă.— L-a re-cu-nos-cut! L-a recunoscut pe prezumtivul! Avem un martor!

Anchetatorul a dispus verificarea înregistrărilor de la mi- neriadă.

„Subomul este un individ violent, trebuie să se fi remarcat atunci, precis s-a oferit voluntar."

Costa își trage izmenele în viteză, o rupe la fugă desculț. Ea își pune pătura în cap: „Nu mai ies de aid nici moartă!"

*

„Retrăirea. Și o justificare de a fi, de a merge mai departe. Se reinventează prin personajele sale și ele îl confirmă. Sunt doar variante, diversifică discursul. Dar este un balaur periculos. Și complică proza lui."

Editorul avea unele rezerve. Este o formulă experimentală, volatilă sau ce? Este literatură de evaziune? Sau doar un material de discuție? Ar fi bună o plasă de siguranță. Relația cu autorul nu e una tranzacțională, dar orișicât...

îl va chema la realism, la un proiect unitar, o să repare chestia asta înainte să devină de nedtit. Insă cu tact. „înțeleg preocuparea pentru trecutul nostru otrăvit, obligația de memorie. Și în același timp obsesia lui erotică, refuzul îmbătrânirii. Dar comasarea nu funcționează. Nu poți să le pui toate, fiction și nonfiction într-un singur coș."

îl invitase la un ceai în centrul vechi. Clădire *art-nou-veau* cu balcoane din fier forjat, în formă de liră. I se părea un cadru potrivit. Geamurile imitau niște vitralii colorate în verde.

Editorul îmbrăcase o jiletcă de epocă asortată, cusută de mână, cu broderii aurii. Și pălărie de fetru moale. Era de părere că obiectele au viața lor, au relații între ele și cu noi. încă vizita un pălărier bătrân, îi plăcea mirosul de epocă, pipăia materialele, panglicile...

Acum trăgea aburul pe nas ca pe un drog. Sute de branduri de ceai! Cât pe ce să răstoarne ceașca, este un lăbos. îl încurcă degetele groase; în contrast, Editorul era un spirit rafinat, chiar și calviția o purta ca un nimb. Sub ceainic ardea o lampă cu spirt, care-1 ținea cald. In mijlocul încăperii trona un samovar bine lustruit, din care te puteai servi singur. Autorul făcea mo- rișca cu degetele,

în așteptare. Nu urma nimic bun, asta-i clar.

— Ei, spuse Editorul în cele din urmă, trebuie să ne limpezim.

Ajunsese la fundul cești. O privi în lumină: porțelan de Murano, *pour les conesseurs.* îl cunoști după irizații.

Avea expertiză. Călătorise mult., Italia era țara sa de suflet.

Celălalt reluă mișcarea degetelor în sens invers. Părea interesat de ornamentele din tavan. Editorul se aplecă spre interlocutor, derutat.

— Să lăsăm, e ghips vopsit. Să trecem la evidențe. Simt prea multe *frame-uri,* care au în spate idei. Nu există o intrigă propriu-zisă. Și apoi e întoarcerea personajelor, mișcarea lor turbionară. Are ceva insolit, recunosc. Totuși nu interferează între ele, nu sunt nici măcar asemănătoare. Se întâlnesc doar în fundal, în istoria noastră maladivă, trecutul nostru pervertit... Ca procedeu e contradictoriu și derutant, lasă impresia unui labirint fără ieșire. „Totul" nu poate fi livrat, pentru că nu poate fi cuprins. Haosul e inerent.

Coborâse vocea, să rămână între ei. îl simțea nesigur. Autorul se refugiase în tăcere. Pe masă avea un macrameu închipuind o frunză de lotus. Simțea nervurile cu degetele, îl linișteau. Editorul își urma gândurile. Pe cine mai interesează un miner care își pierde mințile și nu mai iese la lumină? Astăzi minele sunt ca și închise.

— Care e ideea ordonatoare? Ține mai strâns. Cartea asta devine o distopie. Nu mai e loc de vechile povești. Trebuie mai multă decizie. Să alegi un fir și să-1 scoți la capăt. în definitiv scrii o carte nouă.

„în definitiv avem un contract." Dar nu o spuse, încă îl menaja. „Deocamdată ține-o pentru tine" continuă.

— Atâtea figuri resuscitate, nelalocul lor. Voci din trecut care încarcă povestea, spun vrute și nevrute. Nu e clar cine, ce. Mergi morb...

Se retrase în aburii ceaiului ca după o perdea. își propuse să fie mai împăciuitor. Scriitorul părea intimidat. Nu și-a propus asta.

— Ele vin după mine ca niște zombi, răbufni Autorul, le simt în ceafă. Ele se agață, mi se urcă-n cap, vocile se amestecă, nu știu ce mai vor! Parcă mă uit în retrovizor. Se tem să nu le las în urmă, uitate...

în torent

Editorul era de-a dreptul înspăimântat, Autorul are mai multe personalități. Asta se cheamă cumva în psihiatrie! Se temea să rostească cuvântul fie și în minte. încearcă totuși s-o dea pe glumă.

— Atunci e groasă! Vezi ce fad! Trebuie să te păzești!

*

„Capriciile memoriei... O carte despre căderea în timp. Timpul ostil... Cum ar fi?" Uneori vorbea singur. Dar asta ü clarifica ideile.

„Străbunicul meu Preotul a botezat, cununat, spovedit trei generații. Toți au amintiri cu el și uneori le povestesc între ei și mai departe nepoților. Prin aceasta Preotul dăinuie și azi pe undeva, măcar că oamenii s-au strămutat la mii de kilometri, la kiwi, căpșuni, sparanghel. Iată ceva real.

Prin poezia mea imaginea lui este contaminată, ajunge la oameni care nu l-au cunoscut așa cum l-am văzut eu. Este tot un fel de a-1 păstra viu, nu neapărat cum a fost. Uitarea este adevărata moarte.

La fel se întâmplă când vorbim de ficțiuni. Amintirile mele nu mai au acuratețea primilor ani după ce am părăsit Valea Jiului, ele sunt mai degrabă alterate de fapte care nu s-au petrecut decât pe hârtie sau pe peliculă, intermediate de Costa și Alina și chiar de actorii care i-au întrupat în versiunile lor. Citarea este vagă, aproximativă, așa cum eu îmi amintesc după atâtia ani. »

Personajele există și azi pentru că eu îmi amintesc acum. Vin după tine, nu le fad și le arunci când și-au pierdut utilitatea. Dar e ceva la mâna a doua, impus. Memoria e așa de bulver- santă!"

*

„Urmele timpului, rămășițele... Dacă le lași iau în posesie prezentul. Cine mai are nevoie de cărți? Librăriile se închid, mereu dispare câte una și-n loc apare un coafor. Toate simt incerte: umbre, ecouri... Relicve dintr-o altă viată anterioară, variante, familia mea extinsă. într-o zi tragi linie și aduni. Umbrele mele... Una, două, trei, patru... în curând și eu..

Mai departe Autorul continuă cu altă voce, ușor răstită, se dedubla, juca două roluri din perspective diferite.

„Eram sigur că o să ajungem aici. Editorii, producătorii, regizorii, scenografii... Ți-au luat poveștile și le-au dus într-un spațiu mai mare, imaginarul nostru colectiv. Un lucru bun, o să spui. Dar în același timp le-au deformat după mintea lor. Ție ți- au dat doi lei. Mai sunt ale tale? Le resimți ca pe niște goluri, absențe."

*

Să ne întoarcem la *main story,* cum a zis Editorul, la *El și Ea.* Nu se poate altfel.

Ei fac mereu câte ceva, se descoperă imul pe altul. Se mișcă în timp și spațiu. Cititorul vede totul prin ochii lor și de aici impresia falsă de acțiune. Ca specie omul este un explorator. Autorul este un povestaș în faza de imobilitate, abia se târâie până la magazinul din colț. Etajul doi i se pare un munte. într-un anume sens este chiar paralizat. Nu mai are opțiuni. Amână scadența, folosește scrisul ca supapă. Eroii trăiesc pentru el, ei au un destin. Evoluează autonom, aproape independent într-o dimensiune paralelă.

„Acum nu-mi dau pace, simt călare pe mine, îmi șoptesc la ureche, sunt copleșit. Intr-o zi n-o să mă mai recunoască," zise înciudat. „Am să-i închid într-un album."

De când cu proteza la șold era sedentar. Artroza îl ținea mai mult acasă. Se obișnuise să facă comenzi, meniul zilei nu era așa scump. Doar că se repeta cam des. Numai în weekend era nevoit să-și gătească când totul era închis. „Pierdere de vreme. De ce nu luăm pastile, ca astronauții?"

în dimineața aceea Autorul își instalase laptopul în bucătărie, se încălzea cu aragazul. Avea climatul lui. Potrivea robinetul la fără un sfert, niciodată altfel, era parte din tabiet. Spațiul îngust devenea primitor.

Agentul termic părea să-l ocolească de ceva vreme, primăria avea probleme, gigacaloria se scumpise iar. El se ștergea cu șervețele la nas.

Autorul se refugia dimineața în bucătărie unde își dregea cafeaua cu puțin lapte. Niciodată zahăr. Scorțișoară poate. Oricum, era dependent de cofeină.

îi plăcea susurul gazului, cafeaua care fierbea-n surdină îi dădea o stare.de birje. îl va opri totuși înainte să-1 moleșească.

Era cel mai productiv moment al zilei, când scria minim trei până la cinci pagini, mai departe trebuia să-și protejeze

în torent

ochii de UV-uri.

Nu suferea de lipsa biroului.

„Cel mai bine scriam în bucătărie", a mărturisit cândva Mircea Cărtărescu. îi dădea dreptate. El oricum nu gătea.

în torent

Masa se scufunda treptat sub un vraf de manuscrise. Coli înnegrite, mâzgălite, mototolite. Nu arunca nimic, la coș.

Nu se putea despărți...*

„Eu nu trăiesc decât atunci când scriu.. Z'[9] Am curajul să experimentez.

E timpul pentru o formă hibrid, publicul s-a mutat pe *Facebook,* pe *Youtube,* imaginea susține cuvântul. Cărțile trec pe *audiobuck,* comoditatea învinge.

„Totul" se dovedea o structură complicată, reflexivă, ino- vativă, meandrată, un material eterogen la limita între viață și scris. O serie de relații, de personaje, variante, versiuni. „Am suflat asupra lor, le-am dat viață. Și acum nu mă lasă să trăiesc. Unele în mișcare, în dezvoltare, altele vechi, care revin, obsedante. Viața mea e un *reminder*[1]. Creaturile se instalează la masa cea mare cu tupeu, vin neinvitate, neașteptate."

„Nid nu știu care mă plictisește mai tare, își zise Autorul.

Seamănă cu o reuniune a foștilor colegi de școală acum îmbătrâniți, greu de recunoscut. Așadar să facem apelul, să strigăm catalogul. Să vedem cine mai răspunde. îi scot la careu. Suntem în progres..

*

El fuma cu ochii-n tavan. Lumina inunda cabina îngustă, o făcea mai mică. Ea se întinse ca o mâță satisfăcută. „Mai lipsește să toarcă", își zise El. „Dar știu că s-a lăsat așteptată."

„Nidodată n-am fost atât de relaxată", se gândea Ea. „Simt bine cu mine. Sunt *fresh.* Am o senzație de deplin. Nu e de la sex. OK, și asta. Am avut un chef nebun! Sexul înseamnă ritm. Și trebuie să știi pasul. Studiez despre sănătatea relațională, am broșurile melè. Aștept redprodtate."

El era destul de mulțumit de sine, după noaptea trecută. Adevărul e că avusese emoții, ea era mai tânără cu vreo 20 e ani.

„Totuși a mers și chiar bine de tot Nu intrăm în amănunte."

9 Vers din poemul „Viețile altora", volumul *Protestul brazilor de Crăciun,* Editura Cartea Românească Educațional, Iași, 2021.

Cearșaful alb o dezvelea treptat și el se grăbi s-o acopere, era încă răcoare. Ea se gândi că deja nu-1 mai interesează „Cam repede..." Și cu voce tare:

— O să mai lenevesc un pic. Te duci tu după micul dejun? Trebuie să mă remontez. Ia ceva simplu, cere ouă benedict. Și lapte de soia!

El se și vedea expediat.

„Cam repede..."

*

Cobora scările în spirală, în blugii zdrențuiti. și-n picioarele goale. „E mai viril așa", își zise Patronul care era un burtos invidios. „La mine guturaiul ar fi gata." Apoi își lovi palmele, aplaudă complice. Era jovial. El rămase ușor îndoit.

— Nu vă mirați, se aude tot, așa-i pe vas. Totul scârțâie și face ecou. Mi se pare că v-ați întrebuințat serios. Unii au noroc, ce mai! Așa o fi și pe lumea ailaltă?

Dar El se făcu că n-aude. „Ce tot bârâi, flecar bătrân? Auzi, Pupi... cică Niusia l-a botezat așa. Asta indică o relație."

— Cafeaua o bem fără zahăr. Ea ar vrea totuși puțin lapte de soia.

„Și mai ce? Suntem în mijlocul sălbăticiei. E o răsfățată, să știți că e", își spuse Patronul.

„Ajunge să te uiți la tocurile ei de cincisprezece centimetri. Cine dracu vine în baltă pe tocuri? Totuși, are picioare bune, nu se mai termină..

In loc de asta spuse:

— Sigur, sigur, sigur/ sigur. Uite așa devenim mai verzi. Ne upgradăm.

Se ridică, și sub el remarcăm un colac pentru hemoroizi. El își reprimă un zâmbet.

— Pe dvs parcă v-aș cunoaște de mult. Am așa, un deja vu. Ați mai fost pe la noi?„Asta mai lipsea." El făcu o figură intrigată, Patronul bătu în retragere.

— Ei, nu tocmai, sunt în confuzie, trăiesc rupt de lume, transpir fără să fac nimic. Totuși v-am văzut la televizor. Le ziceți bine, îmi place. Sunteți un intelectual mediatic.

Sigur că da. Omul de pe ecran e prietenul tuturor, își aminti El.

„Pui întrebările care contează, tragi puterea la răspundere. Ești recunoscut, salutat pe stradă. O bătaie pe umăr mai lipsește. Nu sufăr atingerile."

Patronul spuse că la București covidul face ravagii, la morgă e *full,* a apărut o tulpină mai competentă. Din gât se lasă-n plămâni și atunci ești pe cale de pieire. Aici suntem la adăpost. O spunea cu seninătate.

Pupi e im stupid, își spuse El, așa cum Ea e o aiurită. Totuși norocul îi însoțește, au destui bani.

Niusea apăru fâșneață, cu micul dejun pe tavă, urmată de Gugu în patru labe. Avea ouă ochiuri, cu șuncă și gem. Și chiar lapte de bivoliță.

— O duc eu, se oferi El. Ce facem azi? Ne ascundem de pandemie?

Patronul se umflă în pene. Desfăcu larg brațele.

— O excursie în Paradis, să mă pomeniți! Un moment lu- dic și totodată educațional! V-am făcut rost de cel mai tare ghid din Deltă, mă pun chezaș. I se spune Profesorul, cred că a și fost. Ceva științe naturale, biologie... Acum face pe ghidul, e mai rentabil. Știe toate ghiolurile și toate păsările. E membru al Societății de Ornitologie din Londra!

*

Barca se strecura pe cele mai înguste canale, acoperite de lintiță. Fără maluri. Doar stuf și papură. Sălciile se închideau deasupra lor „Frumos, sălbatic", își spuse El. „Luciri de apă ca într-un tablou de Colbert..." Era atât de limpede încât se vedeau scoicile cât palma pe fund. Ea se strânsese într-o pătură, în octombrie apa trage, e rece.

„Cine mai vine în Deltă la data asta?" - se întreba Profesorul. „Sezonul s-a închis. Doar dacă te ascunzi, dacă fugi de ceva..."

Ea se réfugié în umărul lui și închise ochii. își prinse părul într-o coadă simplă.

„Am o stare amestecată, năzuiesc cu toată ființa, dar

ce? Nu reușesc să-mi exprim sentimentele. Vreau o schimbare în viața mea. Călătoria înseamnă îndepărtare, altfel ce sens ar avea? Mă introspectez și El nu mă ajută. O să mă iau după instinct."

— Ia uite acolo! Uite Codalbul, rosti Profesorul ca la catedră. *Haliaeetus albicilla*| Cel mai mare vultur de la noi! Are corpul gri și pene albe-n coadă, așa îl cunoști.

El ridică ochii, dar pasărea zburase. Reperă doar cuibul din crengi în vârful unei plute uscate. Remarcă copacii morți în picioare. Din când în când unul se prăbușea și bloca canalul.

De aceea Profesorul avea mereu drujba la el. „Nu curăță nimeni uscăturile. Of, of! Natura vorbește, dar dne s-o asculte?! Ăștia de la rezervație simt niște împotmoliți, îi doare-n cur de biomasă."

„Ce figură e! îmi place geaca kaki, în stil *army,* e sustena- bilă. Ochelarii de tocilar și bereta Che Guevara. O fi comunist? Chiar da!"

La cultura ei politică, ecologiștii erau comuniști și invers. Profesorul purta o vestă de camuflaj care o încurca, ce-i cu verdele ăla? Ceva cu legionari? Oricum politica e o mizerie...

— Azi vă conexați cu natura, respirăm calitatea aerului, declamă Profesorul. Vorbea tare să acopere zgomotul motorului, avea un Toshiba la mâna a doua.

Trecură aproape de un mal înalt, lutos, găurit ca un cașcaval. Dar erau cuiburi de pasăre.

— Prigorii! *Merosspes apiasterl* Papagalul românesc.

în torent

— Ce culori frumoase, se minuna ea, zici că sunt trase cu pensula.— îi mai spune și albinărel, pentru că se hrănește cu viespi și albine. Luați geaca mea! E curent, zise Profesorul îngrijorat Să nu răciți cumva.

Răspundea de clienții lui. Uneori le făcea un moft.

— Am cafea la termos, dacă doriți. Aromată, cu scorțișoară. *Sandwich-vai* și apă plată. Suntem bine pregătiți.

In fața lor se deschidea im lac cât vezi cu ochii. Chiar la intrare braconierii întinseseră o plasă pe toată lățimea canalului, peștele n-avea nicio șansă. Profesorul o trase afară, demonstrativ. Era plină de baboi morți: bibani, plătici, roșioare...

— Ce împuțiciune, zise Ea și își trase tricoul pe nas, dezvelind abdomenul lucrat.

Profesorul lăsă plasa să cadă la loc. Făcea eforturi să se concentreze. „Tot puietul e aici. Doamne ferește de ce-o mai fi!"

Cu binoclul deslușiră în zare câteva lebede.

9

— Astea nu mai pleacă, zise Profesorul. Bătrâne, oloage. Iernează la noi.

Acu' e pustiu. Dar în primăvară o să fie o explozie demografică. Știați că jumătate din habitatele acvatice simt în Deltă?

Mai erau și câțiva pelicani rătăciți. Ea își continua reveria: „Fug, mă las dusă. Simt cu mintea aiurea..."

Pe deasupra trecu un cârd de gâște, apoi unul de nagâți. El filma cu telefonul.

„Marile migrații... Era bun un *handy-cam.* Poate într-o zi îmi iese de un documentar. Piață ar fi, sunt atâtea canale *travel, nature.* Mai fac un ban. Dacă dă și Patronul ceva îl bag în *product placement.* Sau îl iau sponsor. Diseară la șpriț îl abordez."

— Gâște sălbatice. *Anser anserl* Astea sunt ultimele, se duc în Africa, îi lămuri Profesorul. Alea cu gâtul roșu sunt pe cale de extincție, le omoară pestiddele, *fertilizer-ele...* Zboară în V. Cea din față știe drumul. Ea a mai fost.

„Ar merge pe varză. Ce pisălog, își zise Ea. Visam așa frumos." O enerva exuberanța lui lingvistică. Și i-ar fi plăcut să plece cu ele, să lase toiul în urmă, să zboare sus...

— La ce te gândești? zise El. îi părea absentă. De obicei vorbea mult, trăia momentul, spunea prostii...

— La tine. Vibrez toată. Ai magnetism.

— Precis, râse El. E trăsătura mea forte.

— Mi-a venit instant. Sunt puțin melo. *J'attends l'amourl*

El, îh gând: „așteaptă tu!"

Numai Profesorul bombănea, pierduse atenția grupului. „Nu mai sunt în control. Femeia are ceva de gaiță. Asta sigur o să-i intereseze."

— Am luat apă în barcă. O scot mai târziu, trebuie să fie un cancioc pe undeva.

Până atunci am niște cizme de cauciuc pentru doamna, sunt cam mari, dar în barcă nu contează. Imediat vă ajut.

„Profită să-i atingă picioarele," se gândea El. „Pot să spun că îl înțeleg."

*

Foșnetul stufului... 9

La întoarcere au luat-o pe scurtătură, o gârlă, cum se spune pe-aid. Ea înghețase și a vrut la hotel. „Am capul plin de păsări, își zise Éa. Și bat cu aripile, ca într-o colivie. Dar nu există nicio ieșire." 9

Imaginea îi părea cunoscută. Fără să vrea se gândi acasă, îi apăru Alberta la un geam, lingea sticla. „Ce sindrom mai e și asta?!"

Canalul era foarte îngust și puțin adânc, acoperit de mătasea broaștei și dulini de baltă. Profesorul ridicase motorul să nu se încurce elicea. împingea barca cu o prăjină. Aceasta se înfunda în mâl și Profesorul se încorda să-1 smulgă, ceea ce îl dezechilibra. La fiecare smudtură ieșea deasupra un miros puturos. Clienții se strâmbau.

— Dacă nu vreți să dați la vâsle...

Ocoleau cu greu trunchiurile putrede, căzute. Profesorul rupse un mușchi de copac ca pe un trofeu.

— Se mănâncă! Vasia vă va demonstra, îl face pané. Zid că e șnițel de pui.

Ea înghiți în sec. „Cât de fomist să fi ca să bagi iasca asta în tine?!"

Undeva în față se întrezărea o japșă cu apă limpede,

în torent

dar în aceste condiții era departe. Se lasă seara.

Barca aproape că se freca de mal. Dintr-odată brotacii s- au speriat și au început să sară în apă. Pur și simplu țâșneau dintre brusturi. Mulți au nimerit în barcă, de unde nu reușeau să mai iasă. Țopăiau pe pidoarele ei goale. Atingerea lor vâscoasă o oripila. Unii se răstumaseră cu burta în sus, umedă, galbenă, scârboasă și se zbăteau pe podea. Ea țipă și se réfugié pe botul ambarcațiunii. El izbucni într-un râs nelalocul lui.

— M-ai adus aicea ca să mă umilești, șuieră Ea. Mi s-a tăiat!

O îneca plânsul. El se ridică s-o cuprindă.

Profesorul se impacientă, barca balansa periculos.

— Vă rog, vă rog! Să nu ne răstumăm!

*

— Una peste alta a fost bine, zise Operatorul, care filma din barca cealaltă. Ce zid?

Aștepta o confirmare. Dar nid Regizorul nu era mai experimentat. Pasau răspunderea de la imul la altul. Se băteau de țânțari.

9 9

„A tunat și i-a adunat, își spuse asistenta de platou. Sunt tineri, prea tineri, au gleznele moi. Arată de parcă nu știu ce fac."

Ca întotdeauna avea emoții. Mâine o va suna Producătorul și nu știe ce să-i spună. E de bine, e de rău? Ne-am lăsat pe tânjeală? Suntem în grafic? Era la prima ei filmare. „Ar fi bună o pătură."

Regizorul înghețase de tot. își îndesă pălăria pe cap, îl luase curentul. Avea una luată de pe „Green," arăta a vânător.„Nu mai plec în Deltă fără șapcă", repeta în gând, „nu mai plec în Deltă fără șapcă..."

— Tu știi mai bine. Mă pronunț când o să văd materialul la montaj. Sper că avem destul.

— Văd că te preocupă. Eu zic că merge, întări Operatorul. Nu-i rău. Avem și sălcii plângătoare în fundal...

Dar si el avea îndoieli.

„Pe lac am mers cu panoramare largă, nu întotdeauna îmi iese, tehnica peisajului nu e ușoară. La urmă am stropit obiectivul și atunci te prinzi că e o filmare, parcă-i vezi printr-un geam ud."

Dar Regizorul nu-și făcea atâtea scrupule.

— La urma urmei, totul e o convenție, filmul vinde iluzii. Am răcit, să fiu al dracu, nu știu ce m-a apucat. Hai la hotel să fierbem o țuică și niște raci. Cum o cheamă pe rusoaica aia? Vasia, Niusia, le încurc între ele. Niciodată nu știu...

*

Ziua începe. Călătoria începe. Ce va fi la sfârșitul ei? Poate ceva artistic, cu făclii pe punte și folcloristele de la Jurilovca. Parcă așa a zis Patronul. Dar se întâmplă vara, când vin nemții, englezii. Și Vasia le ghicește-n palmă.

Ea era încă tânără și vroia să fie *happy.* Căuta o interpretare, o semnificație, altfel ce rost au toate?

Se simțea izolată, încremenită, plată emoțional. „ Vreau să dau restart. Am trecut la *smoothie* de slăbit. *Smartphone* le știe pe toate pentru noi.

Am obosit să fiu *mummy,* gata cu faza asta. Am încheiat cursul de *parenting.* Toată ziua *schooling, housing.* Nu sunt genul să mi se întâmple. Sunt sleită afectiv.

Toată ziua plimb cățelul. Și aranjez pernele pe canapea. Am foarte multe perne. La început mă trata regește. De soț vorbesc. Chiar mi-a promis că mă dă la o facultate privată, atunci erau ca ciupercile după ploaie. Și eu credeam că pot. Pe urmă mi-a trecut... Sigur că nu-1 iubeam, așa mare și gras, dar am crezut că o să meargă cu timpul. Are și calități dar le ține pentru el. Timpul nu ține niciodată cu noi, nu știu dacă te-ai prins. Lasă că și eu credeam în basme. Ar trebui să râd de ce am ajuns."

*

îi spunea asta Vasiei, care-i dădea în cărți. „O femeie bărbătoasă, o hoașcă care se crede stăpână. Face instrucție cu Pupi la orice oră. Și Niusea ronțăie mereu semințe, e plin peste tot de coji. Patronul o tolerează, zici că-i taică-su."

Vasea tocmai așezase pe masă dama de cupă și alături valetul de treflă. Apoi încă unul, de inimă roșie.

— Te vrea doi! Da' rău, nu așa! Doi buhai!

„Vorbești la figurat, sper?" Ea nu știa că aceștia sunt niște broaște uriașe, care se umflă în timpul rutului și mugesc ca niște boi. Imaginea avea forță. Așadar văzu în asta un semn bun, știa Vasia ceva. îi transmitea vibrații bune.

„Foarte bine, să se implice. îmi place să particip. Lucrez la mine. Totuși, nid unul nu e pe sufletul meu. Se folosesc de mine și eu de ei. Asta-i tot? Am pretenții de la mine."

*

Captivă în vis. Să fie tot din cauza Vasiei? Are o influență nefastă asupra ei. Și Ea nu se poate desprinde. „Sunt de balamuc..."

Acum se vede pe puntea vasului. își caută reflexia în apă și n-o găsește. Cum e cu putință? Pe deasupra, vaierul pescărușilor. Deodată observă între ape o femeie, într-o cămașă albă și cu părul lung ca o algă.

Plutește cu fața-n jos, sub suprafața apei cenușii, ca sub o sticlă mată prin care lumina abia pătrunde. înlemni. Cine să fie? Se prelinge pe lângă coca metalică. Strigătele Ei l-au alertat pe Căpitan, încearcă să o agațe cu o cange.

Ezita să apuce carnea cu fierul ascuțit, făcut să tragă morunii uriași în barcă. I s-a părut mai normal s-o agațe de

păr. Sigur există o explicație de gen, ceva *macho.* Dar părul se descâlcește în ultima clipă și cangea vântură apa fără folos. Totuși reușește s-o întoarcă cu fața în sus. Descompusă, străvezie cu ochii ficși, apoși. Nu se distinge bine. Tresări în somn, totuși parcă aduce vag cu... Ea scoate un țipăt mut, *fuckl* El vine repede din spate și îi acoperă ochii cu palma. Trupul putrezit, golit de viață se scurge tăcut pe lângă ei, tras în adâncul tulbure, întunecat, se îndepărtează și în același timp se scufundă. Gata, nu se mai vede...

Se trezi clănțănind din dinți.

*

„La taifas... O conversație cazuală. Să flecărim, să schimbăm impresii benigne. Să nu ne spunem nimic."

Bărbații se refugiaseră la bar, ușor abulici după o zi grea. Puțină relaxare nu strică, uneori mai evadezi. „Eu asta îmi doresc", le zise El. Aparte: „în așa ocazie e mai bine să spui lucruri irelevante, neangajate. Este o discuție închisă..."

Dar Patronul îi dădu dreptate. Problema e ce faci când alții nu te lasă să trăiești. Uite, el, de pildă, a fost falimentat de mafia din Horeca!

Avea un local șic la București, munca lui de-o viață.

Cu fotografii de actori pe pereți, cântăreți de muzică ușoară, oameni de cultură. „Venea o lume fistichie, artiști îndrăgiți. Plus poetul Au Pău, mare om era."

El lăsă să-i scape o grimasă, aversiunea lui era publică, îl atacase într-o emisiune. Dar Patronul nu era atent, se înfierbântase.

— Și atunci de ce? Ce rău am făcut? Cu clanul nu te joci, i-am călcat pe bătături. Am crezut că fac infarct extins! Am dat în pareză!

Și dădu paharul peste cap. Astă seară făcea cinste. El îl consolă colocvial. îi plăcea stilul lui excentric, scrânteala lui bonomă, amuzantă.

— Ei lasă, că te-ai scos! Te-ai aranjat bine aici, ai hotel plutitor, biodiversitate...

— Sigur, sigur. Simt *tour-operator,* dau ture... Doar turiștii sunt puțini. Și trebuie să le căutăm în coame. Ascultă-mă pe mine, sunt în branșă de atâția ani,

în torent

antreprenorii români sunt erodați de mid...

El asista amuzat la bufonadă. Ce nume e ăsta, Pupi? O să fie primul cuvânt al lui Gugu. Patronul privi prin pahar și zise.

— Este cel niai bun loc de băut, la pupa. Valurile te leagănă ușor, whiskyul te duce, gândești pozitiv...

Era seara discursurilor paralele, fiecare cu ale lui. De mult nu s-a mai simțit așa liber.

— Aid sunt liber, zise Patronul, nu mai încurc pe nimeni. Plutesc. Mă întrebuințez mai puțin, mă îngrijesc femeile. Cancerul meu a rămas la stare de polip. La București aș fi ajuns la cuțit. Dimineața iau un cărbune, că mă balonez, am bacterii rele. Nici mobil nu mai am, mă credeți?! Oamenii mei le rezolvă pe toate. Eu stau așa și viața trece...

El se pregătea să-i propună să fie sponsor la viitorul lui documentar. Vasul o să dea bine în cadru.

— Dar mai ales macii roșii, *Glancium carniculatum.* Profesorul vorbea singur. îi spune macul dorii, că are la baza fiecărei petale o pată neagră. în Deltă sunt rari și atât de fragili. Știu un grind unde înfloresc, o frumusețe. E patrimoniu UNESCO! Frumusețea va salva lumea![10]

Avea un of pe suflet, îl va mărturisi. își drese glasul ca pe vremuri, să se audă până-n fundul clasei. Aștepta un moment să-și plaseze raționamentul.

— Eu organizez tabere tematice pentru copii, un fel de educație civică pe mediu, redresarea planetei și tot tacâmul. întindem corturi pe mal, pescuim, frigem pește. Să mai iasă cu nasul din tabletă, să-și julească tineretul genunchii!

Patronul aplaudă tare: foarte bine, foarte bine! Omul care ne trebuie... Profesorul nici nu clipi.

— îi învăț să adune pet-urile, ambalajele. Să ocrotească păsările, animalele, reptilele. E ceva normal, firesc, au creierul în dezvoltare, acum e momentul. Au o conștiință, trebuie doar s-o activăm. Trebuie să ne întoarcem la fundamente, undeva am greșit.

Avea o figură chinuită, parcă ceva îl rodea pe dinăuntru. Era un om implicat. Și simțea că a dat greș.

— Ei bine, la fiecare serie este un rahat cu ochi! Ajunge să mă întorc cu spatele, smulge o nuia și culcă totul la

10 Citat din Dostoïevski, (n.a.)

pământ: flori, fluturi, brusturi, greieri, lăcuste, maci, raci; bate, omoară tot! Chiar și libelule. Pierdem la biodiversitâte. Așa a văzut el într- un joc video. Și în câțiva ani merge la vot. Cine e de vină, noi? Noi toti? în democrație totul e la cetățean.

> J >

— *Nous, les roumains?}* se simți Patronul dator să exclame, poate n-a auzit bine. *Nous tous?*[11] Fac apel la rezervare! Nu degeaba sunt membru la „Antreprenorii patrioți." Am fost loviți de toate crizele. Grrr! Scuzați regurgitația...

— Iată o bună întrebare, zise El. îi amintea tinerețea sa de gazetar, să pui întrebarea care contează. Noi toți?!

— Suntem o țară de nevoi, o lipsă acută, un deficit, urmă Profesorul aproximativ. Noroc că ne tractează UE. Un neam incert, imatur, mereu la început. Un popor superficial, cu mari carențe, care se crede minunat. Ingroșăm obrazul și mergem înainte. Aid duce sărăda educațională, aculturația. Tolerăm bine nedreptatea. Viitorul e în altă parte. Trebuia să facem ieri...

Patronul nu era de acord.

— Avem alte priorități, facem banu'. E important să prag- matizăm. Dar nu avem detentă. Doar certitudini pe termen scurt. Și potențial. Suntem un popor descurcăreț, avem mobilitate, fiecare cu taraba lui. Asta o trec la pozitiv.

Apoi sări în picioare, cu un deget ridicat. De undeva se auzea un fel de clopot înfundat.

„Ca și când ar bate sub apă."

Scriitorul căuta o metaforă. „Un clopot scufundat. Pentru cine bate?"

— *Silencel* A ieșit „Branconieru" la clone, îi lămuri Patronul, îi cheamă p-ăia mari din adânc. Vasia, unde ești, Vasia? Mâine mâncăm stroceag de somn, cu vin nou de Niculițel! Came albă, vin alb și rece de la cramă. Și blinele cu hrișcă din arsenalul ucrainesc. Gata cu negativismul, să nu mai aud! Ar fi trebuit să fiu somelier, e de bon-ton...

Plimbă vinul în gură să-i simtă aroma.

— Promovăm România! zise Profesorul ironic. S-o iubim și s-o vizităm în fiecare zi. Rinichii se tratează cu

11 *Nous Tous* - slogan electoral al președintelui francez Emmanul Macron, în campania din 2022. (n.a.)

în torent oligominerală! Borsec, Biborțeni...

Dar Pupi interveni intransigent, era politica lui. Zise apăsat:

— Dezavuez! Nu promovăm șprițul! Punct!

*

într-un târziu Ea trecu să-1 ia la culcare. Bărbații se ridi- *cară* în picioare destul de greu, mormăind ceva nedeslușit.

— Am ratat ceva? zise Ea suspicioasă. Ce faceți aici, terapie de grup? Sau mă bârfiți? Văd că nu mai aveți combustibil. Hai, gata, la culcare. V-ați povestit destul!

Ei se lăsară certați ca niște copii, era o femeie dominatoare.

— Cinci minuțele, mai îngădui Ea. El se ridicase deja.

Va fi o întâlnire languroasă, asta-i clar. Cheful s-a spart. Dar în pat ea se arătă rezervată, astă seară nu. El o prinse totuși în brațe. Ar merge un banc porcos la ureche. Dar Ea îl respinse.

— Nu prea ai talent la așa ceva. Nu mai insista, ți se pare că-mi lipsește? Era obosită și în barcă fusese frig. „Eu iau poziție, nu sunt obiectul tău sexual. Te porți de parcă ți se cuvine, pentru tine sunt doar o jucărie. Și-ar trebui să schimbăm asta, facem un *switch.* O să vezi că am și alte calități. Na, că sunt feministă, acu' m-am prins. Nu-mi displace..

El se apără cu mâinile, ca și când ar fi îndepărtat niște țânțari. Ea se retrase în tăcere, stinse veioza, „vorbim mâine pe lumină".

„Ce idee, să pui o veioză cu abajur mare de hârtie creponată, într-o cabină de vapor. Ca și când n-ar fi destul de înghesuit. Ar merge o aplică..

„Totuși", îi spuse despre Vasia, „chioamba aia e noaptea minții, îmi dă vibrații negative. Nu mai știu ce tot bălmăjea, că e primejdie. Să stăm cu frică, să ne ferim. Cine poate citi viitorul? Ceva cu ochi de șarpe! E piază rea! Așa m-a tulburat... Nu știu cum face, mi-a dat o stare... Ce mi-a zis până acu' s-a brodit."

Apoi a sărit la altceva, în stilul ei. „De ce Gugu îi zice Papa lui Pupi? Lumea vorbește. Și de ce Vasia trebuie să poarte găleți cu talpă din lemn, să bocăne de la cinci dimineața? Aici totul se aude, vibrează, tremură metalic. Oh, e o rablă hodorogită. Unde m-ai adus?"

El se întoarse cu spatele. Refuzul Ei nu i-a picat bine. Dar Ea nu sesiză.

— Și s-o vezi cum măcelărește peștele de viu! Horror! E sânge pe jos și mațe. Nu mai calc în bucătărie! Chiar da!

*

Necuprinsul. Orizontul începțoșat. Mirajul, contemplația...

Culoarea zorilor, lumina care urcă din apă ca un abur. „Soare încă nu, reveniți mai târziu..." Aștepta răsăritul. Deocamdată soarele se întrezărea ca o lumină slabă dincolo de linia orizontului. Ar fi putut crede că este un vapor care vine pe fluviu. Va înainta către obiectiv și va crește. Mai e timp. încearcă o mișcare circular-panoramare lentă.

Lacul fără țărmuri, fără sfârșit Vasul părea o jucărie în voia vântului. Focus! Operatorul își instalase camera pe puntea superioară, la provă. Iată-1! Soarele roșu, la nivelul ochilor, - comee iritată. Potrivi o lentilă UV. Reglă obiectivul, distanța focală. In depărtare trei linii, tușe subțiri, una peste alta: cenu- șiu-lacul, verde-stuful, albastru-cerul. Analiza cromatică se termină repede.

Operatorul se plictisea. Este un om care se exprimă prin imagini, un refugiat în profesia lui. începuse prin a documenta vizual proiectele cinematografice, participa la prospecții pentru locuri de filmare. Uneori o mai făcea și acum. Căuta fotografia perfectă. In mod obișnuit oscila între forme și perspective care se schimbă, culori și nuanțe înrudite.

„Dar aici nu sunt decât trei linii: cenușie, verde, albastră. Culorile au putere asupra noastră, ele vibrează, ne schimbă starea de spirit. Cum s-ar putea integra oamenii în această geometrie liniară?

„N-ai pe ce să te sprijini", constată el dezamăgit. „Camera nu vede în profunzime ca noi, nu poate reda necuprinsul, nu poate comunica ceva fără finalitate. Nu înțelege conceptul, încearcă mereu să-i dea de capăt, să-l închidă într-un contur..."

Opri camera. Trecuse pe lângă imaginea perfectă fără să-și dea seama. Și cam asta a fost povestea lui...

*

Se cunoscuseră la o lansare de carte unde Ea intrase

în torent

din curiozitate, pur și simplu a văzut lume adunată. Cartea lui era în vitrină, la loc de cinste. Scena e importantă pentru că are un racord la sfârșit. Dacă e ratată compromite finalul și nu vrei asta.

El a fost cavaler, i-a oferit un autograf și o cafea în oraș. Ea avea un nasture descheiat la bluză, pentru orice eventualitate. El îi admira degetele lungi, senzuale. Se gândea ce poate face cu ele...

„Am renunțat repede să-l mai citesc. Cărțile aduc bucurie, așa am învățat. Ale lui nu. E trist când nu e ironic, mușcător. Scrie lucruri indigeste, la care trebuie să te gândești mult. Și e așa obositor când se îndoiește de toate. Cum procesează El lucrurile? Pe fond nu suntem în asentiment. Dar mă atrage. E primul scriitor din viața mea și ultimul, nu umblu să fac colecție. E introvertit, se încarcă singur, ca o baterie. Singur cu muzicile și cărțile lui. Și e fericit! Sustras din lumea noastră, autosuficient, indiferent. E frumos, cu părul lui lung, pieptănat pe spate, zici că e ultimul romantic. Și își calcă singur cămășile. Iată ceva *menly,* bărbătesc. Ce atâta spirit?! încep să-l plac, să-l prioritizez. îmi trebuie un *pushl*"

*

Studiourile erau pustii la ora aceea. Producătorul nu reținuse decât o asistentă neînsemnată, genul care se străduia foarte tare dar nu-i ieșea nimic. Totuși compensa într-un fel, stătea întotdeauna peste program. La fereastra ei mereu ardea lumina. Și își copleșea colegii cu note interne. De aceea i se spunea „Memo". Producătorul aprecia. „Când nu te duce capul compensezi într-un fel, nu?" Pe scenarist îl lăsase la urmă, să pună presiune pe el. Să fie în control.

— Până la urmă se întâmplă ceva în filmul ăsta?

Producătorul răsfoia scenariul, contrariat. Cafeaua se răcise pe masă. Turnă câte un whisky ieftin. Puse două cuburi de gheață. „O să fie o discuție animată."

Dar scenaristul îl lua pe departe.

— In ce sens?

— Intre ei. Doar merg așa pe Dunăre, la vale? Unde duce chestia asta?

— Unde duc toate. E o curgere, o metaforă...

— E lent și confuz. Și personajele nu evoluează.

„Of, Doamne", își spuse Autorul. „Nu mai scap de ăsta. E ca o plantă agățătoare."

Producătorul se simțea subestimat „Asta e problema cu autorii de succes, nimeni nu mai e ca ei. Dar ce ar fi ei fără noi? Niște inși fără serviciu! își scriu pe cartea de vizită, în engleză: *writer, scriptwriter* și se cred cineva. Noi punem ideile în practică. Adevărații creativi suntem noi!"

— Atâta lucru înțeleg și eu. Dar nu se iubesc și ei puțin? Se mai întâmplă.

— Fac gesturile. Sexul...

— Sexul are rolul său, aduce plusvaloare, este *reserch.* Fără sex pierzi tinerii. Insă erotismul nu e exploatat, mai mult se simte, plutește în aer, rămâne în spatele unor prejudecăți, ca după o perdea. Ești cam pudic, trebuie să recunoști.

— Eu nu scriu acuplări, bombăni scenaristul. Vorbim de sex artistic.

— Atât mai bine, zise Producătorul, nu se vede în clar dar face impresie. Și aici vii la ideea mea. Spectatorul se așteaptă să fie și ceva între ei. Motorul este emoția. Altfel e mecanică simplă. Puțină tandrețe e de efect, face priză la public.

— Ai vorbit tu cu el?

îl lua la per tu, în derâdere. De altfel întreg dialogul semăna cu un schimb lung de mingi fără finalitate.

Producătorul își aprinse trabucul, fumatul îl calma. „Cine-i de vină? Eu l-am creditat pe geniul ăsta. îl menajez, dar până când? Poftim, mi s-a topit gheața în pahar."

Turnă alt whisky. Apoi reluă.

— Și mai simt investitorii, sponsorii, publicitarii... Sunt banii lor, ce naiba! Eu doar îi număr. Ai vrut un vapor, ți-am luat un vapor!

Și desfăcea larg brațele, parcă vorbea de un transatlantic.

— E o vechitură. Un dormitor de muncitori la stuf, reciclat.

Scenaristul ridică din umeri. Pentru el producătorul era unul care împacheta hârtii și semna cecuri. Primise și el unul. Totuși va pune piciorul în prag.

— înțeleg că te frământă... Dar acum trebuie să pun frână. Textul e răspunderea mea, așa cum producția e a ta.

— Că bine zid. La filmări o să v-o dau pe asistenta mea.

în torent

Să mă țină la curent

Producătorul își scoase ochelarii, îi sterse cu batista. Întâlnirea se terminase. Boss-ul bătea în retragere, marcase un punct.

— Eu nu te oblig. Dar nu trebuie să modifici acum. Am răbdare. Totuși nu merge așa. Nu poți să ai un *love story* fără *Iove.* înțelegi ce vreau să spun.

Autorului îi plăcea să-l calce pe nervi, era satisfacția lui secretă.

— M-am gândit că o să-ți placă.

— Mai gândește-te! Ai luat un avans. Aud că ai datorii, trăiești pe picior mare cu o modistă. Sau o manechină, sau ceva. Hai să lăsăm misterul, ai nevoie de contractul ăsta ca de aer. Pintilie ce ar face în locul meu?

Era o întrebare retorică, nu aștepta răspuns. Nu vom ști niciodată. Se întoarse la scenariu.

— Ei nu spun nimic despre ei. Umorul ei involuntar în contrast cu tristețea lui funciară. Nu se pupă! Simt de opinie că...

— Eu nu sunt, se obrăznici scenaristul. E o evadare, o aventură și gata, fiecare la ale lui. Așa merg lucrurile.

— O evadare, da! Cinematograful este o cameră de fugă dintr-o viață anostă. A doua zi te întorci la serviciu.

— Așa simplu?! Ce rost are să-mi bat capul?

Producătorul fierbea. La ușă, Memo trăgea cu urechea.

„Problema cu autorii e că țin prea mult la ideile lor. Dar ce ar fi ei fără noi? Oameni fără ocupație, care vor să schimbe lumea. Patetic..

— Nici măcar n-au ce pierde. El are o viață pe hârtie și Ea o căsnicie născută moartă. Și mai e și operatorul, mă calcă pe nervi, nu știu unde l-ați găsit.

— Ce legătură are? Scenaristul era năucit. Producătorul are fugă de idei sau ce?

— Asta-i culmea! Dv. l-ați adus! în Moldova era mai ieftin. A fost fotograf de platou. Are și un master pe video.

Brusc lua distanță, îi spunea dumneavoastră. Se simțea mai bine așa. Producătorul se replie, recunoștea raționamentul. „Economia este bună. Chiar și UE ne învață..

— Aha! Ce-i corect, e corect. Dar nu știam că e im geniu neînțeles! îmi ajunge un vizionar, adică tu. El e un *no namel* Atenție aici! Camera se învârte mereu în jurul lor, eu

le spun Dubleta. Vine aproape, se bagă în sufletul lor și acolo nu e nimic. Faci un film despre gol? Despre vid?!

— Bingo! Ați intuit perfect!

Dar Producătorul nu-1 mai auzea, își urma demonstrația. Avea întotdeauna o soluție. Pentru că avea întotdeauna dreptate. Și asta e așa obositor...

— Să văd și eu o filmare din dronă, dacă e așa bun. Ai cel mai tare peisaj din lume! O carte poștală de la noi! Ne resetăm din mers.

Mai punem nuferi, efemeride, flori, facem un film despre natura sălbatică, secvențe-tablou, lumină în degradeu. Bagă și un flamingo rătăcit că dă bine, nu se prinde nimeni, îl iei de pe *Tik Tok.* Cine știe unde trăiesc ăștia? Ai flamingo, ai încălzirea globală, suntem în trend. Și la urmă suferința fluviului, poluarea, ceva pe ecologic. Atunci să vezi fonduri europene, altfel merge treaba. Luăm și Cannes-ul pentru imagine!

*

„Așadar, trebuie să-și spună lucruri despre ei. Fac asta imediat." Afurisitul de Producător! Nu trebuia să ia avans, avea mâinile legate. Dar și artiștii au facturi de plătit.

„Cine începe? Să zicem că Ea. Are un soț și-un copil ca un gnom cu dizabilități. Atenție la termeni, că se interpretează. La urma urmei nu-i așa greu. E doar un scenariu, totul se întâmplă în dialoguri. Dense, tăioase. Spațiul mic al cabinei îi obligă să țină cont unul de altul."

— Să ai un *hobby,* să faci un sport, va spune despre soț. Să mergi la sală, să alergi după minge. O ținea p-a lui. Dar nu făcea nimic, n-a găsit ceva care să-1 reprezinte. Prea moale pentru un sport de contact. Stătea și se lăbărța pe canapea. Și trăncănea. Nu obosea niciodată.

Soțul:

— Copiii de azi nu mai fac sport. Vin cu tot felul de motive, scutiri. Am auzit că și tu îi dai Albertei bilete d-astea, mi-a zis profa. Ești inconștientă! Alberta trebuie să-și descarce energia, altfel ni se urcă în cap! Și se scapă pe ea.

Ea i se plângea amantului, în cabină. Ofta.

— Simt că n-o mai pot apăra multă vreme. Doctorii zic că are ADHD, dar eu nu cred. E doar hiperactivă. Acu' dau din casă, am încredere în tine, nu știu de ce. La început am dat vina pe calitatea mea uterină, am făcut un episod depresiv postnatal, apropo de patologii. Era pitică și

în torent

grăsună ca taică-su. La grădiniță copiii o strigau „Bacon". Ea se lăsa-n tur și țipa până se sufoca, trebuia sedată. Personalul nu se descurca, n-aveau medic, a trebuit s-o mutăm. Copiii sunt așa cruzi!

El trăgea din țigară. încerca s-o tempereze, dar subiectul îl depășea.

— Poate că și tu exagerezi. Lucrurile astea se schimbă cu vârsta, ai să vezi. Vrei un gin cu mango?

Dar Ea nu mai avea răbdare, situația o apăsa.

— Un copil am! Dacă nu vrei să-mi mai faci tu imul! Nu te stresa, mi-am pus sterilet. Altfel te lăsam așa, la liber? Și ți- am spus să nu mai fumezi aici! El se supune, merge la fereastră, aruncă țigara prin hublou. Urmărește cum o duce curentul.

— Taică-su i-a cumpărat un pui de *pitbull,* semăna cu el, tot așa fălcos. L-am botezat Crăcănilă, ca să i-o trag lui în orgoliu. Era moale și bleg, dormea pe el toată ziua. La trei luni Albertina a încercat să-i taie coada, să-1 înrăiască, să se descurce în viață. Iar bestia a mușcat-o de mânuță. Taică-su a tras în el cu pistolul cu bile, tot încărcătorul l-a tras, să-1 termine. Dar a avut zile. Doar limba i-a rămas vânătă, de la o alică. A rămas acolo, înfiptă. Am plâns în sughițuri!

*

— O viață de om! O viață are omul. Pentru el este totul! Ce se va alege? O retrăire a trecutului, urmele pe care le-a lăsat. Hai că m-am prins. Nu e mare filosofie, zise Producătorul. Mai departe vezi ce faci cu El, că e cam schematic. Un *lover-boy* intelectual, superficial, răsfățat. De-asta nu-1 înghite nimeni. Pentru că nu oferă nimic, doar ia. Dar să lăsăm. Uite, ar putea să aibă ticuri. Oamenii care trăiesc singuri au ticuri și se simt bine așa. Inventezi tu ceva, să-1 faci mai simpatic, ăsta se crede statuie. în altă ordine de idei mă bucur să văd că te dai pe brazdă, lucrezi la *background-vl* lui. Capătă puțină greutate.

De când cu Pintilie ți s-a cam suit la cap. Ai ajuns o nucă tare, măi dragă! Tu crezi că scenaristul face filmul? îți spun eu, ești doar o piesă într-un mecanism. Ai venit către noi cu un text subțire despre abisurile sufletești un adevărat labirint. Să te văd pe unde ieși. Vrei un cec în alb? Dacă aveam timp îl scriam eu. Dar să revenim la oile noastre, cum ar fi zis bătrânul meu, care chiar avea oi. Atentie aici!

Acum va pune lucrurile îh ordine. Se ridică în picioare, să pară mai impunător, dar statura nu-1 ajuta. în plus făcuse burtă. De aceea purta bretele în culorile SUA.

— Trebuie să aibă și El drama lui, toți avem un trecut, fă o incursiune! Există un amonte al călătoriei. O legătură filială viciată. O mansardă boemă. Când intri îh cinematograf vrei emoție, empatie și sinceritate. Astea nu sunt chestii facultative. Nu lucrăm cu banii noștri. Filosofia e bună în cărți pentru elite. Dar filmul e pentru toată lumea, zeci de mii de oameni, sute de mii dacă e reluat și pe tv. La sală, cu bilet e altceva...

Scenaristul îl aprobă, „sigur, sigur". Producătorul nu realiza ironia. încheie, dezarmant.

— Deocamdată n-am senzația de succes, nici măcar moderat. Totuși am ajuns până aici... Trebuie să ne integrăm atu- urile: călătoria, natura sălbatică, *sex on the beach...*

Nu te supăra pe mine, n-are niciun sens să mă urăști. Nu o fac pen trn m i ne. Eu nu sunt eu! Doar o rotiță într-un angrenaj. îți trebuie o viață pe platouri ca să faci meseria asta. Ai să vezi că le potrivesc. Banii lor și ideile tale...

*

Rareori își vizita tatăl la azil, să zicem, „Ana Aslan". In fundal se văd pavilioanele masive și albe. Avea o relație tensionată cu Seniorul, bătrânul se considera abandonat. îl plimba în parc, unde pacienții în halate mov se bucurau de vreme frumoasă. El împingea căruciorul pe o alee de platani care părea desprinsă din grafica lui Pallady, arborii dezgoliți, mai degrabă niște contururi. Seniorul moțăia cu capul în piept și cu picioarele acoperite cu o pătură. Avea o cutie de bomboane în poală.

— Nu ti-e cald?

— Ce să fie?

Repetă mai tare, Seniorul era cam surd. Alteori doar absent. El reflecta la tema bătrânului care pleacă. „In zilele noastre camera din fundul curții poate arăta și așa... O rezervație de vârstnici anacronici cu dinții pe noptieră, lângă pastile. Au depășit durata programată..

— Să-mi spui dacă ți-e cald. Seniorul se trezise dea bine- lea, mima surpriză.

— Mai ești aici? Ce baftă am! M-am udat tot...

în torent

— Nu începe iar. Totdeauna am fost.

— Dacă zid tu... Sunt confuz, poate nu te-am observat. Vorbesc așa în general. Am fost prins cu teoria literară, grila de interpretare.

Și iarăși pauză de tăcere. Reproșul era implicit.

Un aspersor stropea în fața lor. Făcea o mișcare de rotație pe peluză. La un moment dat bătea până pe alee. Se formase o băltoacă.

— Ia stai, zise bătrânul, inspirat.

Aștepta jetul să ajungă la el. Deschise gura, plescăi ca un broscoi.

— Na! E bună că e rece. Am mâncat bon-bon.

— Poate fad o prostie, îl preveni El. Sistemul imunitar nu mai lucrează.

— Una nu se pune. Sănătate curată! Noroc!

Aștepta rotația aspersorului, să se întoarcă jetul de apă.

El împinse căruciorul, „hai gata, nu te mai răsfăța! Sper că nu ne-a văzut nimeni."

Seniorul își scutura părul ud. Ceru o batistă. Reflecta asupra propriei condiții.

— Vezi cum te pocește viața?! Mulțumesc că ai trecut pe aid. Știu cât ești de ocupat și antidogmatic. Gata, întoarce, întârzii la masă. Este evenimentul zilei! Nu mâncăm de foame, ar trebui să știi. Ne adunăm în jurul mesei, ne strângem unii în alții. Nu mai suntem singuri...

*

— Ție îți place?

Regizorul se uită întrebător la Operator. Nu era sigur pe el și întotdeauna căuta o confirmare. Unde am mai văzut asta, se întreba asistenta. Acum celălalt va spune că e bine, mergem înainte. Doi pițifelnici din desene animate, Lolek și Bolek...

— Eu stmt K, întări Operatorul. Interpretul tatălui avea o problemă, nu mai filmase demult, era actor de teatru. Ar fi fost mai bun Rebengiuc, reflectă Regizorul și-ar fi jucat vârsta. Dar acesta era ocupat. în general lucra bine cu actorii. „în definitiv toți au dat probă, a fost bine, merg împreună. Să facem scena și gata!"

— Sunt ironic? Sau doar un pic sarcastic? Chestie de dozaj. Mă tem să nu întind coarda, zise actorul. Mie nu-mi spune nimeni nimic. Dar măcar un prosop. Am transpirat

tot.

Se încurcă-n cârje, le scapă pe jos, le adună jenat. Tremură din încheieturi.

— Ia nu te mai văicări, îl repezi Memo. Ce atâtea pretenții? Ai obosit? Opt ore filmăm! Poftim o lavetă.

Actorul își căuta dreptatea la regizor, „așa te porți cu un veteran al scenei"? Dar acesta făcu un gest de lehamite, asistenta e protejata studioului. Și e așa obositoare. Niciodată satisfăcută. Are o problemă...

— Să te sprijin în vreun fel? se oferi partenerul mai tânăr. Era toamnă și frunzele căzute alunecau. Bătrânul actor se ofuscă.

— He, he, n-ai tu treabă, nu mă bazez eu. E treabă de balans, mă folosesc de propria greutate. Na, m-a luat un junghi. Eu am regulat pe zăpadă!

— Hai, gata, la duble, zise Regizorul pe im ton ridicat. Toată lumea la locuri! De la aspersor venim spre cameră și apoi ne oprim, zece pași înainte, zece înapoi, facem *traveling.* Operatorului: tu stai aici, că vin ei. Gata?

Asistenta lovi clacheta: „El și Ea", secvența 63, tras 2!

— Motor! Acțiune! comandă Regizorul. Asistenta îl indispunea, era considerată omul Producătorului, avea grijă să-1 informeze. Răspunderea o făcea agitată. Nu repetăm întâi?

Actorul intră în rol. încerca să-1 imite pe Antony Hopkins în „The father", expresia lui pierdută.

— Ia să punem balamalele la treabă...

Regizorul ridică brațul ca la start.

— Atenție! Motor?! Acțiune!

*

Seniorul se ridică mândru în cârjele lui metalice. Tremura din încheieturi dar o făcea cu demnitate. Nu se lăsa, stătea aproape drept.

— Ce face mama ta?

Se interesa ca despre o rudă îndepărtată.

— Of, Doamne! întrebi mereu de ea. A murit de trei ani.

Bătrânul se replie. Și mai plasă un reproș.

— Păi eu mai știu! Dacă m-ai închis aici... Timpul nu trece. Sunt ca-ntr-o bulă temporală. M-ai ascuns aici să nu mă mai vezi. Bine că faci turnee de autor...

Dar și răbdarea lui avea o limită. Spuse sacadat, cu

în torent

pauze între cuvinte.

— De fiecare dată ți-am spus: a murit!

Și repetă pe silabe. Seniorul își trăgea nasul, părea afectat. Lasă să se aștearnă tăcerea. Apoi izbucni.

— Foarte bine! Mă chinuia îngrozitor. Nu face aia, nu ailaltă. Vezi că te murdărești. Nu sta în curent, pune ceva pe tine...

— Ești nedrept. îți purta de grijă.

— Da. Și mă chinuia. Aia nu, aia nu. Tu cu ea semeni...

„în realitate bătrânul refuză ideea morții. Nu a ei, așa în general", își spuse El. „Mama a trăit mereu în umbra lui. Și el cu studente. Mereu descoperea câte una. Dar apoi o găsea nedemnă. Un credincios ar spune: acum ispășește. Insă eu simt agnostic. L-am pus pe Dumnezeu deoparte. Oricum e imposibil de atins..."

Seniorul se așează la loc. Fiul îi înveli picioarele cu pătura.

— îmi spui mie de grijă? De șase luni n-ai dat pe-aici. Pentru tine sunt ceva ocazional. Gata, întoarcem! întârzii la masă, e important.

El răsuci cărucțul ușurat. Bătrânul închise ochii și adormi instantaneu.

*

Scriitorul intră în biroul directorului. Acesta era amenajat în aripa veche a căminului de bătrâni și era mobilat ca atare. Biroul era din lemn masiv de mahon, făcea impresie. Se lăsa să cadă în fotoliu. Directorul purta un halat alb, scrobit. De fapt așa i se zicea, „Scrobitul". Are aroganța lui Michael Caine, stilul său caustic, malițios, uneori cinic.

în alt secol ar fi purtat monoclu și mănuși. Afișă un zâmbet de motan, care nu exprima nimic. „Pisicile sunt inexpresive, niciodată nu mi-au plăcut. Nu știi ce au în cap."

— Ce face domn profesor? Cum l-ați găsit? se interesă directorul. Apropo, nu-i mai aduceți dulciuri. Intre altele, are diabet.

— Serios? Asta explică multe. îmi pare rău, n-am știut. El mi-a cerut bomboane cu rom!

— E un răsfățat. Dar dvs. ar fi trebuit să știți, alcoolul in- teracționează cu tratamentul.

„Este o aluzie?" La rândul său avea probleme cu alcoolul. „Dar de unde știe Scrobitul? M-a pârât taică-meu?"

— Dvs. veniți așa rar, zise Scrobitul cu regret bine simulat. Intre timp a trebuit să mărim tarifele, au crescut utilitățile și euro și sunt consecințe. Mai este personalul insuficient. Un om cu demență necesită cel puțin trei la îngrijire. Trebuie să o luăm înainte ca să nu rămânem în urmă. Vom continua în continuare...

Era felul său de a se juca cu interlocutorul, să-1 tachineze mai ales când acesta era inteligent. In replică o făcea pe prostul, ca și când ar fi interpretat un rol. „Atenție, și eu sunt un personaj. Și te studiez la rândul meu..."

— Nu e o problemă, spuse El repede, deși era din ce în ce mai problematic, veniturile lui erau în cădere liberă, drepturile de autor veneau cu târâita, momentan trăia din chirie.

„Scriu lucruri inutile care nu se vând. Și revistele literare sunt pe drojdie, plătesc simbolic. Doar filmele mai aduc bani, dacă ai difuzări.

Directorului îi place să-mi spună lucruri neplăcute, să mă rănească. Mi-a prins punctul slab și apasă acolo. Poate de-asta nu dau pe aici. Iată o explicație convenabilă..

— Am mai fost odată și dormea. Am stat lângă el o oră și-am plecat. I-am lăsat un bilet.

— Mda, l-a înghițit. Hârtia nu-i face rău, poate cerneala. Dar cine mai scrie azi cu stiloul?

El chiar avea un „Parker" din celuloid pe birou. Cu peniță de aur.

— îl țin pentru semnături, zise directorul ca o scuză. E multă birocrație, nu-mi văd capul de treburi. Neuroștiința poate să mai aștepte. Dar să revenim. Am făcut recent o intervenție, i-am scos haloperidolul, îi dădea halucinații. L-am înlocuit cu ceva mai nou și mai performant. înțeleg că a fost o minte strălucită, enciclopedică. Și astăzi uită să meargă la baie, memoria lui prodigioasă s-a evaporat. Amnezia precedă moartea, o face suportabilă, demența senilă e boala secolului. Oamenii trăiesc până tâmpesc. Totuși sufletul nu vrea să se desprindă de trup, vechile trăiri ü revin, vrea dar nu poate. Mai nou s-a îndrăgostit de sora medicală, chiar a pipăit-o. Ca să vezi cum e viata...

în torent

*

„Nu-mi place textul ăsta, e descărnat, mai mult un script. N-are consistență, densitate, trebuie cumva îmbunătățit. Reflecția, meditația urmează să umple spațiile goale. Talentul trebuie muncit. Să mă concentrez la 200 de pagini niciuna mai mult. Niciodată prolix! Lumea n-are timp, se-nvârte nebună. Totul s-a spus."

Autorul simțea nevoia unei pauze. Dar nu reușea să iasă din poveste, devenise parte integrantă din ea.

„Când s-a petrecut asta? Nici nu știu."

De altfel, în afara scrisului altă viață nu mai avea. Nu de când rămăsese văduv. Femeia-copil l-a părăsit în felul ei ca într-o mirare, o ușurare. Nici măcar n-a luptat. A plecat și el a rămas singur, cu fața la oglindă. Romanul acesta e o introspecție. Personajele trăiau în locul său. „Ele mi-au mai rămas." Se mișcau singure, ca niște marionete fără sfori, fără voința auctorială. Aveau reacții emoționale, frici ca și când ar fi aievea. „Au înviat!"

Totuși se presupune că autorul este punctul nodal, de la care se desfac toate. El îi cheamă la rampă.

Trebuia repede să intervină, să cerceteze această situație de netolerat, înainte să fie prea târziu. Autoexigență e importantă.

Așadar își puse tălpile goale pe gresia rece din bucătărie, luă cafeaua aproape, se așează și scrise:

*

Filmare față către față, ca la Aleph News. Adresare directă. „Oamenii au uitat să mai comunice de aproape, se tem unii de alții, s-au refugiat pe rețele sociale, își spuse Regizorul, de la distanță se simt mai bine. O să-i scutur puțin."

Au tras mai multe duble, să fie siguri. Memo urmărea textul. Arată ca un șoricel cu ochelari. Din când în când îi ștergea cu un șervețel umed. La montaj ecranul va fi partajat, ca-ntr-un exercițiu la Institut, un film de anul n. Ce vremuri au fost...

— Tu cu el semeni, zise Ea despre Senior. Sorbea un gin floral, cu lămâie *lime.*

El sufla fumul în tavan. Făcea rotocoale.

„Egocentric? Metrotexat? Afemeiat? Și asta, își zise Ea.

Sau mai ales asta." Dar în loc spuse:

— Inteligent, cuprinzător... Și liber. Cel mai liber om din lume! La tine totul e facultativ, opțional. Am zis bine?

— Așa și așa, zise El îngăduitor. Dar Ea nu dezarma.

— Scrii chestii profunde, care mă depășesc. Este acolo o tristețe de sfârșit de lume, pe care n-o înțeleg. Ce sens are?

— Eu doar o scot deasupra. Este în noi toți. Condiția umană e una tragică pentru că se sfârșește în moarte. Sentimentul tragic al vieții, vezi Unamuno.

Ea se ambală, a avut dreptate. Se va întreba mai târziu cine-i ăla.

— Vezi? Ce ziceam? Tu nu te iubești. Și nici nu ceri ajutorul. De asta ești singur și nu te suportă femeile. Pentru că ele vor să fie fericite. OK, simt slabe și confuze. Totuși ele îndrăznesc. Chiar și eu mă agăț de tine. Cine știe, poate mă inspiri. Am șansa mea, contrastele se atrag. Tu ești deștept, e clară, nici nu știu cum îți duci capul. Eu mă exprim mai degrabă corporal. O femeie frumoasă radiază.

Se prinse de balustrada metalică și privi în jos. îi venea să scuipe fără motiv.

— Uite la apa asta mâloasă, pământie... Să fie un culoar norocos? Unde mergem noi? Curenții sunt schimbători...

El se grăbi s-o asigure. Gesticula cât mai convingător.

— Liniștește-te! O să vezi. Chiar m-am ocupat, totul este prevăzut.

Dar experiența Ei îi spunea altceva.

— Niciodată nu e...

*

La Crișan au făcut o escală de-o zi pentru revizie și El a profitat să-și viziteze un vechi prieten. La un moment dat lucraseră împreună la o adaptare. îl regăsi stafidit și puțin blazat în casa lui pescărească.

Marele actor se retrăsese aici după o viață pe scenă, în căutarea liniștii interioare. „M-am scos din lume", îi spuse. „Am scăpat de astm, poluare..." Pe vremuri ridica sala în picioare, aplauzele durau minute în șir. Și-1 amintea mai ales în Cehov, Gorki și Gogol. Mai puțin în rolurile lui din filmele istorice, vezi curentul dacist, îl ajuta statura și barba. Actor cu spectru larg și profil de efigie! Purta o eșarfă albă în jurul gâtului. Și ce voce de stentor! Cum

în torent

vorbea el de neatârnare, mai rar. în plus călărea ca un cascador. îi plăceau scenele eroice cu mii de figuranți, dacii liberi, caii în cavalcadă...

Chiar îi dedicase un poem. Iar Actorul aprecia lirismul lui cerebral, frust, neiertător, pe care îl aducea și în film. Toate angoasele omului modem se regăseau în poezia lui. Omul înstrăinat de Dumnezeu...

— Eu ce joc? îl întâmpină Actorul de la poartă. El ü admiră intuiția. Venise să-i împărtășească proiectul său, să se consulte. Dar pentru rolul principal era prea bătrân, alta era acum zece ani. In plus personajul n-avea nimic eroic, se căuta pe sine la marginea lumii.

— Aha! Un fel de tu mai dubitativ. Păi ce vii la mine? Du-te la Mastroianni. Doar că s-a cam răcit...

Gusta foarte tare umorul lui, spiritul rebel, nonconformist. Ceva pe ironie, sarcasm mușcător...

Au pus de-o vodcă cu măsline și anșoa în foișorul de vară. Actorul avea gusturi subțiri, de la vechii ruși.

— Cei recenți sunt o pacoste, o amenințare. Când ai atâtea arme simți nevoia să faci ceva, râse el. E ca în teatru: dacă este o pușcă în actul I, până la urmă trage. Vezi și filmul lui Cristi Puiu, he, he[12].

Eu ü astept aici. Am una cu alice mari, le-am făcut pentru coioti. Mănîție inovativă. Personal le-am turnat. Simt nevoia să 9 9 reacționez. Mă simt responsabil.

Surâdea larg, își păstrase toți dinții.

Ochii îi scăpărau sub sprâncenele groase. Ajunsese la tema zilei, chestiunea Ucrainei. Scriitorul era reticent. Zise ceva despre Tolstoi, Dostoïevski.

— Nu te lăsa prostit de dragostea pentru cultura lor, așa am fost și eu, zise Actorul. *Homo sovieticus* a fost rupt de ea, n-are nicio temelie. Putin însuși e un incult cu Asia-n spate. In față e Putin și-n spate e fantoma lui Stalin. Rusul recent e o generație spontană, spălată pe creier, trăiește fericit într-o uriașă închisoare. Stepa e nesfârșită în ochii lui goi. Occidentalizarea Ucrainei îl îngrozește.

îi plăcea să-1 provoace. Vorbi despre cultura ca paravan pentru dictatură: bine, dar la Kremlin artiștii sunt prețuiți,

12 *Aurora,* în regia lui Cristi Puiu care joacă un psihopat. Protagonistul umblă tot filmul cu o pușcă la el, într-o husă de violoncel. La sfârșit își ucide soția și socrii, (n.a.)

decorați. Vezi Nikita Mihalkov.

9

— Frecții! Tu folosești prea mult rațiunea, logica. Putin este un țar psihotic, se consultă cu astrologi, citește în stele data invaziei. Se revendică de la Ivan cel Groaznic, visează la Sfânta Rusie. Proiectul lui creștin e să-și omoare frații mai mici. Dar cine să-1 oprească? Vestul e în plină federalizare și dependent de gazul rusesc, așadar mână moartă, NATO face figurație. Nid n-am început și am obosit Corifeii negodază prin culise. Macron, Scholz fac bune oficii, chiar și Draghi. Dar poți să te înțelegi cu un satrap scelerat? Puțin probabil.

De departe americanii vor pompa bani și arme, *inteligence,* poze din satelit... Acu' să vezi valorile libertății la lucru! Se încinge treaba.

El îl combătu vag de dragul conversației. Actorul rămase neclintit pe poziție.

— Războiul bate la ușă, istoria vine tulbure, convulsionată. Și noi dăm la pește. Suntem o țară-pion, marile mutări le fac alții. Totuși ne aliniem repede. Dăm bine la aliatul strategic, acolo unde ungurii torpilează. Avantaj noi.

Actorul își pregătise deja trusa de supraviețuire: iod, zahăr, făină, pastă de dinți. O ciocolată pentru situații de urgență... Râdeau amândoi.

Plasa care îmbrăca foișorul îi apăra de țânțari, era raiul lor. Pe deasupra se cocoțau niște zorele agățătoare, alb-albastre.

*

Ea rămăsese la hotel în jacuzzi. Epilarea permanentă chiar dădea rezultate. „Laser, poți să crezi?! O întreagă știință! Totuși mă simt sensibilizată."

Satul înșirat pe brațul Sulina, ulița de pământ uscat, protejată de un dig de piatră spartă nu-i spuneau nimic. Și n-o tenta să-1 cunoască pe Actor, avea rezerve serioase.

— Prietenii tăi sunt prea deștepți pentru mine, mă complexează, o să fac impresie proastă. Mereu e ceva ce nu știu. In plus cam miros a naftalină. Ai tu o predilecție, îi spuse Ea.

El fu nevoit să admită, îl fascina apusul vieții, crepusculul. Intr-o zi va scrie o carte despre timp. Ea era în dezacord.

în torent

— Eu o să mă scald în jacuzzi și-o să mă expun. Până acum nici n-am ajuns la șezlong. Mă bronzez la energia solară, Pupi zice că e inteligentă. Să nu stai mult, că mă ard. Buzele nu au glande sebacee.

El regreta. I-ar fi prezentat cucerirea lui, la rândul său Actorul a fost un mare crai. Dar timpul trece pentru toți. Instinctiv se documenta pe tema bătrânului care pleacă. îl revăzu în casa lui pescărească, acoperită cu stuf, înconjurat de o întreagă scenografie: magazii, acareturi, pe care mereu le descuia și încuia, convins că este furat. Tocmai îi dispăruse niște scule pe care de fapt le uitase în baltă. Mereu încurca cheile de la ateliere, avea un șirag ca un paznic de pușcărie. își meșterea singur lingurile de știucă la menghină, le lua la pilă, ascuțea cârligele, ancorele. Uneori îl înțepau și se umplea de sânge. Avea Parkinson și tre- murul îl încurca. Bâțâia din cap ca și când mereu și-ar fi aprobat interlocutorul, dar cuvintele spuneau altceva. Totuși voia să mai joace. Măcar pe Căpitanul Nicalai, i-ar fi dat măreție la cârmă. Avea chiar și o replică pentru el, că era cam mut. Ceva în ton cu vremurile. O rostea ca un vizionar, cu vocea lui de stentor.

—înainte de orice suntem oameni de onoare! într-o zi o să ne luăm de gât! Ce pușca mea?!

*

Rămăsesem la Senior. In ultima vreme lucrurile se agra- vaseră și fusese trecut pe Xanax. Directorul a convocat fiul în biroul său să-l informeze.

Scrobitul își admira unghiile, le pilise bine. Avea un aer superior, era pe terenul său. Intelectualul mediatic ar face bine să tacă.

— Așadar Xanax. Sigur, ca efect secundar poate să apară somnolența, dar în aceste circumstanțe nu-i cel mai rău lucru, nu-i așa? E doar o constatare. OK, a fost o glumă proastă. Nouă medicilor ni se mai întâmplă sub presiune, altfel o luăm razna. De ce? Neuroștiințele nu ne spun. Nu e o scuză.

El tocmai achitase noile tarife de cazare și tratament, pensia bătrânului nu mai ajungea, era un așezământ de top. Scrobitul își urma ideea.

— Când vorbim de Xanax, importantă este doza. Altfel, aproape că te anihilează, dormi pe tine, nu te mai ții, uzi și

așternutul. Na, iar am comis-o ! Nu știu ce-am azi...

Și afișă zâmbetul de motan.

*

— Face experimente pe mine, se plângea bătrânul. Nu- i decât un escroc abil. In fiecare zi mă fură câte puțin. Nu mai am habar de nimic. Borges, Rilke, Gasset, aveam un cult pentru ei, îi știam la virgulă. Astăzi numele astea îmi sună a chirurgi.

El își aminti o vorbă a directorului: amnezia precedă moartea, o face suportabilă...

— Proust, Joyce, Kafka au avut viziune. Asta face literatura mare. Tu nu ești nici măcar im meseriaș bun!

El rămase interzis, cu pachetul de pamperși în brațe. îl strecură ușor sub pat. Se uita după soră, să-i atragă atenția.

Dar Seniorul observase. Țipă:

— Asta îmi aduci tu mie? Asta?!

Colegul de cameră al bătrânului are o tresărire. De regulă era apatic și nu participa în niciun fel. Uneori chiar își trăgea demonstrativ fesul peste ochi și urechi.

Dar acum se animă, turuia fără șir. El realiză că pacientul nici nu folosea cuvinte, probabil le uitase. Doar niște sunete fără noimă.

Seniorul se ambală și el:

— Mă bântui tu pe mine? Tu pe mine, mă?

Și îi expedie perna în plină figură. Pentru o clipă șirul de sunete nearticulate se opri. Apoi perna zbură înapoi în capul Seniorului. Acesta intră în joc, o zvârli înapoi.

— Mai vine una! Hai, că m-am aprovizionat!

Au urmat paharele de apă care s-au spart cu zgomot, puteau să îi rănească. Pe urmă revistele, magazinele. Telefoane mobile nu aveau, erau interzise în aripa aceea, să nu-i tulbure veștile de acasă.

El ieși pe hol, după asistentă. Dar nu era nimeni. In salon conflictul degenera.

— Soră, strigă El, soră! Avem o situație aici!

Femeia apăru ca prin farmec din biroul directorului. Flutura halatul pe ea, i se vedea sutienul din bumbac, se încheia din mers.

— Nu e panică! zise ea cu ochii în jos. Se mai întâmplă...

Veni în spatele Seniorului și îi puse mâinile pe umeri. El se liniști instantaneu. Se lăsă în voia ei și sora îl culcă pe pat. Ațipi.

*

Seniorul stătea lungit în pat cu o perfuzie în braț și se uita galeș la soră. Era iarăși îndrăgostit. Cel mai mult îi plăcea când îl spăla.

Incidentul violent îl sleise. Colegul de cameră fusese mutat, în altă rezervă, de imul singur. Directorul era așezat pe marginea patului și se făcea că îl ascultă cu interes. Pe partea opusă sora îl ținea de mână să se liniștească.

— L-am scos de la suflet! Auzi, pamperși! A avut totul și a risipit totul. Când a renunțat la catedră, l-am scos. Nu-mi mai trebuie.

Nu spun cu câte sacrificii l-am băgat asistent, m-am dat peste cap, de câți m-am milogit. Și ei își râdeau în barbă.

Directorul dădea aprobator din cap. Adevărul e că nici el nu-1 plăcea.

„Ce atâtea ifose? Arătos și talentat, ce să zic. Vorbe multe la televizor. Și ambiția de a fi relevant."

— N-a fost niciodată calculat, urmă Seniorul. S-a născut pentru scris. Arta cere sacrificii. El m-a sacrificat pe mine!

Vocea îi mai scăzuse puțin. Sora îi lua pulsul. Lui îi plăcea că-i ținea mâna. Ar fi vrut să nu se mai termine. Să stea așa la infinit.

— In trei ani făcea doctoratul, că prost nu e, materia cenușie se moștenește. Dar el a preferat să fie marginal. Niciodată o situație stabilă. I-a rămas casa și niște tablouri pe care le-a vândut. Aud că locuiește la mansardă, restul l-a închiriat. Cică trăiește cu o manechină care-1 stoarce de bani. Intr-o zi o să piardă tot...

*

înapoi în timp. Imobilul îmbătrânit, decrepit, mansarda lui sufocată de cărți și obiecte din alte vremuri. Echipa de filmare se înghesuia cum putea. Trebuiau să termine repede, astea nu simt condiții.

— Parterul și etajul le-am închiriat, zise El la cameră. Ce-mi trebuie mie toată șandramaua? Face ecou.

Ea venise la El pentru prima oară. Simțea nevoia să-l lege de un spațiu, de un loc. Urcase până la mansardă și acum își trăgea sufletul: „Nu mă mai prinzi tu aici..

— Pot să văd dincolo? Bănuiesc că vrei să mă uit în dormitor. Ceva *intimity...*

Aparatul de filmat descoperă mansarda. Obiectivul se va mișca circular și se va lovi de pereți. Operatorul se va plânge de spațiul îngust, cotlănos, suprapopulat, plin de cărți până la tavan. „Tot mai bine în platou", își spunea asistenta. „Regizorul ăsta o să ne omoare pe toți. Suntem la a șaptea dublă."

— Da, sigur, te rog. Mă tem că e dezordine. Sunt neglijent cu lucrurile, zise El.

O întreagă compoziție în care ochiul magic relevă obiecte vechi, nostalgii, ceasornice oprite, fiecare la altă oră. Timpul care s-a scurs, generațiile dispărute! O statuetă de bronz, o ceașcă de porțelan, o călimară, un sfeșnic de argint, tapiserii, o scrumieră de marmură... „Zici că e un târg de vechituri aici.
Nu le-aș atinge nici cu mănuși! Simt alergică. Dar toate arată cine au fost ai lui."

— Ar fi trebuit să reamenajezi. Tu nu ești așa. Ești un tip modem, cu laptop.

Zooml Ea trece cu degetul peste volumele vechi, citește numele autorilor pe cotoare. Se aude de dincolo. El a rămas în living, comunică printr-un glasvand. „Nu-mi place să fac voci, își spuse Regizorul. Depind prea mult de sunetist..."

— Ia te uită, toți sunt morți. E mișto aici la tine, ca într-un cavou. Poftim, pat cu scârțâieli de secol XIX, discuri de vinii. Ia să vedem *playlist-ul:* Mozart, Chopin, Mahler... N-ai și tu un beat? Pui o muzică? Mă bag la refren.

El simți nevoia să intervină, amuzat.

— Patefonul e de decor. Mie îmi place, dă o patină. A fost un pod aici. Când am vândut parterul și etajul. Obiectele au fost obligate să se refugieze aici, să se frece unele de altele, să coexiste. Ca și oamenii, generațiile...

Era prea mult pentru Ea. Descoperi un album mai recent.

— Și acum venim mai încoace, la Leonard Cohen. Am citit că se temea de public și de aici un tremolo, un fior. îi tremura vocea...

„Ce prostie, își spuse El. Dar măcar n-o să ne plictisim."
Cadrul se deschide. Ea revine la rafturile de cărți. în emi- 9
siunile de design interior pe care le urmărea totul era

în torent
eficient, simplificat la maxim. „Nicăieri nicio bibliotecă." Acum era contrariată. A ajuns la volumele lui.

— Una, două, trei, zece! Da' știu că ai transpirat ceva. Azi trebuie să fii tare pe *Youtube,* pe *Facebook.* Mi-a plăcut „Femeia visurilor," deși eroina e nedemnă. Și totuși el se risipește pentru ea. Uneori o recitesc, mă inspiră. Și „Faimosul paparazzo"[13], se petrece în mansarda unei prostituate, am văzut filmul. Marcel Iureș pândind în spatele teleobiectivului. Mansarda ca un foișor...

El deschise gura să justifice personajul, un fel de presar cinic. Dar Ea ceru cartea.

— Pot s-o împrumut? O s-o citesc la coafor, sub cască. Să le cadă fața la fete!

*

„Ce mai vor și ăștia? Simt prins acum."

Alt cuplu de, conjunctură. In film Marcel Iureș și Maria Ploae. In subsidiar, o reglare de conturi a Autorului cu presa de scandal. Paparazzo vânează un om politic populist, în care unii l-au văzut pe Vadim. Sigur că nu era. Doar un fost sindicalist rătăcit în politică. Și are credibilitate, are succes.

Fotograful trebuia să-1 compromită înainte de alegeri. Alexandru Repan joacă un cinic, e șeful lui Iureș. Redacția avea informații de la servicii că acesta are o relație extraconjugală cu o minoră. Prostituata e doar o victimă colaterală.

S-au cunoscut într-un bar de periferie, unde Paparazzo își făcea veacul.

Juca biliard și trăgea cu urechea. Pândea. Ea venea acolo după clienți. Dar toți erau niște pârliți. El era altceva. Avea bani, chiar dacă nu erau ai lui. Și chiar îi arunca cu nonșalanță, făcea cinste amărâților din cartier, îi trăgea de limbă. Ei erau ochii și urechile lui. Știau tot: cine cu cine și de câte ori... Și se simțeau băgați în seamă. Ca și ea.

Cât a stat cu jurnalistul, prostituata n-a mai fost nevoită să facă trotuarul. Se obișnuise cu el, chiar s-a atașat. Nu știa că i se mai poate întâmpla. Aproape că plutea. Și-a

13 *Faimosul Paparazzo,* în regia lui Nicolae Mărgineanu, ecranizare după romanul *Omul cu cioc și ghiarc,* editura Olimp, București, 2002. (n.a.)

scos tatuajul de deasupra feselor. Și-a îndepărtat până și peștele, care i-a spus că e o proastă. A pălmuit-o și i-a întors spatele: „adio, tu! Nu te mai recunosc, ești naspa! Ai să ajungi rău. Ăsta are cioc și gheare!"

O spunea cu regret. Poate că odinioară a iubit-o, dar a uitat. Iar acum ea trebuie să se întoarcă în stradă. Paparazzo s-a întors la viața lui, era și însurat Prostituata nu mai suportă. Se aruncă prin casa scărilor, cu capul în jos. Și apoi intră genericul...

*

Conexiuni...

Altă mansardă, cu altă funcție. Din nou în mansarda boemă, atelierul lui de lucru. De data aceasta noaptea. Erotismul consumat pe întuneric apoi liniștea. Ea nu avea somn. „De mult nu m-am mai consumat așa." îi admira fruntea înaltă, palidă. „Cine știe ce mai coace?"

— Acum ce scrii?

El părea încurcat în propria viziune, greu de explicat. Uneori și lui îi părea goală de sens. începu prudent.

— Nici eu nu mai știu. Scriu, rescriu, revin, recompun... Este un baleiaj, o alunecare între genuri care și pe mine mă derutează. Simt mai multe cupluri care nu se cunosc între ele, până și timpii sunt diferiți. Relații care ascund frustrări. Și poveștile vechi pot fi edificatoare, spun ceva despre noi. Și despre mersul lucrurilor. Un autor trăiește în lume, în istorie. Personajele se adună ca la un semn, se potențează reciproc. Prin ele scriitorul ne spune versiunea sa despre spiritul vremii, situația precară, tendințe care intrigă...

Ea crezu că a înțeles.

— Și lași totul să infuzeze?! Ești prea deștept pentru mine. Acu pe bune! Zici că există totuși o legătură.

— O legătură subterană, dincolo de timp. O înlănțuire nevăzută. Felul nostru de-a fi...

Ea se entuziasmă dintr-odată.

— Wow! Se plătește chestia asta?!

Era felul Ei de a se raporta la lucruri. Tocmai pentru că nu avea banii proprii.

— Așa și așa. Tatăl meu, nemuritorul, neiertătorul, spunea că nu se poate trăi din scris. Că mi-am bătut joc de viața mea și a lui. Oho, era foarte categoric!

în torent

*

— Ce spuneați?

Scrobitul era cam absent. Obișnuita vizită de dimineață. Căsca în pumn.

— 180, zise sora, tocmai îi luase pulsul Seniorul. încă e mult.

„E foarte profi", gândea Scrobitul. „Și nid nu arată rău. Cineva trebuie să-mi țină de urât, altfel deraiez și eu, locul acesta mă predispune. Nimeni nu e din fier..

Urmărea prin fereastră un exercițiu de respirație. Paden- ții își dezmorțeau oasele bătrâne. Stând în cărucioare își ridicau și coborau brațele la comanda instructorului: unu, doi, trei, patru! Mai cu viață! Mâinile pe lângă corp, tragem aer în piept. Inspirăm, expirăm! începe o nouă zi...

Seniorul urmă neabătut:

— In cind ani era conferențiar, apoi profesor plin. Aveam și eu infirmieră la domiciliu, nu mai stăteam să mă muți de la soare la umbră, duduie.

Să nu îl mai lași la mine, m-a tulburat! N-o să am somn odihnitor.

— Asta se poate rezolva, zise Scrobitul. O dăm pe di-azepam. Facem și îngrijire paliativă, dă o stare. Ai notat?

Sora făcu da din cap, era atentă, doar era meseria ei. Restul sunt lucruri care trec.

Dar Seniorul reveni, obsedat:

— Nu se poate trăi din scris, zise ca o sentință. Ded, e clar. Sigur, din an în paște o colaborare norocoasă, un editorial, poate o rubrică... La început promitea mai mult, îl ajuta verbul, îi ieșeau textele din prima. Criticii erau entuziaști, spuneau că vine cu o nouă perspectivă, mereu imprevizibilă, că e antidogmatic. Ăștia l-au stricat! L-au nenorocit!

— Cred că l-am reperat la radio. Vorbea bine, zise direc-torul. Este un intelectual mediatic. Captează audiența.

— Radioul e cea mai ieftină informație, pufni Seniorul. Realiză că divaghează. Așa că reveni la fiul său:

— Da, e punctul lui forte, face impresie. Atâta știe! Ba-loane de săpun! Până la urmă canonul se impune.

Insă Scrobitul îl preveni răutăcios.

— Sunteți tăios ca o lamă. Să nu vă tăiați!

*

S-au cunoscut la o librărie, v-am spus. Cartea lui era în vitrină și coperta a intrigat-o. In fundal era un incendiu. Și în prim-plan un personaj așezat cu spatele la foc, îl ignora. In curând va fi mistuit...

El tocmai își lansase romanul *Peștele cu aripi,* o proiecție, o evadare în lumea apelor. Lectura în fața unei asistențe standard, studenți de la umanioare și iubitori de carte mai vârstnici. Erau și vreo câteva camere tv. Ea urmărea scena de afară, prin vitrină. In lumina reflectoarelor i s-a părut că are un cap rasat, ziceai că e Marcel Iureș mai tânăr. „Muult mai tânăr..."

— Aveți aură, zise când i-a venit rândul la autograf.

Și în gând: am început sensibil! Și simt destul de bine aranjată, i-am captat atenția. O femeie râvnită radiază...

Avea fondul ei de ten cu texturi glamoroase și buze mov cidam. Și la gât un șal care nu era necesar deloc. El deduse că masca un gât prea lung. Sau vergeturi...

— De departe, glumi el, apropo de aură. Scriitorii sunt niște ființe ciudate, altfel îi vezi de aproape.

— Mă faceți curioasă, spuse ea și îi întinse cartea deschisă.

El scutură stiloul pentru autografe, îl avea de la tatăl său. De pe vremea când încă acesta credea în el. îi prevedea un mare viitor.

— Pe ce nume?

Ea ridică din umeri.

— Fără nume. Eu n-am nume. Adică n-am ceva să mi se potrivească. Sunt mămica perfectă. M-am nimerit aici din întâmplare.

Aproape că se scuza. Simțea nevoia să se întoarcă și să plece, nu era lumea ei.

Dar camerele tv o descoperiseră și focusau pe Ea, dădea bine în cadru, ca un element de culoare. Altfel subiectul era tem.

El își dregea glasul. Ignora camerele. Improviza.

— Am scris așa: o carte despre alergătura prin viață, în căutarea identității...

— Despre alergătura în cerc! Aveți intuiție, clar mi se potrivește. Și o abilitate de psiholog. Cum faceți?

El făcu niște pase prin aer cu mâna, ca un magician. Se adunase lume în jurul lor. Se simțea măgulită.

în torent

— E complicat, zise el zâmbind. Dacă vreți vă arăt...

*

„Mi s-a părut că vrea să aibă parte de atenție și am invitat-o la o cafea. La prima impresie am găsit-o contradictorie: spontană, amuzantă, impulsivă, imprevizibilă, capricioasă, emoțională."

Là ora aceea cafeneaua artiștilor era aproape pustie. Câte imul saluta în treacăt, atent să nu deranjeze, zicea săru-mâna.

„M-a adus aici să mă impresioneze, se gândi ea. Pentru El sunt o figurantă."

Scriitorul urmărea fascinat mișcarea buzelor mov, mai închise la margine și mai deschise spre centru. Nici nu mai conta ce spunea. Ea prinse curaj.

— înainte citeam romane, mergeam la galerii, concerte, chestii care mă emoționau sincer. Dar acum toate mă plictisesc. Viața mea spirituală e la pământ. Și ghici ce? Mi-am făcut botox...

— Nu ești singura, se grăbi el s-o asigure. Toți avem tablete, cârduri, migrene. Uităm să scriem de mână. Stilul ăsta de viață în care fugim... încotro? Le-am văzut pe toate. *Nextl*

Ea nu realiza ironia. Tocmai gusta cafeaua cu cardamon, recunoștea gustul.

— Ca la turci, zise și plescăi puțin. îmi aduce aminte de Antalya. Al meu soț are boala stațiunilor, așa ne-am cunoscut. Am fost Miss Litoral, nu v-am spus. Totuși nu mai mergem nicăieri, doar la Mali. Din an în paște un eveniment social, caritabil, să ne vadă lumea. Nu simt că trăiesc.

„Ce plictiseală, își spuse el. Totuși e frumoasă, mirobolantă. Chiar e? Anorexică, palidă, ușor tunată, nasul ca un tobogan, buze proeminente. Și poartă extensii de un blond rece. Poate doarme cu ele. N-am de gând s-o mângâi pe păr..."

— E important să socializezi, să cunoști lume, să ai termen de comparație.

— M-am izolat în mod nevoit. As vrea să fiu mai interactivă dar cu cine? Am vreo două prietene de suflet care deja au vergeturi. Când ne adunăm ne bârfim bărbații. Toți simt ocupați, oameni de afaceri, ce vrei?

— Nici nu mă gândeam altfel. Soțul ce face?

Ea se crispă dintr-odată. Nu era subiectul ei favorit. Dar profita să epateze.

— Face bani! E născut manager. Are niște halde pe undeva, nici nu știu ce stoarce din ele, cică metale grele. Sau rare, sau ceva. Ce rămâne merge ca piatră la drumuri, dacă am înțeles exact. E pe felie cu un președinte județean, care ne-a fost naș. Nimic nu se pierde... Hai să facem pași, se uită toți la noi! N-au mai văzut femeie?

*

Cel mai tare îl plictisea când îi vorbea despre fetiță, Aneta sau așa ceva, avea nu știu ce sindrom, ceva din patru litere. Sau erau trei?

El nu avea copii, nici măcar din greșeală. Era categoric la capitolul acesta, nu-și asuma nicio răspundere. Numai literatura, laptopul pe care-1 căra după el în permanență. Nu poți să faci două lucruri și bine...

— Alberta, ce-i așa greu?! Când era mică era mamo-dependentă. Și arăta ca o bomboană fondantă. Pe urmă a venit școala și m-a pierdut Problemele la mate ni se păreau groaznice. Simt o mămică în încurcătură.

Dar ei îi plăcea la desen. Odată i-am desenat un pește cu aripi și învățătoarea i-a pus patru! A spus că așa ceva nu există. Ce s-a mai bocit...

— Ca să vezi întâmplare, zise el surprins. Tot ocolul acesta ca să ajungă la tema lui, a individului din altă plămadă, omul dăruit cu talent. Aici era la el acasă.

— Există, există! Are un moment, o clipă de grație când se desprinde, iese din masa indistinctă, plutește, zboară... Apoi îndoiala îl copleșește și cade la loc. Are o condiție ambiguă...

— Nu e fericit? zise ea angelică ca într-o telenovelă.

„Ce sirop, își spuse El. Dar ce pretenții să am?"

— Nu. Este doar diferit. Și inadaptabil, inadecvat. Rejectat.

O spunea rece, ca o constatare oarecare. Și totuși era condiția lui. Ea rămase pe gânduri. Adică *sorry,* nu-i nimic de făcut, a obosit de oameni. El o privea cu un zâmbet îngăduitor, Ea mereu pierdea esența.

— Ce te uiți așa? Sunt murdară-n urechi?!

în torent

*

— Stop, gata, strângem, interveni Regizorul prin portavoce. A fost o zi grea. Toată lumea la masă!

Actorii încă se țineau de mână, asistenta de clapetă. Nu ieșeau din situație...

*

Producătorul credea că l-a recunoscut pe Actor. Avea pretenția că-i știa pe toți, era în branșă de-o viață.

— E Săraru, este?!

Scenaristul negă moale, nu neapărat, îl trecuse prin viziunea sa ca să-l integreze.

— Cunoaștem, cunoaștem... E cumva ajustat, romanțat. Cu fața lui de hidalgo la pensie. Nu știam că mai trăiește caraghiosul bătrân.

Asta n-ar fi trebuit s-o spună. Producătorul se opri nedumerit. „Are o influență ciudată asupra mea. Sunt sincer când nu e cazul."

Scenaristul zise despre Actor:

— Oho, e vioi și încă verde. E de-o vârstă cu NATO! îi așteaptă pe ruși cu o pușcă de recuzită. Despre Coaliție zice că e strâns unită. împreună vom sta deoparte. Transmitem susținerea. Și vom investi în propria noastră apărare. Să ne asigurăm siguranța etc.

Producătorul sări ca ars.

— Ha! Recunosc limba lui ascuțită. Românul veșnic cârcotaș și părerolog după ureche, spiritul nostru văicăreț. Alții sunt de vină, întotdeauna. Este studiu, e dovedit. O să aibă probleme cu gura lui afurisită. Ți-a ținut teoria lui cu țara-pion? Semi-colonia? Cum să cumpărăm arme mai mult și mai bine și etc. Nu mai ține cu șopârle, comunismul a fost casat. Hai să fim serioși, să fim *open,* cum zic americanii, că ei au banii. Altfel ieșim afară din context, rămânem la căruță.

El încerca să-i ia apărarea, vorbi de umorul lui casant, spiritul neconform. Dar Producătorul urmă neabătut:

— Ascultă aici! Vine războiul. Deci, e clar. Cu refugiați, cu foamete, cu probleme. România devine factor global! Și trebuie să avem și noi un ce profit.

Scenaristul schimba vorba. Prefera să se întoarcă la o poveste veche din Buftea. Protagonistul era Actorul.

— Și pușca?

— Eram sigur că el a subtilizat-o, zise Producătorul înciudat. într-o zi, după spectacol a dispărut din magazie. Eu eram directorul teatrului, o aveam pe inventar. Luni de zile am dat cu subsemnatul la miliție. Mă duceam dimineața și nu știam dacă mă mai întorc. Se obișnuiseră cu mine acolo. V-ați mai amintit ceva? Scrieți! Mai vreți cafea, mai luați...

Scena era încă vie în mintea lui. Se și vedea la secție, cu o coală albă în față. La plecare era tot așa. „Ceaușescu se temea de arme. De ce ți-e frică nu scapi." Avu o revelație. „Trecutul nu e niciodată mort și îngropat. Trecutul este aici, îl târâm după noi. Nu e asta tema lui recurentă?"

In Actor își revedea tinerețea. Spuse cu o vagă speranță în glas:

— Mai e bun de ceva? Omul ăsta a făcut istorie! Păcat că n-ai căpetenii în script, tarabostes. Geți, goți, ostrogoți... Spațiul danubiano-pontic îl avem.

Scenaristul nu ținea să-1 confrunte. Pentru prima dată îi părea uman. în mod curent era doar un contabil de filme care tăia bugete, era pasiunea lui.

— Poate într-un rol secundar. Căpitanul Nicalai îl atrăgea. E hahol și cam masiv...

— Sigur că da! O să vorbesc cu regizorul, îi pun o pilă, ăștia tineri n-au auzit de el. Pentru ei Beethoven e un cățel, ha, ha[14]. A fost o paranteză.

Reveni la Actor.

— Să bea ca un marinar și să-și pună iar chipiul din *Adela*[15] Eu am distribuit filmul. Zid că era în mijlocul oceanului, cum scurta zările. Eșarfa albă flutura în vânt. Și el filma pe Snagov...

*

„Ce faci tu acum e osatura cărții, își spuse Autorul. Construcția urmează de la sine, arborescentă. Detaliile care arată că știi, ai trăit acolo. Adunate meticulos, câinos... Unele istorii simt reale, chiar așa s-au petrecut. Biografia și scrisul merg mână-n mână, în cazul meu. Ca și

14 Vezi filmul cu același nume. (n.a.)

15 *Adela,* ecranizare după Garabet Ibrăileanu, regia Mircea Veroiu. (n.a.)

personajele fictive în traiectoria lor de meteor. Au iubit sau au urât, ori pur și simplu s-au însoțit o vreme, fiecare din motivele lui.

Iar acum par să fi venit să-și ia la revedere... Sunt doar niște proiecții ale minții, fantezii, obsesii. Variante ale mele, avataruri, posibilități. Acestea continua să se dezvolte liber, fără nicio constrângere, un fel de ce-ar fi fost dacă... Se uită la mine întrebător, refuză să creadă că au trecut, locul lor e în arhivă. Dar aici nu există limite.

Se împletesc cu cele dintâi ca într-o țesătură, una pe față, una pe dos. Oare va ține?"

*

Crâmpeie, decupaje...

El reținuse scena din parc, unde Ea o scotea pe Alberta. Și o ținuse minte pentru că se repeta identic. De fiecare dată începea bine, când Ea își făcea intrarea cu Alberta de mână și atrăgea toate privirile. Toți tații se uitau după noua venită și mamele o invidiau în tăcere, trebuiau să aibă grijă de soți în preajma ei. Ei, da, era o apariție. Se așeza pe prima bancă liberă, cu fusta scurtă de piele care îi dezgolea coapsele până sus. Și atunci făcea mișcarea din *Basic instinct,* când realizăm că Sharon Stone n-are lenjerie pe dedesubt. Nu era cazul ei, doar impresia. Și nici în film nu vedem nimic, este doar o sugestie, dar e foarte puternică, întărită de expresia bărbaților, le-a căzut fața.

Insă starea de grație nu ținea mult. Alberta se repezea să fugărească porumbeii pe care alți copii îi hrăneau. Apoi trecea la leagăne, unde bineînțeles că voia locul altui copil. Era respinsă și sărea la bătaie. In jurul ei repede se făcea gol.

Atunci se retrăgea la tobogan, se dădea cu capul în jos și se lovea. Venea în fugă, țipând, cu fața zgâriată și Ea o ștergea cu batista. Avea un bâlbism tratat, dar în momentele de surescitare îi revenea, repeta silabele. „La școală are parte de bullying la maxim." In final, invariabil o pufnea plânsul. Mamele se strângeau îngrijorate în jurul lor. Ea își blestema soarta.

In câteva minute trecuse de la admirație la compătimire. Panica se instala...

„Dau o avere la psihiatru. Dau și degeaba. Un șarlatan!"

RĂSVAN
POPESCU

*

Autorul se bărbierea în semiîntuneric ca să nu-si vadă pliurile pielii, trăsăturile lăsate, părul cărunt. Lama urmărea liniile obrazului ca pe un traseu binecunoscut, învățat pe de rost, fața rămânea curată. Dar mai avea un motiv să se lipsească de lumină.

— Câmp vizual alterat, acuitate ireversibil scăzută, dege- nerescență, i-a spus oculistul. Atenție să nu se agraveze. Ne punem picăturile, da? Xalatan parcă v-am prescris. Retina e un centru nervos. în ochi se reflectă toate problemele: diabetul, hipertensiunea, sistemul imunitar slăbit.

De când boala îi afectase ochii nu mai suporta lumina neonului și nici nu se învrednicise să-1 înlocuiască cu altceva. Azi există becuri economice performante. Ar fi trebuit demult să schimbe sistemul, să cheme un electrician.

„Nu-mi trebuie mie străini în casă."

Până și acea conversație politicoasă minimală, obligatorie îl obosea. „Să faci din leduri un subiect... Mă depășește. Unde găsești un meseriaș să tacă din gură?"

Lama aluneca în sus și în jos descoperind o figură cu trăsăturile lăsate și colțurile gurii în jos. N-avea nici un chef s-o întâlnească în oglindă.

în lumină se vedea dermatita, semn al afecțiunii din inte- *rior,* fața era inflamată.

„Ar prinde bine un machiaj HD. Acum toate stmt HD."

Omul de televiziune își cerea drepturile. Pe vremuri nu intra niciodată în platou nearanjat, inclusiv cu sprâncenele tu- șate. Ce cap de actor, auzea în spatele lui. Cameramanii, băieții de la lumini văzuseră multe, știau ce vorbesc.

Acum făcuse riduri de expresie și pungi vinete sub ochi. Diabetul dă insomnii. Parcă și visele sunt mai puține. Bătrânii nu dorm...„Atâta pagubă. Mai mult timp pentru mine."

Se consola cu personajul său preferat, din *El și Ea,* un bărbat cu succes la femei. *Menly,* cum ar spune Ea.

„Intr-un fel trăia în locul meu. Cu timpul dobândise autonomie, se alimenta din experiențele avute. Ar fi trebuit să-1 las așa."

își trecu degetele peste pielea ca hârtia mototolită. Repetă gestul și nu simți niciun fir de păr. Era gata, mai lipsea colonia și apa de gură.

Ridică bărbia și pentru o clipă omul și imaginea lui se întâlniră. Interlocutorul nu mai putea fi evitat.

„Cine naiba ești?! Hai, cară-te!"

*

Cotidianul îl abătea de la scris. Nu trăia într-un turn de fildeș ci într-un apartament la bloc. Dimineața trecea Urlătorul, apoi intra în acțiune Lătrătica, o cață.

„Stăm pe un butoi de pulbere și rușii cresc temperatura." Răsfoia ziarele de dimineață, păstrase acest obicei încă de când ținea cronica politică și trebuia să fie mereu pe fază. Azi simt programe care caută informații pe subiect, le e deajuns un cuvânt cheie. Jurnalistul face doar legăturile, așezarea în pagină, îi ajung o sută de cuvinte...

Apoi citea ziarele online. Poate că va scrie un comentariu, mai făcuse asta cu destul succes. Din când în când un fost coleg ajuns redactor-șef își amintea de el, îi cerea câteva mii de semne. Ezita să mai coboare în arena publică.

De altfel presa scrisă aproape că nu mai există.

în torent

„Pe vremea mea făceam corectură noaptea în tipografie. Și veneam acasă negru pe mâini de cerneală. Au fost vremuri frumoase."*

Acum situația devenea imprevizibilă, incertă. „Un conflict ruso-ucrainian poate să izbucnească oricând. Un război care nu poate fi câștigat", se gândea. Totuși rușii credeau, sau măcar Putin. CNN se uita în gura lui. Concentra peste 100.000 de oameni și arme grele la frontiere.

„In Crimeea i-a ieșit... Din toată povestea lipsește poporul rus. Oare vrea să meargă la război? Nu-1 întreabă nimeni și el tace, rabdă deocamdată, puțini oameni în stradă, nicio voce în Dumă. Rusia a ajuns un singur om.

Ne întoarcem cu ani în urmă, la sferele de influență, cursa înarmărilor, războiul rece..

Punga Donbasului fierbea din nou. Donbasul rusofon e pretextul. Invazia părea pregătită și NATO rămânea pasiv. Doar americanii și englezii au trimis arme în nume propriu. Nemții numai căști și veste de protecție, Israelul ambulanțe blindate. Ce înseamnă experiența războiului perpetuu... Biden ia în calcul „o incursiune rusească minoră". Liderii politici europeni vorbeau despre sancțiuni economice graduale. Nu oprești barbaria cu sancțiuni graduale...

„Puțin e cu răbdarea la limită. încă un rând de liftinguri faciale, ultimul. In curând ne va părăsi și nu a făcut nimic de ținut minte, demn de cărțile de istorie."

Urmărea din nou fluxurile de știri ca-n tinerețe, își făcea note.

„Ucrainenii sapă tranșee ca-n primul război mondial, dislocă utilaje din agricultură. Luptă pentru pământul lor, ha! Va fi un război pentru teritorii, ca-n secolul XIX. Speră că noroaiele de toamnă vor opri avântul tancurilor. Și apoi soldații să facă degerături.

Grija aliaților este să se acomodeze cu rușii la Marea Neagră, s-o târâie, să negocieze. Ocddentalizarea Ucrainei mai poate aștepta.

Putin e un munte de orgoliu, presa occidentală l-a făcut mare. Deocamdată mărește retorica, merge la intimidare. Le va scoate ucrainenilor din cap ideea europeană! Are școala kaghe- bistă la zi. Construiește o amenințare imaginară, pentru ca apoi să se lupte cu ea. Cum ar fi expansiunea democrațiilor, Ucraina contaminată de

nazism. Ce urmează? Moldova, Georgia? Nu se va accepta așa ceva, s-a ajuns prea departe și nimeni n-o să-l mai ia în serios. Și ce ar fi el dacă nu e luat în serios? O sperietoare uitată pe câmp... Pe de altă parte, americanii nu-și permit un eșec după Afganistan, încă imul." „Tot e bine că am trecut pe sub Arcul de Triumf la întoarcere. Pur și simplu ne-am retras pe sub Arc.

Am defilat solemn, am dat tare din picioare. Și în zece zile am înfrânt, s-a ales praful, fără un foc. Civilizația a mai pierdut o țară..."

Acum soluția vestului e să nu lupte. Sigur, vor trimite armament, fonduri și ajutor umanitar, să-și liniștească conștiința. Dar nimeni nu se va angaja direct.

„In aparență pare un conflict al Rusiei cu Ucraina, dar în realitate are toate datele unei ciocniri civilizaționale cu Occi- »
dentul, inamicul tradițional. Iată de ce războiul nu poate fi câștigat."

Apoi se opri, cu pixul în gură. Din lumea lui fictivă opusul său, eroul, îl privea cu reproș. Se simțea abandonat.

„Răbdare, spuse. Stăm pe o bombă. Ajunge o scânteie, un pretext. Lumea se smintește. Și eu scriu despre un om care se caută pe sine. Tocmai acolo, la gurile Dunării..."

*

Omul de hârtie... Omul-colaj. Alcătuit din viețile altora, ca niște fragmente, petice întoarse pe dos să pară noi.

Și aici este momentul unei digresiuni, unei bucle în care mai târziu critica va vedea un truc, un fel de drift periculos. în cel mai bun caz un ocol în poezie. O modalitate nu tocmai legitimă de a stimula așteptarea, amânând un deznodământ până la enervare.

Dar el chiar scrisese despre diversiunea rusească ca un exercițiu de întins nervii. Să vedem cât ține! Și o făcuse cu mijloace lirice!

Erau anii lui de poet. Da, făcuse și asta. Acel „joc secund, mai pur[16]".

La o lansare folosise expresia „m-am mutat în poezie, hnaginați-vă literatura ca o casă mare, o șandrama veche de când lumea.

La parter e bine instalată proza, cu încăperi largi pentru schiță, nuvelă, roman. La subsol, mai înghesuite,

16 Citai din Ion Barbu, (n.a.)

memorialistica, eseistica, cartea biografică. In cazul meu aș pune și scenaristica într-o debara. Altceva nu merită."

Aici nu făcea pe modestul. Considera sincer scenariul ca un gen inferior, pe care erai nevoit să-1 împărți cu regizorul, cu dramaturgul până când povestea era complet desfigurată. O modalitate de a expedia o poveste într-un registru popular, ușor comestibil, comercial. „Sigur, există și filme de artă: Fellini, Bergman, Goddard, Mungiu, Jude poate... Dar nu e cazul meu." Și iarăși nu făcea pe modestul. Asistența îl asculta, mergea pe mâna lui.

Poetul care povestește, cum a spus Varujan Vosganian în prefață. „M-a fixat în trei cuvinte. Să fie o contradicție în termeni?"

Mi se pare că era la un cerc de lectură, undeva în provincie, unde nu se întâmplă niciodată nimic. Participant aveau un aer prăfuit, dar încrezător, ceva vor afla. Să fie ceva nou? Ceva în afara modei poetice?

„La etaj este poezia, ca o formă mai înaltă a literaturii. O formă de sublimare, sintetică, concentrată, densă. Un instrument de investigare a naturii umane, ca un bisturiu."

Uneori îi ieșeau efectele oratorice, un adevărat exercițiu de seducție. Publicul îi părea cucerit. Alteori simțea că risipește orzul pe gâște. „Erau orașe în care greu vindeam 50 de exemplare, sau nici atât."

Dar el privea aceste momente ca pe o formă de a împărtăși. Scrisul e un act solitar, de încrâncenare pe hârtie, ești tu cu tine! Și apoi vine decompensarea, ieșirea în lume, arătarea la față. Poezia devine biografică.

„Eu am locuit prin toate aceste încăperi sau mai bine spus am trecut prin toate. Și toate m-au dezamăgit." OK, asta nu a mai spus, dar a gândit-o.

„Nu ieși în public cu îndoielile tale. Ele nu au sens decât în singurătate, care este tema mea principală.

Uneori divaghez, fug în actualitate unde este mereu o mare înghesuială. Nu știu ce m-a apucat. Dar îmi trece repede..."

*

Rusia, amenințarea durabilă. întotdeauna acolo. întotdeauna tolerată, amânată. Și noi ne complăcem. Ne-am obișnuit așa, ce să facem? Am câștigat războiul rece și ne-am dus la culcare. Dar ei nu.

Chiar vor îndrăzni? Trupele ruse se calcă pe picioare

prin corturi.

Tancurile zornăie din șenile, încălzesc motoarele. „Nici măcar nu se mai ascund..." Președintele Iohannis proiectează mari tabere de refugiați. Cu drept de muncă, asistență medicală, socială, un adevărat *hub.* Obiceiul pământului era să-i adăpostim în mănăstiri, școli și-n familii, mai ales mamele cu copii. „Acum va fi im *hub* logistic. *Free food and drinksY'* Americanii trimit în grabă militari, avioane și blindate la Kogălniceanu, întăresc flancul estic de la noi până-n Polonia și țările baltice. Barbarii sunt la porți! Premierul englez Boris Johnson prevede cel mai mare război din Europa, după 1945. Chiar va fi?

Rușii trăiesc o dramă a identității, pierderea imperiului. Nu Ucraina e în joc, ci chiar Rusia, felul ei de-a fi. Sufletul slav e excesiv, neliniștit, tulbure, din când în când dă pe afară. Dar noi ce vină avem? Mai nou, Putin - legenda din Time și Forbes -, aduce forțe din adâncimea teritoriului și chiar din Extremul orient Se speculează că prima țintă după Kiev va fi Odessa, ca să rupă Ucraina de Marea Neagră. In orice caz va fi un dezastru umanitar. Un exod ca-n Siria. Consecințe pentru trei generații. Și o baie de sânge...

*

De la diversiunea rusească la derizoriul războaielor modeme...

Granița între democrație și totalitarism îl preocupase întotdeauna, limita, linia subțire, incertă. Da, va scrie totuși analiza aceea, un fost coleg de ziar i-o cere, între timp a ajuns șef. Mai degrabă va fi un articol de poziție. Nu mai era ținut de rigorile BBC, putea fi partizan și chiar patetic. Tema se pretează. Va pune confruntarea pe două coloane. E o problemă de simetrie între blocuri. NATO: indeterminare, sancțiuni anemice, so- văială, descurajare. Rusia: intoxicare, provocare, propagandă și atacuri cibernetice. Balanța înclină în favoarea ei. Invazia se profilează. Războiul e iminent...

De fapt cronica îi prinde bine, va fi chiar o serie de editoriale pe prima pagină, ajută la circulația numelui, ies și niște bani. Va merge la risc.

începu așa: „cu masca de *poker-face* pe figură, Putin ne face să credem într-o cacealma. Dar mă îndoiesc.

în torent

Ucrainenii plătesc aspirațiile lor europene. O țară deja invadată va fi pedepsită din nou. Sora mai mică și rebelă nu mai ascultă de marele hegemon rus. Suntem într-un minim istoric, cum a zis vicepreședintele NATO Mircea Geoană, el are asemenea cugetări de civil. Mai departe, țarul nevrotic se vede reconfigurând granițele, rescriind istoria. Moscova nu crede în pace. în fundal, fantoma URSS hâdă ca im spectru. Novorasia...

Istoria nu poate fi întoarsă. Trăim în visul unui nebun..

*

Invictusl Războiul utopie și eroii lui. Vârful de lance al civilizației în teritorii. Ceva îndepărtat, la marginea deșertului sau a junglei. Ceva misterios, confuz, niciodată definit, granițe mișcătoare.

Avea chiar și un poem care de regulă tulbura audiența, închinat veteranilor de război, mergea la sigur cu el. Vorbim de cititorul standard mediu. Se chema, „Clubul veteranilor[17]." Ei îi spun „Avanpostul."

Supraviețuitorii războaielor inutile din Somalia, Irak, Kosovo, Siria, Afganistan. Au îmbătrânit. Cu răni, cu amputări, cu sechele...

Câte imul mai poartă vechii pantaloni de camuflaj, altul vestonul lui în culoarea nisipului. Mai e unul cu bereta lui norocoasă, legiunea străină scrie pe ea.

Uneori au dispute profesionale, de pildă ce e mai tare, aruncătorul de grenade antitanc englezesc sau tunul Howitzer? Pistolul mitralieră AK47 sau pușca M16?

Se adună în parc la table, cu berea ferită la picioare că nu- i permis să bei acolo, sunt mămici cu copii. Unii în cărucioare. Deapănă amintiri din Orientul nu știu care. De la o vreme încep să încurce teatrele de operațiuni unde ei au fost distribuiți în rolurile de băieți buni, ordinea mondială mereu scârțâie pe undeva. Și ei dau fuga, din colț în colț.

Poveștile lor încep să se amestece, să se încurce, trec de la imul la altul într-un fel de memorie colectivă alterată. „Asta era la Mosul? Nu, mai degrabă la Nasiria, cum ar veni după. înainte a fost Afganistanul. Sau Siria? Hai că ne-

17 Poem apărut în volumul *Protestul brazilor de Crăciun,* Editura Cartea Românească Educațional, Iași, 2021. (n.a.)

am pierdut..."
Vechea camaraderie a transeelor s-a destrămat si ei au rămas cu berea din parc. *Shoulder to shoulder* se sprijină unul pe altul, să nu cadă de pe bancă...

*

„Un autor este un fel de receptacul, vibrează la tot ce îl atinge, minerii sau rușii, războaiele, incitarea la ură, sub o formă sau alta. Se încarcă de energiile negative, tremură tot Când nu mai suportă, scrie. Desigur, există o etică a scrisului, umanismul, sinceritatea. O carte este o perspectivă asupra lumii."

Apoi zise ca să-și dreagă glasul:

— Cartea este o incursiune în istoria care o ia razna. O meditație asupra lumii cu susul în jos și în același timp o introspecție...

Pe vremuri prindeau textele astea. Acum sălile simt tot mai goale. Și în *online* nu faci multe *like-un.*

Oamenii au prea multe probleme, facturi...

*

— O-la-la! De ce mă strivești? Eu nu sunt așa lirică, îi mărturisi ea. Ești o poezie! Sub nido secundă nu m-am gândit. Mă simt ca nouă, mă extaziezi. Vrei să mă dai pe spate? Sunt doar o zodie de pământ, cum se spune, pragmatică. De ce taci? Văd că nu rezonăm. Nu te reperez...

Vântul îi împrăștia extensiile. Sorbea dintr-un coktail cu gin. Poftim, bombă calorică pentru siluetă. Era într-o dispoziție specială. Pe tricoul ei scria „Never ending summer." Trase aer în piept, își pregătea monologul. Credea că l-a intuit bine.

— N-o să mă mai placi. Nu te șoca, nu mi-am ascuns niciodată părerile, mi-am dat eu voie. Fac dezvoltare personală, sunt pasională, îmi place să particip, să mă implic. Am început viața devreme, îți dai seama. Poate par istericoasă, tu ești mai rezervat, nu promiți niciodată nimic. Caut un om deschis, care să știe să comunice, să mă asculte, să mă vadă cum sunt cu adevărat. Tu nu mă iei în serios, iubitul meu grizonat. Deși cu tine sunt cea mai bună versiune a mea. Uneori nici măcar nu mă vezi. Până și poemele tale sunt biografice. Și totuși m-ai luat cu tine.

în torent

Oamenii nu sunt făcuți să fie singuri.

De acord, dragostea e o fantezie, de asta nici nu ține. Totuși trebuie să umpli golul cu cineva. Eviți să suferi... Tu nu reciprochezi! Nevoia de acoperire, de căldură umană le expe- diezi repede. Ce-i drept prestezi *wouA* Viața se trăiește azi, am citit pe forum. Tu trăiești ca oamenii. Nici măcar nu încerci. Nu-ti trebuie confirmări de la alții. Cred că am fost suficientă...

*

Reflecta la comportamentul ei excesiv, veșnic deplasat.

„Uneori mi se pare dea dreptul proastă! Aș vrea să vorbească mai puțin. Mă obosesc inconsecvențele ei. Este ca un zgomot de fond, bâzzz..

își consemna impresiile sus, pe puntea superioară unde se trăsese o mochetă veche, tocită, verde. Mai erau niște copăcei debili în ghivece, lămâi în miniatură, smochini de-o șchioapă care nu ajung la rod niciodată. Ca și când ar fi luat uscatul cu ei. „Am pomi!" i-a spus mândru Patronul. Și lungea cuvântul. I se umplea gura, pooomi.

Era o liniște de început de lume. Dar asta s-a mai spus. Dimineața se scula cu noapte-n cap și se strecura de lângă ea să n-o trezească. Niusia îi făcuse cafeaua printre bombăneli, ce bărbat e El? S-o lase singură de la ora asta...

Soarele se ridica încet, parcă nici el nu se grăbea, se dezmorțea încet.

*

„Green" se legăna ușor, clipocind în surdină. Pe firul apei venea un pescar care își trăgea plasa. O aruncase curmeziș spre mal și ținea lotca pe mijlocul canalului.

„Scriu despre mine, își spuse El, totul e despre mine, mă proiectez în personajele mele, schimb mereu unghiurile. Dar invariabil mă repet. Nevrotic, ezitant, alambicat... Uneori pur și simplu indiferent, nesimțit.

Trebuie să mă provoc, să chem povestea. Chestiunea devine urgentă, nu există o acțiune propriu-zisă. Doar vorbe. O structură mozaicată. Și jocul cu perspectivele."

Iată trupul pescarului, tensionat ca un odgon. Vigoarea, omul care nu se lasă, luptă contra curentului... Dacă Autorul ar fi fost în locul lui alta ar fi fost abordarea. El ar fi văzut plasa tot mai grea în fiecare zi, slăbiciunea trupului

care simte că până la urmă va fi învins.

Pescarul își descurca plasa, dezamăgit. El vedea lucrurile mai simplu.

„Trei baboi și-un car de nevoi. Nu mai e pește în Dunăre, s-a retras în baltă, la iernat, s-a îngropat în mâl, nu-i mai trebuie nimic. Abia la primăvară vine scrumbia să depună icrele. Se crede în siguranță, ca proasta. Nimeni nu e..

*

Toate relațiile din poveștile lui se sfârșeau prost, nu știa de ce. Poate că asta-i legea firii. Poate pentru că personajele masculine erau versiuni ale sale. Puse una lângă alta închipuiau un discurs artistic, im fel de program al cărui capăt nu se întrezărea. Cupluri disfunctionale, lipsite de dragoste, mai degrabă niște asocieri. Și astea nu țin. Limbajul dragostei devine gesticulație stearpă. Totuși s-ar putea specula pe tema asta.

RĂSVAN
POPESCU

„Stelian Tănase care este un autor prizabil, inepuizabil, are o adevărată colecție de amoruri de epocă. Bine documentate, bine pigmentate. Domni și domnițe cu voaletă, nostalgia micului Paris... A vândut 20.000 de exemplare în trei luni. Nu sunt un autor ieftin, îl atenționase Tănase. Doar că nu spunea: fă și tu la fel! Dar eu nu sunt în stare să fac succes..*

„Se întâmplă din nou.. ?" Și trecutul poate fi reciclat Privirea în urmă. „Am iarăși musafiri."

Dezertorul și fata! îi chema în față. Sau veneau singuri, nu e clar. Aceeași lume nebună, trecutul bulversant. Ca un strigoi care nu te lasă să trăiești.

In *Război în bucătărie* a redus conflictul etnic la scara unui spațiu al gusturilor și mirosurilor, printre tigăi aburinde. Totuși războiul continuă mocnit numai pentru că protagoniștii sunt diferiți. Este un spațiu maladiv. Din când în când dă pe-afară, ca o oală în foc. Pentru că focul nu se stinge niciodată.

Răul nu dispare din lume doar fiindcă s-au amorezat doi puștani.

In *Război în bucătărie* protagoniști sunt trei: Dezertorul, Fata și Cantonierul. A fost un film minimalist.

Ea e Imola Kezdi, tatăl e Gheorghe Dinică care în realitate nu știa o boabă ungurește. A trebuit să-i scrie replici scurte. Ea îi spune „Opam", adică „tata".

Soldatul, Ovidiu Niculescu, nici nu știe pe ce lume e. A fost luat din liceul militar și trimis să se lupte cu ungurii. Nu e clar pentru ce. De fapt vor Ardealul, lasă că știm noi. A fost un conflict la Târgu Mureș care a degenerat.

Scena este un canton minuscul în câmpul alb, nesfârșit, unde nu oprește niciun tren.

Doar cantonierul își pune chipiul și schimbă macazul. Este un om important. Fiica îl ajută cu gospodăria, dă la găini, îngrijește vitele, oile.

Dezertorul este român, vine de la Tg. Mureș, martie '90. De unde Autorul a relatat pentru un ziar. Au fost zile de foc, în care ungurii și românii s-au bătut ca chiorii, cu pietre, bețe și ciomege. Și chiar topoare. Armata a intervenit târziu, nu pentru că nu era acolo, ci pentru că n-a primit ordin.

în torent

[1] Expresia laitmotiv din serialul *Turin Piks.* (n.a.)Și tot atunci a reînviat Securitatea, sub alt nume, aveam iarăși nevoie de ea. Mai târziu va acționa la mineriade, dirijând masele oarbe asupra capitalei. Asta e altă poveste, o să spuneți. Dar lucrurile se leagă, se întrețes. Vedeți voi! Restul e ficțiune. Eroul suferă un șoc traumatic, fuge încotro vede cu ochii. Străbate câmpul infinit, înghețat. Fiecare pas este un calvar, are picioarele degerate.

Dezertorul se ascunde în grajd, printre animale. A venit zăpada și este căutat. Nenorocirea este inevitabilă, oroarea se întoarce, l-a găsit și aid.

Și totuși tinerii se leagă imul de altul, fac dragoste în paie, printre oi care se refugiază speriate prin colțuri.

Și muzica potențează tensiunea. Ce va fi? Bătrânul îi descoperă și le administrează o corecție. Dă cu bidul la sânge, așa știe el. înjunghierea este acddentală, un gest reflex de apărare. Băiatul e îngrozit, violența s-a întors, fuge iar, i se văd urmele pe zăpadă...

Ca și în *Subomul,* cei doi sunt împinși unul în altul de împrejurările vitrege, de spațiul închis. în *El și Ea* este vaporul. Și viața lăsată în urmă...

*

Și urmează scena rituală, sacrifidală în care cei doi taie un miel. La pieptul ei mic, cu bundiță, animalul este expresia nevinovăției, inocenței. Ea l-a crescut, l-a înțărcat și tot ea o să-l sacrifice. Dar acum este femeie și are grijile casei. Nid el nu îndeamnă deloc. Stă cu baioneta în mână că nu știe ce să facă. A înjunghiat un om și acum nu poate să taie un miel. A lovit la înghesuială pentru că s-a panicat, celălalt pusese mâna pe un lanț greu și l-a trosnit în frunte. Sângele îi curgea în ochi, nid nu mai vedea ce face. Și bătrânul dădea din nou, să-1 termine. De aid înainte va fi altfel. îi vor îngriji rana, o vor spăla în fiecare zi. Și îi vor găti mielul cel gras. Pentru că refuză mâncarea. Și arăta pumnul.

— Face greva foamei cu mine? s-a îmbățoșat el. Lasă-mă, că e mai rău ca un copil!

Ea tace, se simte vinovată față de bătrân. Dar cine rezistă la o tocană de miel? Pastele e încă departe. Vremea împăcării...

Uneori fac dragoste și bătrânul trage cu urechea.

Spațiul e foarte mic, o casă vagon, practic ü desparte doar un hol fără ușă. Tatăl îi aude și suferă. Dar ce poate face? Rana îl ține la pat, orice mișcare agravează hemoragia, a pierdut mult sânge. In plus, pentru mai multă siguranță soldatul l-a legat de picior cu un lanț fixat în podea.

— Cu lanțul m-a lovit, cu el să stea legat, s-a justificat. Ea îl privea încremenită cum scurta zalele, să nu se poată târî până la ei, să-i gâtuie în somn.

„Acesta este bărbatul pe care l-am ales, își spunea fata cu groază. Ce-am făcut?!" Trăia cu ochii deschiși un coșmar. Și atunci el mai tare o chinuia în pat, se opintea, o făcea să geamă...

*

Autorului însă îi plăcea scena de pe pasarelă. Sub ei se încrucișau șinele de tren, ca niște drumuri neștiute. Dar nu erau pentru ei.

Oare unde merg? Ce e la capătul lor, dincolo de pustietate?

îi propune să o ia cu el, fie ce-o fi. Vor merge pe jos. Se vor ascunde ziua și vor merge numai noaptea, după stele. In armată a făcut un curs de orientare.

Ea nu răspunde, face un fel de echilibristică pe-o șină, cu brațele desfăcute. Cum s-ar juca un copil. Zise: „Ai vrea un băiat sau o fată?" Zâmbește senin, cu figura ei ingenuă. Imaginează.

— Ne va mai trebui o cameră. Și păpuși...

Și atunci o dă și el pe glumă. Realizează că ea nu știe nimic despre lumea exterioară. Lumea ei e cantonul din câmp.Și bătrânul ciufut, Opam, pe care el l-a tăiat și ea trebuie să-1 îngrijească până la capăt. Nu, nu-1 va urma niciodată, e limpede. Copilul lor va crește aici...

*

Marius Bama, regizorul, a lipit un cadru la sfârșit, prea era trist. Este o scenă în alb și negru, fără sonor. Revedem cantonul și un tren care se apropie pufăind. Fata ridică semnalul verde. A preluat chipiul de la bătrânul cantonier și-a schimbat macazul după regulament.

Trenul trece fără să oprească și prin ferestre ghicim fețe indiferente, geamurile sunt aburite.

Trenul trece ca o cortină și în spatele ei descoperim fata și dezertorul în hainele lui Opam, puloverul decolorat și pantalonii ca niște burlane.

Ea strânge la piept un copil palid și el o cuprinde cu brațul. Timpul a trecut, totul s-a uitat numai bătrânul a fost îngropat în grădină. Viața merge mai departe. Doar fețele lor au rămas marcate. Ei știu. Si vor duce asta cu ei. Nimeni altcineva...

*

Acolade...

Acest roman autoreferențial ar trebui să se intituleze în mod firesc „Omul de hârtie" sau „Omul-colaj". Totuși din motive comerciale înclina să-i spună *El și Ea.* Editorul ținea să vândă cartea într-o ediție populară de buzunar.

Nu ți-ar plăcea mai degrabă o aventură? Ceva mai pe sex, mai pe energie, cum ar zice Ea. Și totodată o bulă în timp, ar spune El. Dar cine să se regăsească într-un autor? Scrie, mototolește, aruncă la coș... Nopți nedormite, cafele peste cafele. Galaxia Gutenberg s-a stins de mult. Azi e cu tablete, *divice*- uri... Lumea nu mai citește, vorbește la telefon, a zis undeva Andrei Șerban! Nici el nu-și mai găsea rostul...

*

Mereu îi desparte câte ceva, e ca un făcut Până la un punct lucrurile merg în matca lor firească, protagoniștii se simt bine imul cu altul, ai putea crede că au un viitor. Și într-o zi constată că s-au săturat de bine, care nici măcar

nu era așa, dar ei și-au închipuit. Atunci apare ceva, un fleac, un nimic și totul se destramă. Și el nu ü poate ocroti, nu mai e decât un scrib care consemnează, eroii au viata lor.

Subomul sfârșește într-o surpare, în lumea lui se întâmplă frecvent. Adevărul rămâne îngropat. Acum poate fi declarat nebun și extras din *massă* ca o regretabilă eroare de sistem. Anchetatorul rămâne fără anchetă, topografa fără iubit...

Cantonierul moare când părea să se simtă mai bine, a și mâncat tocana de miel gătită de fiică-sa. Totuși până la urmă rana s-a dovedit fatală. Așa e când mănânci cu o gaură-n burtă, te infectezi. Și Dezertorul a trebuit să fugă din nou și a rămas toată viața un fugar...

V-am spus, cadrul de la urmă cu copilul e lipit, l-a pus regizorul de la el sau poate producătorul a vrut așa. Tragedia nu vinde...

*

Refuzul uitării. Timpul pe sfârșite. Lipsa ritmului...

„Am o problemă de concepție", își zise. Și de limpezime a ideilor, are dreptate Editorul textul devine difuz. Personajele vechi parazitează textul cel nou.

Ce au în comun aceste povești de viață, universuri contradictorii? Care e legătura organică? Ce le ține laolaltă? Nu par să vină dintr-un. fond comun. Afară de faptul că e vorba despre destin și cuplu. Și mai este și stilul, doar sunt scrise de același autor. In economia romanului la care scrie apar, ca niște interferențe din trecut, schițe imprecise, ușor blurate. Cum ai privi printr-un ciob de sticlă afumată. Ființe imaginate cândva se adună tăcute în jurul Autorului. Ce se întâmplă? în *Orele,* Michael Cumingham pune laolaltă personaje fictive, două femei copleșite de ce li se întâmplă, și imul real, scriitoarea Virginia Woolf. Dar aici este altceva. Este relația dintre autor și personajele sale uitate, abandonate în timp. Și ele se întorc, ca niște spectre dintr-un osuar.

El și Ea încă sunt împreună, se îndreaptă spre capătul drumului, duși de curent. Dar nici asta nu poate dura la infinit, povestea începe să treneze. Vasia îi petrece cu privirea. își acoperă gura cu mâna, ca la țară. „Scârba aia... Ce nervi m-au apucat! Sunt decisivă împotriva ei. Totuși

în torent
știe ea ceva. Poate că e un mesager. Poate e doar sonată..."

*

Dar să nu grăbim trecerea aceasta dezordonată, este tot ce avem. Era singură pe puntea superioară și degusta un *shake* cu ou. „Atâtea calorii dintr-o înghițitură. *What the fuck?"* Măcar acum când n-o vedea nimeni. „ Green" se pusese în marș de la prima oră și Ea se trezise în zgomotul motoarelor, totul trepida. Căpitanul aduse vasul pe mijlocul canalului unde curentul îl ajuta. Ea îi admira umerii lăți, musculatura dorsală. „De la mine are un da." El urcă scara cu destulă greutate, aducea cafea și sandvișuri.

— Ce mi-ai adus, șuncă sintetică? zice ea în loc de bună dimineața. El făcu o față lungă.

— Nu te mira! Pune-o la frigider, ai să vezi că e eternă. Și are coloranți artificiali. O să fac candidoză bucală.

El rămăsese cu *sandwich-ul* în mână, indecis.

— Nu-i nimic, facem educație nutrițională. Este alimentație gușogenă.

Ea își luă avânt și aruncă sandvișul în apă. Câțiva pescăruși și-1 disputau cu țipete ascuțite.

— Sunt păsări oportuniste, cum ar spune domnu' Profesor pe latinește. Se țin după vapoare, poate pică ceva. Au noroc cu tine.

— Cel puțin lor le-a plăcut, spuse Ea. Eu îmi iau carbohi- drați din legume.

Avea întotdeauna un reproș de făcut, chiar dacă nu explicit. „Nu mă mir că o ocolește bărbatul ei, e așa obositoare..."

— Azi mă simt generoasă, zise și aruncă sanvișul lui.

Apoi își făcu un *selfie* cu pescărușii care prinseră curaj, veneau aproape. Trase mai multe cadre. „Sunt într-un proces de creație aici. Nu întrerupeți!" In fundal se vedeau nori albi și sălciile plângătoare, în nuanțe de verde și ocru.

— E o superbie! Asta-i pentru urmăritorii mei. Altă viață se desfășoară *pe facebook.* în publicitate înveți să-ți îngheți zâmbetul. Pot să stau așa minute în șir. Azi, n-ai *facebook,* nu exiști.

El n-avea. Se închise în el. Se gândea ce *sound* s-ar potrivi. Ea îl urmărea cu coada ochiului. Scoase un baton de ciocolată din geantă, nu se despărțea niciodată de el. Ceva cu semințe.

RĂSVAN
POPESCU

— Hai, nu te criza! Uneori îți muști buzele fără să-ți dai seama. Arată totuși o emoție. Na o endorfină! E pe gustul meu, asigură fericirea. Zic și eu așa. Tu, oricum nu mă iei în serios. Și mereu îți găsești cuvintele. Pe mine nu mă ascultă.

*

„Boring, boring..."

„Of, Doamne, o să mă omoare textul acesta", își spunea Regizorul. „Dialoguri. Afli, nu vezi. In film trebuie să vezi. Sigur, dialogul dezvoltă ideile. Dar nimic nu se întâmplă. Actorii au trac, intuiesc că scenaristul își face mâna pe ei, le pune în gură programul lui artistic. Nu se simt bine în pielea personajelor care nu evoluează, nu se schimbă, sunt aceleași de la început și până la sfârșit. Orice curs de scriere creativă îți spune că nu se face așa, îți trebuie o gradare și o intrigă care îi animă. își spun replicile, dar nu comunică de fapt. Aș putea împărți ecranul în două, El pe stângă, Ea pe dreapta. Dacă i-aș învăța să joace tăcerea, să tacă la cadru... Și operatorul să ia numai cadre goale, atemporale: stuf, apă, sălcii, caii de la Letea...Bine, să lăsăm caii. Imagini, nu cuvinte. Ilustrarea unui spațiu ofertant, neschimbat de la începuturi..

Regizorul ar fi făcut filmul într-o paradigmă clasică asumată. Vasul s-ar fi numit ARCA. Și ei ar fi plutit spre necunoscut ca supraviețuitorii unui potop...

*

Cei doi actori improvizează un joc în care pleacă de la im cuvânt și-1 trec de la unul la altul, un fel de pase. Parcă sunt niște capete vorbitoare la cameră. Nu mai comunică între ei, ci cu audiența. Tema este călătoria-căutare.

Ea, interiorizată: „Călătoria? Eu n-am nevoie să plec nicăieri. Dar El atâta a insistat...

Sunt sigură că a mai fost aici, cu altă femeie, similitudinile pot fi sesizate. Eu nu aveam nidun chef. Trupul meu este casa mea, oriunde m-aș duce." El abia se distingea, fantomatic.

„Călătoria este casa mea. Sunt un motor de căutare: imagini, întâmplări, încercări. Schimbarea mă duce unde vreau să fiu. Dacă mă opresc, mor".

Aici au trebuit să se întrerupă pentru că actriței i se

în torent

întinsese rimelul și machiajul a trebuit refăcut. Maskara i-a intrat în ochi. Machieuza își ceru scuze dar vasul se clatină, nu era obișnuită să lucreze în asemenea condiții. Și părul ar trebui dat cu fixativ, că e vânt. „După filmul ăsta mă tund", promise Actrița. „Ochelarii de soare îmi strică prim-planul. Unde e scenograful? Și camera vine prea aproape, mi se bagă-n suflet și acolo ce e? In scenariu nu scrie..

Operatorul își pierdea răbdarea, Memo la fel.

— Filmăm sau ce?!

*

Ea zise dintr-odată:

— Super! Călătoria este o stare, un domeniu al emoțiilor. Să descopăr, să simt aventura, să merg la șamani, la șerpași. Să fiu surprinsă, să zic WOW! Și să fiu inspirațională, mare *influencer,* să încasez bine. Acum simt zen. Sunt în lumea mea. Am făcut 33 de ani. Destinul meu e marcat de cifra 3, iau lucrurile în ușor. Suntem împreună, dar pe ce drum?

El tăios, contemplând fluviul viciat, șuvoiul care îi trage după el.

— Ce mizerie! Pef-uri, ambalaje scoase la mal, digul fărâmițat, inundațiile. Și mai vorbim de saci cu cip, ghene inteligente, programe verzi, nano-agricultură...

Ea, acidă, l-a prins cu garda jos.

— Gata, nu mă mai joc! Ești eco? Atunci reciclează sticlele! Du-le la bar. ! Se vede orașul. Trage și tu sirena, îi strigă Căpitanului.

Dar acesta rămase surd, nu auzea decât motorul, pistoanele vechi, înfundate, zgomotul discontinuu. Numai mușchii îi jucau la ceafă.

El, ca o premoniție:

— Se vede capătul... Ei, asta e o știre!

*

In realitate n-avea nicio idee de final. Știa doar că trebuie să se forțeze, să se restrângă la El și Ea, să lase celelalte meandre înainte să se înfunde, înainte să aibă serioase probleme de structură. Să tensioneze treptat atmosfera, să creeze așteptări, e o problemă de ritm. Și o tehnică veche. Frustrarea cititorului este maximă. Mai departe habar n-avea. Judecând după celelalte cazuri, ceva

abrupt, dramatic și dintr-o dată.

„Omul și timpul. Ființa irepetabilă și mărunta ei viață, istoria implacabilă și ambițiile mărunte, lumești, visurile veșnic amânate... Mediocritatea molâie, călâie este dușmanul, nu eșecul. Acesta te împinge înainte. Limitele de gen, granițele dintre ele sunt doar niște convenții, noi le-am pus sus, noi le dăm jos! Vorbesc cu sens."

In orice caz nu se mai putea întoarce la început. „Lucrurile nu merg cum trebuie. Vom vedea ce va mai fi. Uită-te la Salman Rushdie cum o lungește în *Quijote,* acolo se vede măiestria. Dar cine mai citește azi sute de pagini?! Nu la noi, asta- i sigur. Și de aici o narativă repezită, gâfâită." Cornel Nistorescu, care este un maestru al despărțirilor, spunea despre autor că a fost un gazetar bunicel, eșuat în literatură. Care a lucrat pentru el și l-a părăsit. Unul chinuit de metafore! Doar că nu spunea: zgârâie și el hârtia, trebuia să-1 înțelegem... Alta era dacă rămânea în presă. Presa lui...

Avea greșiții săi, deși nu le făcuse nimic, îi mototoleau biografia și opera din plăcere. însă ceva era adevărat. Nu s-a mulțumit să relateze, a căutat mai departe, a scris proză, poezie, film.

A făcut saltul...

*

Aici simțea nevoia unei „pene", un contrapunct. O întoarcere la celălalt cuplu, Costa și Alina. Procurorul era pur și simplu obsedat de ancheta sa.

— Ești ca un câine de urmă. Ești responsabilitatea în persoană, dar nu pentru mine.

Era toată un reproș. „Te uiți prin mine! Și eu ți-o trag, ca o proastă!"
Dar el nu o auzea, se obișnuise cu cicăleala ei. Intr-o zi, Alina i-a aruncat pistolul în acvariu, oricum nu servea la nimic. Avea un revolver de calibru mic, mereu îl rătăcea pe undeva. „Nu vânezi o himeră cu pistolul...

"O să mai fur ceva somn, zise Costa și se întoarse pe partea cealaltă. Ea oftă. „In ultima vreme mi se întâmplă tot mai des..."

*

Apoi camera intră în mină și pe moment nu distingem nimic, întunericul e stăpân. Se simte că este pe o galerie

în torent
mai mare și lungă ca o rădăcină. Un scârțâit de role ruginite însoțește camera în înaintarea ei, ai impresia că e travelingul, totuși e prea puternic, ar trebui să scuture obiectivul.

Pintilie a băgat în fundal un cvartet de coarde, nu știu cine adusese aid patru tineri de la Conservator și-i lăsase de izbeliște. Șefii se întrebau unii pe alții, ridicau din umeri „Simt în practică? Fac și ei un ban." Era un program mai vechi de culturalizare pentru oamenii muncii, abandonat după revoluție. Dar schimbarea n-a ajuns până aici. Tinerii cântau Bach la cantină și toți oamenii aceia în salopete murdare încremeneau, se făcea liniște, nu mai plescăia imul. *Allegrol*

*

Și atunci ajungem la o intersecție luminată și îl descoperim pe anchetator cocoțat pe banda de transport cărbune, care deocamdată este goală. Iar Costa profită să se deplaseze cu ea, ca un sultan pe un covor zburător.

„Dacă e să trec prin iad, afund să trec repede. Cine a spus? Nu mai știu."

Șade în tur, cu lampa peste umăr, încercând să deslușească ceva înainte. Dar aici este un felinar și pentru o clipă îl vedem bine. îl observă și echipa de lucrători care împinge un vagonet plin cu stâlpi de susținere. „Uite cum trece nebunul!" Toată mina îl cunoștea. Bineînțeles că era ceva interzis. Dar el era Legea.

— Să trăiți! spun ei cu respect. Și aparte: asta nu sfârșește bine...

El le răspunde firesc, noroc bun! Primul lucru pe care l-a învățat în Vale a fost salutul, i se părea o ironie. „Nid urmă de așa ceva pe aid. Ai noroc dacă mai ieși afară."

Banda înainta scârțâind și el odată cu ea, spre necunoscut. Polițaiul și Alina veneau pe jos în urmă. Cu timpul procurorul se obișnuise cu pericolul, era la tot pasul. Și așa ajunsese să scurteze distanțele călătorind pe banda de cauciuc. Totul era să sări la timp, să nu moțăi, altfel te ducea până la puțul colector și te arunca în hău. De altfel chiar acolo mergea, la puțul cel mare unde dispăruse supraveghetorul. A fost găsit agățat câteva nivele mai joș. Altfel ar fi urmat traseul cărbunelui de pe o bandă pe alta până afară, unde ar fi fost vărsat într-un va-

gon și cărbunele l-ar fi acoperit. Ar fi fost descoperit abia la termocentrală...

— Al treilea caz luna asta. Dacă și asta e acddent de muncă, eu îl înghit. Labagii de la județ se tem să nu tulbure apele, să nu se irite masele, să iasă anarhie, politrucii stau pe capul lor. Berilă, spaima minelor! La nunta fiică-si a avut elicopter. Psihologia maselor, impresia de forță, bla, bla. Dar suntem în dinamică. Eu aplic *mad man theoryl* Cer un pluton de jandarmi, să facă razii pe sedoare, undeva e! Sunt o mie de kilometri de galerii aici, dedesubt. Mai puține sunt străzi deasupra.

„Ăștia vor să îngroape ca pisica. Ar fi cazul să ies în presă." Dar ținea gândul acesta pentru el.

Stătea pe marginea puțului și își bălăngănea picioarele în gol ca un copil. „Lampa nu bate până-n fund. Are vreo mie de metri..

— Să fi fost o sinucidere, își dă cu presupusul Polițaiul. Este jucat de Ion Fiscuteanu, genialul Fiscuteanu cum singur își spune. A venit zece kilometri pe jos sau mai degrabă s-a rostogolit, așa mic și gras.

„Și limbut, bârfitor. A dus vorba despre noi peste tot." Alina nu-1 iartă. „Intr-o zi toate acestea se vor termina. Ancheta se va isprăvi într-un fel sau altul, și ea pleca cu iubitul ei la București. N-are nevoie decât de puțină speranță. Era o femeie aspirațională și chiar citea reviste în sensul ăsta.

In capitală e altă viață, putea să lucreze pe vreun șantier, ce mare lucru să dai cota la o fundație? Minele se închid, imobiliarele simt viitorul..

— Sunt rupt, se vaită polițaiul. Am făcut vreo șapte kilometri.

— Ia ceva tare-n cur, îl sfătuiește Costa.

Alina pufnește în râs, nu se poate abține. Dar e aici ca să-l ajute pe procuror cu măsurătorile. „N-aveți idee ce de măsurători se fac când dă careva colțul. Cât e viu nu dă nimeni doi bani pe el."

De la capătul benzii până la puț mai sunt vreo doi metri. Plus o balustradă de protecție. Alina întinde ruleta.

— Este o iregularitate aici, spune Costa. N-avea cum să cadă. Mă tem că e omul nostru. Supraveghetorul l-a văzut și l-a urmărit. N-o să cred că un om cu trei copii și doi ani înaintea pensiei se aruncă cu capul în jos.

în torent

— De ce să nu crezi, îl întărâta ea. Dacă trăiai aicea te aruncai de mult.

El îi vârî lampa în ochi, ca la interogatoriu, a văzut într-un film.

— Băi, tu mă iubești sau mă urăști?!

Și ea mărturisi senină.

— Șt Și-[1]

I-a scăpat. Dragostea e o chimicală. Diseară o să-i facă un pilaf de orez cu șofran. Acum îi părea rău, își mușca buzele. „în definitiv ura e o formă de dragoste nefiltrată." Alina avea cugetările ei luate din revistele pentru femei. De pildă „fericirea e atât de perisabilă." Intr-un fel semăna cu Ea, dar în altă etapă a vieții, altă conjunctură. Două disperate...

„Mă grăbesc și greșesc. Și mi s-a întins rujul. Mă dă de gol. Mai multă grijă de mine! La vârsta mea trebuia să am un copil și n-am. Am făcut laba gâștei la ochi, din păcate da. Dar în tot răul e și un bine. Există *yin* și *yang.* Doar că eu nu le prea deosebesc. Cred că am să plâng acum...

"Genialul Fiscuteanu se uita profesional în tavan, la niște armături. „Ce fac ăștia? Aici a murit un om, ce dracu! Să acționăm cu calmitate." Procurorul era nedumerit la rândul său.

„Ce-i în capul lui? Caută urme pe tavan?! Hai că m-am pricopsit!"

Reveni pe marginea puțului. Parcă simțea o teribilă atracție...

*

O gaură neagră, un hău care până la urmă le înghite pe toate. Moartea nu e ceva mai presus, ceva ce omul nu poate duce. El o târâie după el de la început, doar că nu știe. Pe zi ce trece devine conștient, începe să simtă apăsarea, se mcovoaie sub povară până ajunge în genunchi. Și dacă o mai lungește mult ajunge târâș. Medicii nu pot decât să-l susțină o vreme, rudele să-l petreacă. In cazul meu, personajele. încep să le amestec...

*

Insomnia...

Se trezea noaptea și umbla prin casă. Mergea la fereastră, privea strada pustie. In curând lumina zilei va stinge stelele. Dacă n-or fi sateliții lui Elon Musk.

RĂSVAN
POPESCU

„Tot ce poți face e să o ții pe linia de plutire. Vine o vreme, o neputință. Atâtea dureri adăugate... O colecție de boli, un melanj. Cum lupți cu asta? Ar fi bună medicina integrativă, o anamneză complex. Dar nu mai simt decât specialiști, știu felia lor. Te tratează pe bucăți. Mă simt feliat."

Uneori se trezea și de cinci ori pe noapte să meargă la toaletă. Jetul era slab, dar senzația era puternică. Operația de prostată părea inițial o reușită dar din aproape în aproape s-a întors de unde a plecat. „Adevărul e că beau multă apă, mă silesc, doi litri pe zi. Apa taie foamea..."

Revenea în același punct, obsesiv.

„Sunt pe drojdie! Am un mixt de boli fizice, degenerative, cu dezechilibre psihice, emoționale. Și un protocol personal, original pentru echilibrare, rejuvenare. Numai scrisul mă tine..." ,

*

„Cicatrici. Penuria colectivă. Omul contingent, supus, omul-turmă..."

O umanitate umilită, înjosită, disprețuită. Și o estetică a urâtului. Scrisul său se hrănea din lucruri trăite, v-am spus.

Erau anii '90 și încă era criză alimentară. Tranziția șchioapă... Anchetatorul abia venise în Vale și magazinele erau goale. Numai picioare de porc, dar ce zic eu mai mult copite. Și ciolane goale, atârnate în cârlige. Și în galantar oase pentru ciorbă. A, da, și creveți vietnamezi. Piața pustie, bancuri de beton. Ici, colo mai apărea câte un momârlan în costum popular cu brânză de bivoliță.
>

Era vremea când Nicu Alifantis cânta cu vocea lui insinuantă: „ astăzi noi, la televizor,/ astăzi noi, la televizor,/ am văzut cașcaval..." Firește, nu cânta la televizor. Televiziunea era a partidului. Timpul a trecut, slavă Domnului. Când anchetatorul descinse în Vale, minerii aveau încă porția de came: două kile de porc și două de pui. Și plăteau kilowatul cu 25 de bani.

N-are legătură. Un procuror nu face analiză socială. Ideea e că existau niște facilități care cu timpul au dispărut. Sărăcia duce la violență. Când detașații au fost liberi să plece acasă primul lucru și-au distrus apartamentele. A fost o eliberare, o explozie de furie care

s-a răzbunat pe mobile, pe geamurile sparte, pe mochetele pătate de urină... Au rămas blocurile, betoane pustii. Mii de oameni au dispărut ca prin farmec, totuși cartelele au rămas, exista un interes al sindicatelor în acest sens. Cine livrează, controlează.

Doar că rațiile nu mai ajungeau pentru toți. Odată pe lună în mod aleatoriu la mină se băga came. Alina îl împingea și pe el în față, printre personalul TESA.

Seara făceau ospăț și se uitau la filme de duzină pe video, începuse să se găsească vin de surcele, care văzuse strugurele de departe. De asta se ocupa el. Totuși trebuia să stea la rând la came alături de ea, să semneze în tabel. Numele citet era al- tul, n-are importanță. Stătea la rândul de vreo sută, două de metri, imediat ce se forma coadă, Alina insista să vină lângă ea, lumea o cunoștea. Și de altfel se mândrea cu el. El bombănea: eu nu intru în rând. Și râdea. înaintau încet, pas cu pas spre ghișeul ca o gaură în perete, pe unde ieșeau pachetele magice, congelate.

— Nu împingeți, se revoltă o cucoană de la contabilitate, se simțea înghiontită.

— Păi dacă abia vă mișcați, ripostă alta, se simțea vizată. Acu o să iasă schimbul. Și atunci să vezi!

— Avem prea multe lipsuri, se bagă și Alina. Nu vorbesc pe vorbe, e efect de penurie. Costa reflecta asupra acestei construcții verbale integratoare, nu s-ar fi gândit. „Dacă avem ceva, atunci avem lipsuri. Desigur, au fost circumstanțe..

Intre timp se ducea vestea de la birouri la lămpărie, de acolo la ateliere și în final la separație.

Acolo lucrau femeile fără nido școală, nici alfabetul nu-1 știau sau îl uitaseră, la ce le trebuia? Masive, murdare alegeau cu mâinile goale cărbunele de piatră, care numai ușoară nu era.

Sterilul se arunca, cărbunele rămânea pe bandă până deversa dedesubt în vagoane. Femeile se ștergeau cu mâinile transpirate pe frunte, cu mânecile de la salopete...

La un moment dat vestea ajungea până la ele: s-a băgat came! Și nimic nu le mai putea opri, se repezeau ca niște harpii. De sus își dădeau drumul, ca un torent care se prăvălea peste coada de funcționari înfricoșați așezați la rând, protejați de un gard de plasă înalt de trei metri. Ai fi zis că e suficient. Și totuși ele reușeau să-1 escaladeze,

aveau exercițiu, se cățărau până sus pe gard de unde se lăsau să cadă în mijlocul lucrătorilor de la birouri. Procurorul ridică brațele în apărare, unele nu aveau nici lenjerie pe dedesubt.

„Ce noroc pe mine! îmi cad femeile-n cap! M-am șocat efectiv..."

*

„Sărăcia cronică, endemică. Penuria nesfârșită...

Ani de zile n-am reușit să-mi fac o cafea bună."

Autorul tocmai își pritocea cafeaua aromată cu lapte și scorțișoară. „La Proust[18] gusturile, senzațiile cheamă amintiri. Numai că la el sunt amintiri fericite. La mine nu. Vă miră?" „O făceam slabă, o apă lungă, niciodată nu nimeream doza potrivită. Pe aragaz ibricul veșnic murdar cu zațul de ieri, de alaltăieri. Un reflex condiționat din comunism, între altele nu se găsea cafea. Era atât de rară încât ajunsese pe post de șpagă la doctor, pentru vreun concediu medical. Se constituiseră adevărate rețele de contrabandă. Când totuși apucam un pachet de la magazinul partidului o lungeam cu năut, să am și mâine și poimâine... Amestecul se numea popular nechezol și aducea vag cu originalul. Puneam îndulcitor, că nici zahăr nu era. Fierbeam zațul de trei opri, îi storceam orice urmă de gust. Ani de zile după '89 n-am reușit să potrivesc doza, deși atunci era cafea pe toate drumurile. Mi se zgârceau degetele. Dacă puneam trei linguriță, una o luam înapoi. O chestie irațională..."

*

Acum bea cel mai lung *espresso* și reflecta. Era o cafea care îl reprezenta, cum a-i pune apă îh filtru. Și făcea asta pentru că bea cantități industriale. Practic toată ziua nu se despărțea de ceașcă, o căra după el dintr-o camera în alta, parcă i se lipise de mână.

„Scrie ca despre niște întâmplări din vecini." Editorul reflecta cu textul în mână. „El decontează trecutul..." îi plăcea contrastul între gravitatea temei și stilul colocvial, lejer. „Un scriitor este un ilustrator al epocii lui. Dar realitatea nu e copiată, angoasele vremii se simt în lucrarea sa. In cazul acesta autorul se exprimă pe hârtie și

18 *ître căutarea timpului pierdut,* de Marcel Proust. (n.a.)

în torent
pe digital. De aici o combinație de genuri, o carte în care se vorbește despre filme. Mai departe simt evenimente, relații, legături însă altfel decât le vedem de obicei. Organizate, așezate, înțelese altfel. Istoria lui este ca o conștiință încărcată, o vinovăție colectivă. Totul se recompune! Jonglează cu atâtea personaje deodată, că te zăpăcește. Plus limbajul, care le leagă pe toate laolaltă; simplu, degajat, colocvial..

*

In anii din urmă Editorul a fost ca un duhovnic pentru el. îi mărturisea spaima vieții lui, teama că ea, secătuită de boală, nu mai suportă chimioterapia. Nici nu îndrăznea să rostească cuvântul, spunea „tratamentul". Părul o părăsise, evidențiind figura de copil nedumerit. Parcă nu înțelegea ce i se întâmplă. Se agăța de el, care era neputincios. Restul rămânea nerostit...

Editorul chiar semăna puțin cu sfinții, vopsiți în biserici, veghind la bunul mers al lucrurilor. Cu ani în urmă suferise un accident vascular care-i lăsase figura ușor asimetrică și mersul în baston. De la dispariția femeii-copil Autorul n-a mai dat nimic semnificativ în proză, doar poezia lui elegiacă, poemele durerii...

Și acum voia să spună „Totul".

*

„Altcineva! Personajele la apel! Catalogul... Toată lumea, toată lumea! Dacă-i bal, bal să fie!"

Ultimul dintre cuplurile din carte este vechi, erodat, numai copilul îi mai ține împreună. Nu a fost idea lui, practic s-a conformat unei inițiative a editurii care ținea să facă legătura cu *Noro,* regizat de Radu Gabrea. Editorul se folosea de un suport popular ca de-o cârjă. La urma urmei demersul i se părea legitim, ceva trebuie să faci în această lume de cumpărători-neci- titori. Stomacul este sufletul nostru. Consumăm orice, dar nu literatură, este un obicei perimat. De aceea autorul mergea prin țara cu cartea-n băț pe urmele filmului. Și zicea că e promoție.

Noro este special, un copil făcut parcă din pete de lumină. Dar toate au un preț. S-a născut cu im handicap motor sever. Copil făcut la bătrânețe. Și interpretul este chiar un băiețel cu probleme, Teddy Necula. Nu doar că se

mișcă dezordonat de parcă ar pomi în mai multe părți deodată, dar mai are și spasme când e agitat. Afecțiunea se vede și pe fața lui, are un chip angelic, infantil, deși a făcut zece ani arată de cinci. O familie modestă din toate punctele de vedere, pe care nașterea lui Noro a lovit-o ca un trăsnet, nimic nu o pregătea pentru așa ceva. Nu a fost un copil dorit, a fost o greșeală. Amândoi aveau o vârstă.

Tatăl este Dorel Vișan, Noro îi spune Tataie, joacă un polițist în prag de pensie, dar ei se pensionează mai devreme. E obsedat să-și protejeze fiul de lumea din jur, cum știe el, cu pumnul și bastonul.

Lucrează doar în ture de noapte pentru a putea fi ziua alături de fiul său. Și de aici contrastul: noaptea patrulează pe străzile imunde, întunecoase, printre hoți și prostituate. Uneori mai apelează la ele. Apoi se face ziuă și îl regăsim veghind la căpătâiul fiului său. Aproape că nu doarme niciodată. Numai el îl scoate la plimbare în căruț, alege străzile pustii. Din aproape în aproape țese în jurul copilului o plasă de minciuni protectoare, făcută să-i modifice percepția.

De pildă despre toboganul uriaș din parc, inaccesibil lui îi spune: e pentru copii pedepsiți. Strigătele lor de plăcere simt interpretate ca țipete de spaimă, toboganul e rău, ce mai! Dar împieliții ăia o merită și ar face bine să stea departe de Noro.

Pereții camerei sărăcăcioase i-a vopsit în verde, cu liane închipuind o junglă. Sunt acolo papagalul Coco și maimuța Cimpa cu banana întinsă, i-o oferă lui Noro. Ea maschează o pată mare de igrasie, era o casă veche. „Noro al meu e un explorator", zice tatăl.

— In jurul lui nimic nu e adevărat, se plânge preotului mama, când merge la Mănăstirea Dervent. Este acolo o icoană făcătoare de minuni și ea încă mai speră. Preotul murmură o rugăciune.

— îl iubește și-l minte, părinte! L-a scos din lume, nimeni nu ajunge la el. E practic invizibil. Nid pe mine nu mă lasă aproape, mă alungă la bucătărie... Zice că eu l-am făcut așa...

In rol e Victoria Codaș. Marcată, aspră, îmbătrânită înainte de vreme. O croitoreasă care lucrează de acasă, nu poate lipsi de lângă Noro. îl ajută să-și facă exerdțiile specifice pe care le-a deprins într-un centru spedalizat.

în torent

Acolo tatăl îl lasă să meargă, printre copii ca el. De ceilalți îl ferește cât poate, sunt așa cruzi. Cum ar putea urca toboganul în râsetele lor?

*

Iarăși interferențe. Umbre din trecut...

„N-am încotro, trebuie să mă mai abat odată," își spuse Autorul. Ei simt martorii, însoțitorii mei virtuali. Această veșnică pendulare între fantezie și realitate e satisfacția mea. Astăzi tema copiilor cu handicap face vogă, a luat și un Oscar prin *Coda*[19]. Motivational, sentimental, pe autodepășire. Frumos!

Dar acum 20 de ani problematica nu înghesuia pe nimeni. Copiii în asemenea situație erau ascunși de ochii lumii.

Să revenim la scenografia filmului. Marele tobogan de beton era aievea în parcul Florească, printre leagănele metalice ruginite. Azi este dezafectat, s-a părăginit și a devenit periculos. Și sunt alte standarde. De aceea primăria l-a înconjurat cu un gard metalic, să nu mai ajungă nimeni la el. Dar copiii, nu știu pe unde, se strecoară.

Da, fusese toboganul copilăriei sale, ca un nas uriaș, se temea de el. Toți țipau când își dădeau drumul de sus. Ani de zile nu a îndrăznit să urce scara de fier până-n vârf. Și când în sfârșit a făcut-o, l-a luat amețeala și s-a dat jos în râsetele răutăcioase. In parc îl scotea bunica lui, mare meșteră la găluște cu păsat și lapte de pasăre. Părinții erau navetiști, veneau seara târziu. Chiar se cunoscuseră pe navetă...

Tatăl său, inginerul, și o orășeancă frumoasă care l-a lăsat repede. El nici nu a apucat s-o cunoască. Așa că bunica îi purta de grijă. Mama mamei sale, Mamam.

„Am fost un copil bolnăvicios. Dar ea spunea: copiii aduc fericiri! Toate bolile copilăriei le-am făcut cu ea. învățase să-mi facă injecții. N-avea mare dexteritate, îi tremurau mâinile. Ajunsesem ca o pernă de ace. îi spuneam: mă doare, Mamam! Și ea mă alina cum putea."

Pentru filmare a fost nevoie de o aprobare specială de

---

19 *Coda,* Oscar pentru cel mai bun film, 2022, dedicat unei familii cu deficiențe de auz. (n.a.)

la ministerul familiei, care agrea mesajul. Ceva de genul: dacă vrei, poți! Sau: și ei simt ai noștri! Autorul, în sinea lui: „mai bine să fi dat niște bani..

*

Omul care doarme-n gunoi... Pentru Noro era Moș Nicolae. El pronunța Nicolie. Vestitorul lui Moș Crăciun! Doar așa îi spusese tatăl său, autoritatea supremă. Chiar purta și o barbă destul de lungă și o haină roșie, veche, pomană de la pompieri. Ba chiar și un fes cu moț.

Nu știe că erau dăruite de tată, ca să semene cu originalul. Vagabondul își făcuse sălașul din cartoane chiar pe strada lor, împingea căruțul pe lângă el. Intr-o zi a dispărut. Tatăl și-a pus colegii de la secție să-1 alunge, era tot mai greu de explicat. Se ridica-n picioare cu mâna întinsă și saluta: să trăiți! Avea respect pentru uniformă. Totuși, îl încurca. De ce să zică Moș Nicolae să trăiți?! Mai și miroase a băutură. Și Noro începuse să se îndoiască.

„De ce nu mai vine Moș Crăciun?!"

*

Omul de hârtie. Omul-colaj. întoarcerea personajelor. Iată tot atâtea titluri posibile. Un titlu trebuie să fie percutant. Și să intrige. Ar fi putut la fel de bine să-și intituleze cartea *în curent* sau mai bine *în șuvoi,* reflecta mai bine narațiunea principală, la care converg celelalte povești. Scrisul lui nu se înscrie în nicio tradiție, e greu de raportat la ceva clasat. „Noul provoacă. Să-mi ating potențialul inovativ. Arta adevărată e insurgență." Renunțase la *Totul,* la urma urmei nu spunea nimic, era ceva generic, arid, părea neutru, cum ai spune „Un bărbat și o femeie". Dar și acesta a fost. A urmat „Alt bărbat, altă femeie." Eterna poveste cu El și Ea...

în curent sau *în derivă...* îi plăcea ideea de viață care curge la vale, te face curios, unde duce asta? Toți suntem călători. Va- sul, ca o coajă de nucă. Șuvoiul negru, înspăimântător. Suntem pe un făgaș...

*

Omul gregar. Omul care vegetează...

La un moment dat l-a transfigurat într-un poem, se chema „Plauri".

„Fac poezie din orice, este pariul meu. Un poem despre

în torent

micimea vieții. Despre bucuria lucrurilor mici."

Motivul apei rămânea un laitmotiv, îl obseda. Eroii erau acele ființe gregare, aglutinate în bălți, la apă mica, stătute, unde se țin unii de alții. Firavi, fragili, se îndoaie în vânt.

Aici țânțarii se împuiază nestingherit dar nu deranjează pe nimeni, oamenii sunt departe, la ale lor. Mișună puietul, pești mici ca niște ace. Și tot aici cuibăresc păsările călătoare, la adăpostul stufului. Cât vezi cu ochii numai ghioluri, stuf și papură, își împletesc rădăcinile. Este o lume autosuficientă, larvară în care totul se repetă, timpul nu există...

Dar este firește o iluzie, încă una. Ajunge o furtună puternică și plaurul este smuls dintre ai săi, vărsat în curent, cu rădăcinile rupte, în voia sorții. La început este înspăimântat de fulgere și vijelie, dar astea trec. Dimineața vine senină și odată cu ea o lume nouă, complet necunoscută care-1 atrage ca un magnet. Fluviul e lat, cenușiu și umflat, pare să se grăbească undeva, dar unde? Un anafor l-a învârtit până la ametit. Nu-și poate imagina mai departe. Viața lui a bâltit întotdeauna printre frații siamezi. Și iată-1 acum singur cu soarta lui, deposedat de voință. încotro?

La început au mai fost câțiva, se zăreau de departe și asta îl încuraja. Apoi s-a lăsat noaptea și a rămas singur. Cât pe ce să fie zdrobit de un cargobot uriaș, unde o fi asta, Punta Arenas?! Dimineața următoare frații săi dispăruseră. Plaurul era deja în lumea oamenilor, satele treceau pe lângă el în viteză, rămâneau în urmă. Nu-i rămânea decât să fie curios. îl intrigau lotcile trase la mal și realiză că oamenii pot să plutească și ei. N-a priceput la ce sunt bune plasele întinse la uscat, însă gardurile păreau să fie făcute din semeni de-ai săi, strânși unii în alții, legați cu sârmă. Culoarea îi părăsise. Viața s-a scurs... Era ceva dincolo de puterea lui de înțelegere.

„Plutea, dus de șuvoi spre neant. Doar că el încă nu știa. Dar o să revin..

*

Revenirea personajelor... Ca și când ar vrea să se îmbarce și ele pe „Green," să nu rămână fixate-n trecut ca într-un insectar. Se trag unele pe altele.

Mama și Tataie, două pietre tari, contondențe repetate. Și la mijloc copilul fragil, cu ochii mari, mari... Tatăl l-a învăluit într-un cocon de minciuni. Cum ar fi animăluțele. Toate simt bune și se joacă cu el. Este papagalul Coco, de pe perete, care mereu îl tachinează. „Mereu mă imiți. Altceva nu știi." Și aici Noro se ține de nas când îl imită la rândul său, zice că vorbește prostii. Și mai este Maimuța Cimpa, atârnând de-o liană, are mereu fructe pentru el. Ele se disting printre frunzele de palmier și nu se termină niciodată. Ba chiar se înmulțesc, are Tataie grijă. Și mai este ursulețul din parcul circului, așa blând și bleg, toți copiii îl trag de nas printre zăbrele ca să pufăie și să strănute. Despre cușcă tatăl îi spune că e căsuța lui. Gratiile sunt ca să circule aerul, să nu-i fie cald, mai ales că are blana groasă. Mama își mușcă buzele, e pornită pe Tată.

Intr-o zi apare tipul de la cablu, ea l-a chemat în secret și chiar flirtează puțin cu el. Tataie e în patrulă și au timp. Tipul trage un fir de la stâlp până la televizor, unde ea setează canalele documentare. Noro urmărește cablul întins prin cameră.

— Pe acolo vin animăluțe?

— Tot felul...

Mai departe e o întreagă nebunie. Este momentul adevărului. Gazelele atât de grațioase sunt mâncate de lei. Puii lor își ling tacticos sângele de pe bot. Nu mai sunt niște gheme inofensive. Crocodilii ucid antilopele venite la adăpat. Le prind de bot și le trag în adânc. Și babuinii își rânjesc colții. Vânează metodic o maimuță pitică, seamănă cu Cimpa. O hăituiesc prin copaci, strâng cercul. S-a refugiat disperată în vârfurile cele mai înalte pe care babuinii le scutură tot mai puternic. Abia se mai tine... Pentru Noro lumea idilică construită cu migală de tată s- a prăbușit.

Acesta va reacționa violent, își păhnuiește nevasta, o trage de păr când aceasta încearcă să scape cu fuga. Dar nu poți fugi în bucătărie. N-ai unde să te ascunzi, am mai discutat asta.

Sus la etaj Noro aude țipetele ei prin vis. S-a trezit din somn și s-a panicat. Spasmele pun stăpânire pe el, îl scutură. Salivă la gură, ca o spumă...

în torent

*

Femeia fascinantă, fantastică...

O noapte de dragoste! O noapte întreagă, demult nu i s-a mai întâmplat In ultimele zile intimitatea a cam lipsit Ea se exprimă corporal chiar și când nu face nimic, pur și simplu stă acolo și respiră. Pieptul i se ridică și coboară, îi aprinde imaginația. Fluturele tatuat între omoplații ei nu mai mișcă. Se văd bine liniile albastre și roșii. De regulă se agită odată cu Ea, n-are astâmpăr. Uneori pare că trage de ea, o ridică de la pământ. „E ceva al meu", zice Ea.

Acum e liniștită. Făcea din asta un merit al lui... Avea puterea să o privească relaxat, îh toate detaliile ei anatomice, sânii, interiorul coapselor, liniile în armonie. Dar corpul ei nu rămânea în repaus, nu se lăsa examinat mult timp. Sigur că și El mergea la sală, trăgea de fiare, se ținea bine, alerga în parc. Se vedea oricând gata. Totuși la im moment dat i s-a cam terminat răsuflarea. „Ești ca o supernovă!" îi spuse. Ea interpreta altfel. „Să nu i se facă rău..."

*

— Așa, oprește, respiră... Unde te grăbești? Mă ai! în loc să ai așteptări...

Nava trage la țărm, scârțâind. Cei doi urmăresc scena de pe punte. Căpitanul aruncă popicul, legat cu o frânghie subțire, îl prinde din zbor un puștan în tricou de marinar, atârnând pe el. Un mus cu părul vâlvoi, gata să dea o mână de ajutor. Poate pica ceva... Ea filmează cu telefonul.

— Cool! Asta n-am mai văzut. Are dexteritate golănașul.

Vedere de-a lungul cheiului pustiu. Clădirile măcinate de vreme, înșirate pe faleză. Unele, vechi de o sută de ani, stau să pice, se sprijină una pe alta, se susțin reciproc. Intr-o zi o cădere în lanț...

— Trage de saulă, ü strigă Căpitanul. Hai că ne apucă noaptea! La ce oboseală am în mine te arunc în apă dacă nu te miști.

— Ies afară și te iau la pietre! ripostă el.

Musul apucă frânghia cu nădejde. După sfoara subțire urmează o parâmă solidă, vine spre el prin apă, ca un piton uriaș. El o leagă de o bintă din fontă. Manevra se repetă la pupa. Acum nava este la chei.

Musul a remarcat silueta cea nouă.

„Ce mulată e ! Și ce craci de doi metri! Asta arde toate caloriile"

„A căzut în admirație, constată Ea cu îngăduință. Și încă nu m-a văzut din spate. Bărbații au un cip în cap, de mid."

Căpitanul întinde pasarela pentru pasageri. Patronul îi încurajează de pe teugă, le face cu mâna.

— Coborârea! Capătul! Atenție la pidoare.

El se întoarce spre Ea ca trezit din somn.

„Și acum ce facem?!" Părea gata s-o ia înapoi. „Dracu m-a pus!"

*

„Incețoșare. Orașul pierdut. Iese din uitare, mă cheamă înapoi...

Porto Franco! Europolis, poarta Bizanțului. Locul aparte, oriental și cosmopolit în același timp. în sfârșit, ce a mai rămas..."

Pentru El era repetabila întoarcere. Pentru Ea totul era nou și neașteptat. Se plimbau de mână pe faleză și se simțeau ca doi adolescenți. Timpul s-a setat sau așa le plăcea să creadă, lată-i așadar liberi la capătul lumii.

„Asta-i partea în care își spun că se iubesc. în sfârșit." Producătorul răsfoia ultima variantă a scenariului. Avea așteptări mari. „Așteaptă tu!" Era expresia lui favorită. Scenaristul își râdea în barbă. în realitate vasul era la alimentare și ei trebuiau să ardă gazul pe undeva.

— Avem o problemă, zise Producătorul. Poate n-am fost eu destul de explicit. Și nici timp nu mai e. Trebuia să vorbim mai des. Comunicarea este importantă, să schimbăm idei, impresii, să iasă ceva vandabil. Am și eu o răspundere.

— Sigur, sigur, zise autorul impertinent. Fără îndoială, vandabil. Mi-ai mai servit asta.

— Nu zice nimeni să fie Tristan și Isolda, că nu se mai poartă, dar orișicât. OK, s-o luăm altfel. îți vorbesc din experiență, simt pățit. Ciocănea textul cu degetul: „El și Ea." Ce sunt ei?! Aceasta-i întrebarea. Credea că l-a pus pe gânduri. Scenaristul rămânea defensiv. Se simțea ca la școală.

— Sunt împreună, sunt cuplați. Motive se găsesc.

în torent

Despre asta-i filmul!

Producătorul ridică brațele dezarmat. „Tipul ăsta caută conflictul, se hrănește din el. Dă mereu din gură, își face curaj."

— Bine că ne-am lămurit. Facem o treabă nemaipomenită. Pe bune! Și eu trebuie să garantez. Să bagi intimități, zise ca o soluție. Este ca-n mecanica celestă, corpurile se atrag. Spectatorul vine după tine ca un cățel.

Se lovi cu textul în cap.

— Ascultă aici! încă poți să modifici, să varientezi.

*

Bătea un vânt subțire dinspre mare. „Ce dimineață aburită! O să plouă", își zise Ea. „Vreme rea, dar nu foarte." Mergeau la adăpostul clădirilor delabrate. Unele nici acoperiș nu aveau, nici ferestre. Calcanele viu colorate, astăzi crăpate, galbene ca pielea uni mort.

— Pe vremuri aici era mare forfotă. Turcii țineau prăvălii cu baclavale și fistic, ghimbir, piper, cuișoare, șofran. Tradiția noastră levantină...

Ea plusă imediat, să arate că știe

în torent

.— Și candamom?

— Și. Cafeaua avea aroma de coriandru, întări El.

— Altfel nici nu mă gândeam.

Știa din Antalia. Pe chei îi întâmpină un cerșetor, cu mâna întinsă, le ură sănătate. Ea ü dădu ceva mărunt. El ü completa cunoștințele. Vechiul port era o frescă grandioasă, corăbiile trăgeau la doc.

— Negustorii armeni vindeau covoare, borangic, mărunțișuri. Grecii erau mari armatori, englezii stăpâneau gurile Dunării. Cuvintele treceau dintr-o limbă în alta. Și limbile se amestecau și lăptarul rupea un pic din toate...

Ea deveni curioasă.

— Și românii?

— Marangozi. Frânghii, scoabe de corăbii, smoală. Cuie de bărci, fierărie... Bragă de grâu și orz, cu năut prăjit. Cine mai știe?

— Tu. Mai spune-mi! Știi atâtea lucruri, dar îmi dai cu picătura. Nu mă consideri demnă. Acolo ce-i?

In depărtare o clădire înaltă, roșie ca un turn cu pălărie.

— Castelul de apă. L-a ridicat Comisia Dunării să scape lumea de holeră. Dar noi l-am atribuit Reginei Maria.

— Chiar e un castel? Nu pare. Poate nu înțeleg eu.

„Iarăși complexele ei", își zise El. Autovictimizarea...

— Nu-mi place să țin lecții, atâta tot. Altfel rămâneam la catedră.

Ea zise:

— Tu? *Dottore, profesore?!* Studente disponibile... Te zgâ- râi pe ochi!

Se strânse în el, o luă frigul. Tuși demonstrativ. El o cuprinse cu brațul.

își făcea probleme cu vezica. Ea deveni concesivă, l-a biciuit destul.

în torent

— Putem să ne împăcăm? Dă-mi un răgaz. Atâtea lucruri deodată. Nu mă grăbi, dacă vrei să înțeleg. Apoi o să-mi manifest opinia, asumată.O femeie vindea suveniruri din scoici vopsite. Nu cumpără nimic, toate erau *kitch.* Totuși îi zâmbi încurajator.

— Pășesc printr-o lume dispărută, doar tu o mai vezi în mintea ta. Toată gargara aia... A fost odată ca niciodată. Nu e nimic *wow!* Prăvăliile nu mai sunt, nici negustorii, a încetinit consumul. Nici corăbiile, doar niște barje. Și Dunărea colcăie de gunoaie. Atâta văd eu.

— Atunci eram în rândul lumii, se încăpățână El. Eram în trend, cumva universali.

— Si acum?

— Nu-mi dau seama. Suntem pe muchie și stagnăm. Modernitatea mai așteaptă. Lumea merge înainte și noi nu.

Ea știa ceva despre portul liber din *Toate pânzele sus,* după Radu Tudoran. Află că s-a tras la farul vechi, părăsit. Din echipaj nu mai trăia decât Cristian Șofron, „Dar și destinul lui s-a fâsâit."

— M-a lăsat entuziasmul. Și văd ciori, nu pescărușI! Se spârcăie peste tot.

„S-a prins repede. Ce-i al ei e al ei, prinde din zbor."

Pe lângă ei trecu un plaur. Dus de vânt, cu rădăcinile smulse, parcă se grăbea spre vărsare. „In curând apa sărată o să-1 sufoce. Dar măcar a văzut marea. Orizontul, nemărginirea. Nevoia de altundeva..."

*

Cafeneaua. Semi întuneric, storurile trase. Locanta lui Jean Bart. De aici căpitanul portului supraveghea cheiul, vapoarele cu aburi la descărcat, hamalii pe jumătate goi, foșgăiala neobosită... Și își extrăgea personajele.

Ea își admira unghiile cu sclipici. „Oare ce substanțe bagă în ele? într-o zi o să-mi cadă." Părea absentă.

— Despre ce vorbești?

— Un confrate. A cutreierat mările, a scris despre ele. Și la urmă a tras la chei.

— Aha! De la el le știi p-astea.

într-un fel era adevărat. Totuși El se fâstâci puțin, trebuia să-i spună că Jean Bart a murit demult. Doar pentru el a fost ieri...

— Hai că m-ai zăpăcit!

îi ardea gura după o țigară dar ar fi trebuit să iasă afară. Abia se încălzise puțin și se obișnuise cu interiorul.

Ar fi bună o tărie, își spuse El. Un *Johnny Walker,* ca să fim în context. „Keep going..

Dar Ea ceru un cocktail pe bază de alcool slab, *amaretto* și *tequila.* Fără gheață și soluție salină. Și o măslină extra! Chelnerul veni cu paharul.

— Poftim, zise Ea, pai de sticlă. Poate mi se sparge-n dinți.

— Reducem plasticul, explică chelnerul. Credea că o s-o impresioneze. Se retrase cu spatele, ca un rac.

Pe pereți erau capete de pești uriași, știud, somni și șalăi cu gura căscată și dinți ascuțiți. Mai erau tot felul de noduri marinărești, ocheane și cârlige de morun înșirate. Și pipe de lemn, avea și Bart una. In centrul încăperii trona o timonă. Pe la fereastră trecu o pilotină. Ai fi avut impresia că merge pe stradă, mai ales că era ceață. Din clipă-n clipă o să tragă sirena.

— Văd că ești visător.

— Da de unde, sunt meteo-dependent. Mă deprimă norii joși.

Ea deschise gura, avea o replica acidă pregătită. în ultima clipă renunță, avea ceva mai important de spus, ceva despre Ea.

— Când prezentam meteo aveam grijă să pun accentul pe aspectele pozitive, să dau o speranță, oamenii simt destul de deprimați, nu-i așa? Și îmi plăcea expresia „cu precădere la deal și la munte." Dar nu uitam să precizez: „pe alocuri". Sau „punctual vijelii". Să nu-mi asum răspunderi precise.

In clipa aceea sună telefonul. Ea aruncă o privire pe ecran și se crispă, o suna maică-sa.

— Ține-ți ideea! Scuze, mă sună Mametu, am lăsat-o cu Albertina. Să nu fie ceva. O clipă! Ai grijă de țigara mea, e ultima.

Și ieși în ploaie.

„Poate fac apă la plămâni."

*

Limbajul gesturilor. Stilul spectacular...

O observa prin geamul murdar, printre dârele de apă. Ea vorbește cu telefonul orizontal în palma deschisă, se rățoiește la microfon. El nu aude nimic, doar observă scena

în torent

ca într-un film mut.

„Cartea aceasta va fi citită în cheie antifeministă și aruncată la gunoi. In ziua de azi poți s-o încasezi serios pe tema aceasta. Dar e mai degrabă ironie. Ea este de un umor involuntar greu de reprimat. De pildă spune despre soț că e mufat la fondurile europene. Să nu râzi? Râsul nu e rea intenție, e descărcare. Și nu exprimă Ea atât de plastic vremurile pe care le trăim?"

Era mai decis ca oricând, își va asuma riscul. Bine că nu mai lucrez la Universitate, acolo presiunea de gen e mai mare. Politica corectă o să mai aștepte.

Cineva îl salută cu un zâmbet larg, ca și când l-ar fi recunoscut chiar și îh întuneric. El se întoarse deranjat cu fața la perete unde atârnau niște cârlige, le examina temeinic. Celălalt se îndepărtă și El reveni la gândurile lui:

„Ideile ei copilărești", își zise El. „Ce mai urmează?"

„Așadar, o voi observa în amănunt, de la gândire la manichiură colorată. O voi vampiriza. Voi scoate sufletul din ea și- 1 voi pune în pagină. Și abia atunci o s-o am. Mi-a rămas ceva din plăcerea colecționarului..."

Ea revine, a terminat convorbirea.

— Nu pot s-o sufăr! Unde sunt, ce fac, cu cine? I-am spus că am plecat câteva zile la o prietenă. Nu mă crede dar nu mi-o spune, o simt. Să n-o mai aud! Ce atâtea fițe? *Iqos-ul* meu s-a isprăvit. Cere-mi un Kent turcoaz, să mă calmez!

— Slabă nădejde, zise El sceptic. Dar mă supun.

Se îndrepta spre tejghea. Oscila. înainte să deschidă gura Ea interveni.

— Atunci Kent verde! Orientează-te, ești bărbat, sau ce? Mi s-a uscat gura.

El schimbă două vorbe cu chelnerul de la bar. Ceva despre umorul Ei involuntar. Bărbații împărtășesc asemenea impresii...

Când reveni Ea își examina telefonul.

— îți place? Un *smartphone* de ultimă generație, mi l-a luat Papetu. Albertina așa-i spune lui taică-su, Papetu. Am și căști care mă rup de lume, numai eu și muzica mea. Ca Paris Hilton, e preferata mea...

Apoi își expedie telefonul sub fund, demonstrativ.

— Odată nu pot conta pe ea! Prețioasă, ridicolă, preca-

ută, expirată! Și nesimțită în mod regulat. îmi zice că nu evoluez. Cum puteam? Fără educație, fără bani?! Căsnicia plată, insipidă la care mă întorc mereu ca la un refugiu. Mămică de prematur! Grija ei a fost să mă mărite repede și bine. Să am securitate socială și pentru ea. Dar captivitatea nu e fericită decât în revistele pentru femei. Cere și tu nota! Contez pe tine să mă ghidezi. Nu mai pot, mă sufoc aici! Auzi, Jean Bart pensio- nistu'! Gata, mi-am format o părere.

*

Extazul. Reveria, visarea, spectacolul celest. Toate la un loc. O stare de trezie, la limita cunoștinței, ieșirea din somn... încă e noapte. Ea fumează la fereastră tutunul ei încălzit, nicotină își cere drepturile.

— Mă simt invizibilă. Sunt o furnică în univers. S-a înseninat. Ce de stele, n-am mai văzut. Și ce fată ' » » umană are luna, nu știu dacă ai observat. Caut constelația mea, Cassiopea, ca un W strâmb pe cer. îmi poartă noroc. Dar nu se vede de aici. Doar Carul Mare, Carul Mic, Calea Laptelui, astea le știe toată lumea. Eu pariez pe cele îndepărtate. Atâtea lumini. .. Și eu printre ele! Trebuie să fie un flux pe undeva. Uneori îl simt. Ce lună buhăită, vânătă la ochi! Zici că i-a tras-o careva. Ce fată de Halloween!

El mormăi prin somn. N-a mai dormit ca lumea de trei zile. Chiar avea un vis. Se făcea că avea un drum de făcut. Și nu se putea mișca.

— De ce nu dormi? Mâine mergem cu barca în larg. Dincolo de Farul Nou...

— M-a trezit orăcăitul broaștelor. Ce voci surescitate! Se cheamă unele pe altele ca într-un ritual. Și cred că și-o pun.

îl privi cu subînțeles, poate îi dă vreo idee. Dar El se întoarse pe partea cealaltă, o să mai moțăie vreun ceas. Poate visul se leagă la loc.

„Poftim, zise Ea, vrea să mă rog de el. Fără sex devin instabilă. Și nu vrei să mă vezi așa."

— Intr-o zi pe cer a trecut o cometă. Și eu am dat s-o prind.

— De ce? zise El ca despre un gest perfect inutil. Ea înțelese altceva.

— De coadă!

*

în torent

înapoi la studio. Trecu de paznicii de la intrare, îl cunoșteau, era aici încă de la „Prea târziu". Nici nu știa când a trecut viața.

Producătorul lucra până târziu, prefera așa, netulburat. Nu reținuse decât pe asistenta neînsemnată. Forfota s-a terminat, dar ea continua să se agite, nu se putea opri dintr-odată, era prea implicată.

în marile platouri se stinsese lumina, tocmai se încheia-seră filmările la o producție americană ieftină, o prostioară cu acvanauți. Au fost filmări subacvatice, cu scafandri. Unul aproape că s-a sufocat. „Probleme cu protecția muncii. învățăm din mers...

în torent

"Mai nou Buftea nu făcea decât servicii, decoruri. Casele de filme străine descoperiseră prețurile mici și trăgeau aici produse de serie, episoade întregi. Ieșeau bani frumoși.

Cu *El și Ea* n-o să fie așa, va trebui să ne descurcăm singuri, oftă Producătorul. Cine investește într-un fiasco? Două singurătăți ținându-se de mână... Le-ar prinde bine un terapist.

Și atunci intră scenaristul.

— Ei, mimă &oss-ul surpriza, am crezut că nu mai vii.

Ciocăni scenariul cu degetul, *very demanding,* nu mai avea răbdare. Ii plăcea să facă pe șeful. Se imagina un *gambler,* și jocul avea regulile lui. Una din ele e să nu stai pe loc, să te miști tot timpul, să schimbi jocul.

— Am stat și m-am gândit, zise cu o mină profundă. Mai departe îl tatona.

— Unde merg ei așa? Trei sferturi din film alunecă la vale. Mare lucru nu se vede și costă să îmbarci toată echipa. Nu mai bine ü ducem direct la capăt? Are el acolo un hogeac. Un *bungalow* pe plajă, unde să-și spună toate prostiile. Și să se tăvă- lească-n nisip.

El reluă tema călătoriei, viața care ni se scurge printre degete. Producătorul îl lăsă să-și facă numărul, știa unde vrea să ajungă.

— Și acum să punem un bob de piper. Bagă soțul, n-o mai lungi! Măcar puțină gelozie să avem. Ce fel de om e? Se împacă el cu chestia asta, nevasta împărțită?! Așa, fără luptă, fără revoltă?! Trebuie să aibă și el momentele respective. Ceva la sentiment. Mai dezmorțim spectatorul, să nu caște...

*

în torent

Și din nou telefonul lung, stăruitor... De data aceasta soțul, Papetu. în desenele animate ale Albertei este Big Bad Woolf. Trebuia să se întâmple și asta. Ea umblă desculță pe punte, în cămașă de noapte ca o zăludă, cu telefonul orizontal în palmă, încercă să-și stăpânească furia.— Pot să știu de ce te-ai întors mai devreme?

E atâta liniște că se aude vocea de la capătul firului. Ea este convinsă că deja tot vaporul ascultă. „Patronul este un om curios, ca să nu zic un ciudat. Și Niușa, lipoveanca, din cabina ei. Și Căpitanul care dintr-o dată nu mai sforăie. Și Vasea, care cică face focul în bucătărie la cinci dimineața!"

— Ce importă? Mi-am prins degetele în niște fonduri europene, ceva pe reciclare, nu știi tu. Miroase a investigație, o să fie un dosărel. Partenerul meu, deschizătorul de uși a fugit ca im iepure, n-are capabilitățile mele. N-avea rost să mai stau în țintă. Dar nu-ți face griji, o să mă descurc eu, nu-i prima dată. La tine cum e?

O arunca așa, la derută, parcă întreba cum e vremea.

— Vremea e cam neplăcută și eu sunt dezbrăcată. Suni la cinci dimineață ca să ce?

*

Soțul încerca să rămână calm. îl auzea cum trage aer în piept.

— Ești ocupată? Mă scuzi. Acum am picat și văd că nu ești aici. Zic: mă, ce se întâmplă? Doar Mametu cu fata și câinele. Singurul care s-a bucurat.

— Așa, și? Cum ai zice tu, nu-i prima oară. Am nevoie de o schimbare. De ce mă hărțuiești? Ai avut o zi proastă?

El înghiți în sec. încerca să fie detașat.

— Ai dreptate, o să mă obișnuiesc, ce să fac? Nu te întreb pe unde umbli, un loc îmbietor presupun... Machiaje, cocteiluri. Te bucuri fizic...

— Chiar da! Noi doi am avut o convenție dacă-ți amintești, fiecare cu ale lui! Stăm împreună pentru Alberta, până crește. Apoi vom vedea. S-o luăm *day by day.* îmbunătățiri mid...

Papetu se îneca cu cuvintele. Nu mai fusese înfruntat așa. Izbucni:

— Atunci nu mai țipa, că o trezești! zise, deși Ea abia vorbea. Ce facem aici, care țipă mai tare? E căcată pe ea!

Era argumentul lui suprem. Nu era adevărat dar o reducea întotdeauna la tăcere.

— Bine că ai știut s-o lași cu mă-ta! Nu vreau să știu decât unde e sticla mea de Femet. Sau ai ras-o și p-asta?

Și îi închise telefonul. Aparatul era de la el. O să-i taie abonamentul, s-o lase în ceață. O să-i bage mințile-n cap, asta-i sigur...

*

El și Ea în cabina. O geană de lumină prin hublou. Ei i s- a întins machiajul, *maskara* îi lungește colțurile ochilor în jos.

— Mitocan ca întotdeauna! Oh, e un om înfricoșător. Ceafă de taur și față de dihor. Și vara se poartă ras în cap.

El zâmbi, fata se pricepe la portrete. Oare cum l-ar descrie pe El? Mai bine nu.

— A început cu bani de la cămătari și tot felul de complicități, politicieni, mahări. Dar mie nu mi-e frică de el. Nu-i mai suport mâinile transpirate pe mine.

El încerca s-o tempereze. Dar ea îl suspecta. „Poate dintr- un soi de solidaritate masculină sau ceva. Altă explicație nu văd. Nu-i cer nicio răspundere."

— Mai încet! Ne aud ăștia, zise El șoptit.

— îmi spune mereu: ai venit la București cu microbuzul... Norocul e o chestie de atitudine. Și atunci ai banii și respectul!

El, naiv. Era totuși pe teritoriul altuia.

— Nu știu ce să zic. Ăștia fac succes azi...

Dar Ea era categorică, știa mai bine. „Știu să și dau când mă calcă cineva pe nervi. In ce hal m-am încărcat!"

— E un prădător! O vreme am crezut că își ascunde sentimentele sub o mască de dur, care-i trebuia în business. Apoi am realizat că n-avea nici un fel de sentimente. Și-a construit căsnicia ca pe-o companie: a investit și acum vrea să câștige! Dă-mi ceva să mă liniștesc. Of, Doamne! Și cât am vrut să mă educ...

*

Pastile nu erau decât naturiste, dar Vasia a tras-o cu otet de mere pe la tâmple. Mai târziu va merge la farmacie după un calmant, măcar un lexotan. Apoi va umbla cu el în geantă, la îndemână. Deja gândul acesta o liniștea.

— Uneori se interesa de Alberta, ce progrese face, ce aptitudini folositoare a mai dobândit. Că doar nu plătește degeaba școala privată! O căruță de bani. Aici pot să-1 înțeleg. Alteori nu. La nuntă m-a cărat tocmai la Tg. Jiu, să mă sărute sub Poarta lui Brâncuși. Pentru foto cu miri, îți dai seama. Doar că piatra făcuse mușchi ca niște pete de igrasie, a încercat să le șteargă cu un prosop. Până la urmă le-a scos la fotoshop. A mai dat ceva la paznici ca să atârnăm niște ghirlande. Am făcut și semnul inimii cu degetele. A fost de vise rele. Mi-am zis: îmi dau 7 ani, până crește copilul, deja îl simțeam în burtă. Pe urmă mai vedem. Și apoi am mers la masă cu tot alaiul tocmai la Craiova, unde avea el nu știu ce barter.

El își imagina scena sărutului, zise ceva despre romantism. Dar Ea făcu un gest de lehamite.

— Apropo, zise, sar de la una la alta. însă nu-mi iese din minte. Odată a venit acasă cu o valiză de bani. A răstumat-o pe covor, mușuroi. Și rânjea. Uite cine simt eu! Pe urmă a plecat iar. A fost triumful lui. Dar eu m-am simtit umilită, nu știu de ce. Parcă mi-i lăsase mie pe noptieră. Nu știu cum să zic altfel...

*

Neliniștea nopții...

Femeia și trupul ei. Frumoasa jumătate... S-a trezit poetul din el. Ea doarme și El o admiră, degustă plăcerea de a o privi. Chiar se întreabă dacă la vârsta și experiența lui a văzut un trup mai frumos. Este un tip vizual, v-am spus, până la un punct se confundă cu Autorul care i-a dat viață. Diferențe sunt multe începând cu detașarea lui emoțională, unii ar zice nesimțire și nevoia imperioasă de a descoperi femei noi.

Scena se petrece în cabina sufocantă în care ea se dezvelește în somn. Un țânțar se izbește regulat de hubloul închis ca și cum ar vrea să treacă prin geam. El explorează trupul care îl inspiră, liniile, unduirea, încearcă să-1 fixeze în minte ca pe un instantaneu.

Așa simplu?! Dintr-o dată imaginea se deformează, violentă, respingătoare. „Să fie o chestie de gelozie, rivalitate? Hm, nu mi s-a mai întâmplat. Mai curând o fereastră către viața ei."

O vede strivită sub apăsarea soțului diform, mătăhălos, lac de transpirație. îi soarbe răsuflarea, o sufocă. Aproape că- i aude gâfâiala animalică. Nu o posedă, o devorează efectiv, se hrănește cu ea. Devine o prezență toxică. A investit în Ea ca într-o formă de proprietate cu acte-n regulă și acum vrea să profite. Expresia lui porcină exact asta spune, e dreptul lui. Aproape un viol! Și totuși, închisă în mintea ei, în trupul deconectat, inert. Ea continuă să spere, să aspire. Nici măcar nu geme. Nu, Ea nu e acolo, în corpul ei, și nid scârba ei de bărbat. Doar o formă de energie negativă... Plăcerea de a o privi se întoarce violent împotriva lui, ca un bumerang.

*

Soțul se îndoia că Alberta are cel mai bun mediu. Se gândea să o mute la o școală străină. încerca să-1 imite.

„Engleza, germana o să-i fie de folos într-o zi. Franceza nu, e pe cale de dispariție, computerele o îngroapă."

— Ce pot să spun, în principiu are dreptate. Dar aid este cât de cât integrată. Dincolo ar avea mult de recuperat. în plus, alți copii...

„Mai schimbă și tu placa", se gândea el. „Pe mine m-ai pierdut."

Dar Ea era focusată.

— Mereu aveam discuții. Ți-am spus ce dificilă este Alberta, odată o apucă isteriile, are draci. Și iarăși o s-o îndoape doctorii cu narcoleptice, să doarmă pe ea. Doar că nu-mi spune deschis: tu ai făcut-o așa!

Lui îi sună cunoscut, ca o replică din *Noro,* doar el l-a scris. Lucrurile se leagă pe undeva...

Ea își urma firul.

— O să ne mai gândim. Adică el o să se gândească, o să ia o decizie, eu simt o cantitate neglijabilă. Și o iau pe calea depresiei. La început era altfel, așa protector. Am fost încrezătoare, am lăsat de la mine, speram să fim un cuplu normal. Dar pentru el pasiunea e o formă de stricăciune. Așa că repede ne-am răcit...

*

— Cum se termină *Noro?* - a vrut Ea să știe. O interesa tema, nu atât subiectul. In Noro o vedea pe Albertina, chiar dacă era fată, azi nu mai contează genul. Și handicapul era

în torent

altul, dar tot la excludere socială ducea. Mai departe izolarea...

— Oho, se termină sus. La propriu, zise El.

Subiectul era sensibil, abordat pentru prima dată pe ecran în România. De aici grija studioului de a îl face cât mai pasabil la public. Și cred că au fost ceva subvenții și pretenții de la stat.

„Totuși în mare a rămas cum l-am scris eu."

— Adică o tristețe, bănui Ea. Te știu eu. Ai acest obicei de a tăia speranțele la sfârșit.

„Am zis eu că se prinde repede", cugeta El.

— Tocmai că nu, asta îți spuneam. Dar tu mereu te grăbești și greșești.

— Și tu mă judeci!

— Aș. Sunt doar atent, reflectez, nu iau de bun...

— Ba mă judeci, insistă Ea. Văd asta în ochii tăi!

Respectul ei era în scădere. El bănuia altceva.

„Și-a băgat nasul în notițele mele..." Dar trecu mai departe, ca și când nimic nu s-ar fi întâmplat. Va face o concesie, încă una.

*

— Cum se termină *Noro?* insistă Ea.

Nu știu de ce i se părea important. Aștepta un fel de vindecare miraculoasă, meritată.

— OK, zise El, ultima secvență, Tataie urcă scara metalică cu Noro în spate, ca un rucsac. Este și mama pe undeva, privește din umbră, nu îndrăznește să se arate, în ultima clipă s-a întors de la gară, își făcuse bagajele. Dar n-a putut să-i lase în urmă. Pe Noro în niciun caz...

Toboganul este filmat de jos, pare și mai mare. Tataie gâ- fâie, nădușește. Dar este și o eliberare, s-a împăcat cu ideea fiului târât, nu-1 mai ascunde.

„Hai Tataie", îl îndeamnă Noro. „Hopa! Hai, Tataie!"

Au ajuns pe platformă. Noro trage aer în piept, își face curaj. Vedere de sus, camera plonjează în gol. Așteptare încordată. O secunda, două... Apoi Noro își dă drumul pe tobogan și obiectivul îl urmează. Mama își șterge o lacrimă. Copii aplaudă, impresionați.

Sala aplaudă, *happy end*| Teama, învinsă. Asumarea începe...

Așa și-ar fi dorit și Ea. Neapărat o să vadă filmul pe

RĂSVAN
POPESCU
Youtube, neapărat.

*

Dar El tocmai se încălzise. îi va spune ceva să-i placă și perfect adevărat. Ceva în paranteză.

— Teddy Necula îl juca pe Noro. Radu Gabrea a vrut în rol un băiețel cu handicap real, zicea că un copil nu poate să joace așa ceva.

S-a dovedit că are dreptate. A făcut un casting interminabil. Până la urmă a apărut Teddy. Avea o mamă care a devenit specialist în recuperare motorie și a asistat-o pe Victoria. Când îți intră carte trebuie să joci.

— Și să riști, îl completă Ea. Știa de la soțul său. Doar că acesta vorbea despre alt risc, ceva cu procurori, n-a reținut exact. In general nu-1 mai asculta. El urmă:

— Și ca să ajung la finalul fericit, ca la Hollywood: Teddy s-a îndrăgostit de film și mai târziu s-a făcut regizor. Se atașase de Gabrea și cred că și invers. îmi aduc aminte când Teddy a împlinit 15 ani și Radu a ținut morțiș să-i facem o surpriză. Nu-1 mai văzusem de câțiva ani. Era un adolescent acum și nu mai vorbisem de la premieră. S-a trezit cu noi la ușă, *surprise!* Părinții s-au fâstâcit, nu se așteptau, nu erau pregătiți. Dar noi veniserăm cu de toate, Radu era un gurmand și Victoria gătește bine. S-a întins repede o masă mare. Pe Teddy l-am surprins în camera lui, la fereastră. Locuia într- un careu de blocuri standard, imobile identice, destul de apropiate ca să se vadă în apartamente. Teddy își studia vecinii prin obiectiv. Eu am crezut că se uită după femei...

*

Orașul ca o imensă colivie. Se simțea închis, prizonier. Uneori revedea câmpurile nesfârșite în somn, ciulinii duși de vânt. Viața ar fi fost mult mai simplă...

Amâna, șovăia, se încărca pentru final. N-avea sens s-o mai lungească.

Fărâmița pâine pe pervaz, ieșea dimineața la fereastră și hrănea vrăbiile. „Puii noștri, cum ar fi zis femeia-copil. îți rămâne ție grija lor. Mai ales vrabia mică-mică, a suferit destul. S- a născut iama și a degerat. Nici nu zboară, se târâie pe jos. Ar trebui s-o luăm în casă."

El dimpotrivă, nu le putea suferi. Ținea asta în sinea sa.

în torent

„Ființe, cenușii, mărunte, insignifiante, gregare. Zboară jos, la rasul acoperișurilor. Vara se scăldau în praf printre picioarele salahorilor de la drumuri, ciuguleau din gustarea lor.
Dar acum vine iama și nu-și mai permit să refuze nimic. Simt la mâna mea."

Avea un poem care se chema „Păsări de oraș." Uneori îi apăreau ca niște drone, ridicându-se dimineața deasupra clădirilor, mașinilor. O extensie a orașului pe verticală...

Mierle care n-au văzut niciodată pădurea, nu știau nid un tril. Porumbei cuibărind prin balcoane, pui zdrobiți de asfalt la primul zbor, călcați de autobuze. De Anul nou mureau în zbor, se oprea inima-n ei de la pocnitori, artificii. îi găsea a doua zi pe caldarâm. De atund nu suferea sărbătorile. Mai erau pescărușii pe lacul de agreement. Iama e secat și ei se mută la ghena orașului, scormonesc prin gunoaie. Mai nou există bufnițe care vânează șoared de gunoi. „O fi o limită undeva?! Păsări oportuniste, care ne acceptă, se adaptează. De ce? Ele care au aripi?! Și eu aș fi zburat dacă puteam..

Le arunca pâine, oricum lui îi făcea rău. „Na, carbohidrați! Acu să vă văd!" Se trezi gândind:

„Ele se găinățează pe mașini, e răzbunarea lor. Mașinile ocupă orașul..."

El și Ea fac o ieșire cu șalupa la aerosoli, cum a zis Patronul. Căpitanul Nicalai e la cârmă, mândru de șapca lui albă cu fireturi. Undeva, în față, marea cenușie, începătoșată, linia orizontului nedefinită. Cei doi poartă pelerine pentru că afară picură. „Câteva intemperii, nu e mare lucru", își spune ea. „Când prezentam meteo foloseam des cuvântul acesta. Și nu uitam să precizez: «de scurtă durată». In realitate habar n-aveam. Citeam pe prompter, cu intonație. Niciodată n-am știut ce-i cu pragul critic de 80 de unități. Ceva pe caniculă..

Se simțea o briză rece. El medita. „Profesorul bate câmpii cu încălzirea globală. în orice caz, până aid n-a ajuns."

Purta o haină de camuflaj de la *second hand,* pe care o împrumutase de la aceasta, Profesorul era întotdeauna bine echipat, în baltă ești pe cont propriu. Avea și bonetă și

bidon de apă, ca la armată.

— Trecem de farul vechi, spuse Căpitanul. Acum e muzeu. Dar stă mai mult închis. De unde turiști în octombrie?

Era genul ghidului posomorât și fără chef. Ea îi admira spatele lat, statura de smardoi. El se simți dator cu unele completări.

— E acolo de când marile puteri stăpâneau gurile Dunării. Uite și clădirea Comisiei. Aia masivă, gri, cu statuia englezului în față.

Ea nu înțelege, toate îi păreau la fel.

— Ce tot spui?

— Englezul care a proiectat Canalul, Charles Hartley. A scurtat drumul spre mare și la vărsare i-a dat formă de pâlnie, să accelereze curentul. Tu ai zis să-ți spun. Și Comisia Dunării, un fel de UE mai mică. Aș putea spune prima.

— Noi mereu am fost sub popoare, bombăni Căpitanul. Europa ne trage de sfori. Pentru că de ce? N-a mers cu vaccinul, pac, au scumpit energia! Și acum vin rușii...

Aștepta puțină empatie. Dar El se uita în altă parte. Linia orizontului era albă ca o spumă. „Simt valuri mari în larg." Pe lângă ei trecu un șlep cu pietriș, mergea la digul care se prelungea în mare, apăra portul.

— Odinioară erau corăbii cu grâne, se trezi El vorbind.

— Deja se vede farul nou, zise Căpitanul, orașul rămânea în urmă. Farul se contura prin ceață, mai mult se ghicea. O siluetă albă, imprecisă. Căpitanul îi preveni.

— Ne apropiem dar nu acostăm, să fie clar, e interdicție. Cică e obiectiv sau ceva, are și steag. O stație meteo și un pichet de grăniceri. Ce să zic, sunt câțiva speriați...

Pe mal o femeie strângea rufele întinse la uscat. O ajuta un soldat cu un lighean, pășea crăcănat în urma ei.

Căpitanul făcu o mutră acră.

— Fără centiron, fără șireturi... Praf îi facem pe ruși!

Dar Ea se gândea în altă parte. „Te întrebi: ce este la capătul lumii? Sentimentul absolutului... îți imaginezi în fel și chip. Și poftim: o femeie care spală rufe! Și un băiat care se ține după fundul ei..."

Căpitanul tură motorul. Șalupa se ridica de bot, sărea valurile, stropea.

— Și aici suntem la coada pâlniei. Curentul s-a accelerat și deversează mâlul cât mai departe, să nu

în torent
înfunde gura de vărsare. La televizor i se spune Bara Sulina. Țineți-vă bine, ieșim în larg. Atenție că e vântoasă, simt brizanți, o să fie tangaj!

El o acoperi cu haina de camuflaj și chiar îi trase fermoarul până la bărbie.

— Să nu luăm valurile travers, zise El preventiv. Pot să ne răstoarne. Pune vesta!

Ea tremura toată, se încurca în curele, catarame. Totuși își făcea curaj.

— Nu știu să înot. Și mi se face pielea de găină. îmi afectează imunitatea, degeaba iau D3.

El renunțase să-i mai urmărească logica. Șalupa sărea peste coamele înalte de apă, cădea între ele, gemea din încheieturi. Ea se încărca.

„Energie pură! O să atingem orizontul. Trăirile cu care mă confrunt... Vibrez cu toată ființa. E important să mă conectez."

— Ești femeia mării[20], zise El ca o revelație. Dar Ei ü lipseau referințele.

— Hai că m-am încălzit, am dor de ducă. Căpitanului: bagă! Hai la Dubai!

Căpitanul se îndoia. Tocmai fuseseră detectate mișcări la limita apelor românești, la treizeci de mile travers de Insula Șerpilor. Să fie o provocare, sau ce? Nu știi niciodată ce li se năzare. „Rușii sunt niște stresori. Au și misile, așa am auzit. Insula nu rezistă nicio zi..

Dar nu voia să-și alerteze clienții, avea o răspundere. Opri motorul.

— Și așa mai departe și așa mai departe, zise Căpitanul filosof. Apoi întoarse. Cinând apăru în zare turla catedralei.

— By, *by,* Dubai, șopti Ea cu regret Dar El, ca întotdeauna, n-o auzi.

*

Catedrala era în restaurare de ani de zile. Era cu schelele pe ea când au descoperit-o cei doi și urma să mai stea: fondurile veneau cu picătura și lucrările erau pretențioase. Dar în ziua aceea nu se lucra nimic. Totuși paracliserul uitase deschisă ușa mare, de bronz.

El își drese glasul.

20 *Femeia mării,* piesă de Henrik Ibsen, construită pe atracția mării, uitarea de .sine, (n.a.)

— A fost ctitorită de regi, Carol I și celălalt, nu-i pronunț numele, a abdicat pentru o femeie. Moralmente scârțâie. Totuși se întâmplă și la case mai mari.

Vorbea de Carol al doilea.

— E cam stânjenitor pentru voi bărbații, admise ea. Citise că era priapic. Dar era o fițuică de doi bani. Important e că avea horoscop.

Era o zi mohorâtă și nu găseau altceva mai bun de făcut. „Ploaia se ține după mine" își zise Ea, „îmi intră-n suflet. Nu-i nimic, mai mult timp să ne cunoaștem imul pe altul."

— Mai bine stați aicea, opină Patronul. La București pandemia a atins noi culmi, am văzut la știri. Oamenii poartă mască pe stradă și se ocolesc unii pe alții ca niște ciumați. își vâră nasul în cafea să vadă, mai au miros?

Alungă imaginea cu palma, cum ai împrăștia fumul de țigară. Căuta ceva încurajator.

— La prânz vă așteaptă o saramură de crap bio!

Marcă garantată! Pește gras, necontaminat, lasă zeamă bună. Dres cu usturoi și ardei iute face minuni! Acu' cât mai avem gust, miros...

Deja își lingea buzele.

„Mă deprimă deșteptul ăsta", își zise El. Pentru o clipă și- 1 imagină peste bord. Călca apa de câteva ori, îi intra în gură. Făcea clăbuci...

*

Ea se opri la poștă să-i scrie mamei, să-și verse oful. El profită să viziteze vechea sa gazdă, tovarășul Geantă, la el a stat pe vremea reportajului despre Sulina. „Un fel de altoi comunist pe tradiția orientală, turcită." In realitate Ea a vrut să-și verifice cârdul, avea o bănuială. Pe El îl mâna curiozitatea față de personajul său, era curios cum a evoluat. Fiecare are o poveste, oricât de umilă, fiecare are un rol chiar dacă n-a stat la prezidiu. I s-a părut prudent să n-o ia și pe Ea, locuise acolo cu altă femeie. „Cine știe ce-i mai scapă, Geantă e gură-bogată." între timp pensiunea crescuse cu două etaje și pe acoperiș se vedeau panouri voltaice. îl zări peste gard, în curtea de flori unde apăru-seră trei berze de ipsos printre cactuși. Aduna frunzele de smochin căzute. Mai erau acolo și niște leandri ca-n Grecia. La poartă Geantă avea un ATV la mâna a doua, pentru

bagaje. „Ține pasul cu vremurile noi." Pe vremea lui folosea o măgăriță care răgea de la cinci dimineață. „N-o s-o uit niciodată."

— A, ce onoare, ce mă bucur, lume subțire, v-am văzut pe sticlă. Noi progresăm în felul nostru, îl salută. Simt prosu- mator. Acu la noi e sănătate maximă, că nu mai avem nicio industrie. Ne prieste somnul de frumusețe. Cosmeticele oricum s-au scumpit.

El remarcă lipsa firmei, nici acum nu plătea impozit, în acte imobilul apărea „îh construcție".

„Vechile metehne nu pier niciodată. Dar cel puțin nu mai fură curent."

— Doar iama mai scoatem ceva fum, pe bază de sobe și lemne ude.

Geantă veni și-i întinse mâna peste poartă, gata să-i prezinte nevasta cea nouă, tovarășa s-a perimat. Dar El avea alte curiozități. în ciuda aparențelor, femeile nu l-au interesat, le considera personaje-suport.

— Ce-ai mai făcut?

Și Geantă îi spuse șoptit, ca pe un mare secret.

— M-am adaptat la starea neclară. Am tras concluziile politice adecvate.[21] M-am primenit. Situația s-a creat în așa fel. Am fost rezilient...

învățase termeni la modă. Zâmbea fericit ca im supravi-ețuitor dintr-un naufragiu al istoriei. El rămase fără replică. Geantă continua:

— Doctrinele sunt niște idei fixe. Eu m-am descurcat mai bine pe cont propriu. Măcar am bani de sare la scrumbie. După părerea mea comunismul n-a existat. Doar l-am mimat o vremea, să ne lase rușii-n pace.

— Bună ziua, salută Ea. Apăruse pe neașteptate, îi sufla în ceafă. Tu ai mai fost aid, nu-i așa?

El își calibra răspunsul, să nu recunoască prea multe. Geantă rămase cu gura căscată, mai văzuse turiste, dar nici așa. Avea unghiile vopsite în toate culorile, ca spectrul de lumini. „Ce valoare de întrebuințare!" I-o luă înainte,

21 Citat dintr-un interviu acordat de Ion Iliescu despre revoluție (25 feb. 2016): „Eu îi înțeleg pe cei care au avut pierderi. [...] Acum să stăm să tot... plângem morții, în loc să tragem conduziile politice adecvate pentru tot procesul de dezvoltare a societății romanești..(n.a.)

RĂSVAN POPESCU

inspirat.

— A fost. Să scrie!

— Ah, zise ea surprinsă. Complidtatea bărbaților... Cum știi tu să-i fidelizezi? Mie nu-mi iese. Hai, pa!

Și își flutură degetele ca un curcubeu. Dar Geantă reveni din urmă, uitase ceva. I se părea important.

— Aveam și fabrică de ojă!

*

în torent

Sunt două dimensiuni, va spune Autorul mai târziu, la lansarea cărții. Și ele interferează, se întrepătrund. Una este explorarea lui în planul realității, așa cum o știm. De aici incursiunea în istoria recentă, nescrisă, nu neapărat cronologică, cu toate reziduurile ei, trecutul nostru vinovat. Și așa ajungem la mentalități. Un scriitor nu este un evazionist. El este dator să scoată la suprafață semnificantul, să depună mărturie cu viața lui transfigurată, despre vremurile prin care a trecut. Așa a scris despre el criticul Ioan Holban. Există o etică a scrisului. Cea de-a doua este o lume mai degrabă ficțională în care evoluează personajele perechi, pe care le chem în față. Un pas în doi, inițial în cadrul primei dimensiuni, dar care treptat își creează o lume a lor, de care treptat devenim conștienți. O lume eterată, trecută prin filtrul memoriei.

*

Simulări...

Subomul nu a existat niciodată. Mineriadele da. Patul lor germinativ, acea lume fără cer pe care în mod absurd minerii o apărau cu toporul, cu lopata. Pentru care au omorât mai mulți oameni în bătaie și-au rănit peste o mie. Toate acestea sunt reale. Președintele Ion Iliescu le-a numit „un înalt exercițiu civic de solidaritate muncitorească".

Subomul este o viziune, o extensie, o simulare la capătul acestei realități atroce. Ea vine firesc în aceeași ordine a absurdului.

La fel Dezertorul. In martie '90 la Târgu Mureș nu s-a înregistrat niciun caz de dezertare.

Niciun militar n-a fugit de oroare, nu s-a refugiat la un canton în câmpul înghețat. Pe cale de consecință nu a existat nici o fată care să-1 ascundă și niciun bătrân smintit care să-i dea foc.

In timpul lor n-au existat nici Subomul nici Dezertorul. Totuși, în timpul nostru ei au prins viață prin filmele lui Pintilie și Bama, care continuă să fie difuzate.

în torent

Ficțiune versus realitate? Amândouă...*

Mai apoi au ajuns la Catedrală. Scena e cam lungă dar e importantă, stabilește relația scriitorului cu divinitatea, omul înstrăinat de Dumnezeu. Altă față a singurătății, ultima.

— Ia uite, e deschis, descoperi ea. Hai înăuntru! Ai ocazia să-mi ții o predică.

El admise.

— Dacă tot suntem aici... O să ai un disconfort.

— îmi asum!

Era întuneric, doar vreo două lumânări pentru morți. El bâjbâi după im întrerupător, pipăia pereții. Pe jos rămăseseră uneltele meșterilor, abandonate: bidinele, mistrii, pensule, vop- seluri. Semn că se curățase pictura, mirosea a proaspăt. In cele din urmă aprinse candelabrul.

— Hai sus! Mergem în cer, zise Ea imperativ. Ai rău de înălțime?

9

Descoperise o scară printre schele. La filmare Regizorul ceruse o platformă mobilă acționată electric, care să urce și să coboare cu ei. Alt efect era! Dar Producătorul a spus că sunt bani aruncați, pot să urce și pe jos. Doar să semneze fișele de protecția muncii.

— Am fost o fată alintată, plină de viață. Dar în ultima vreme m-am cam tocit. Te voi lua cu mine.

îl trăgea după ea nivel cu nivel, printre scenele biblice, proaspăt restaurate. Ca de obicei, filma cu telefonul. El punea vocea, făcea comentariul. De aceea vorbea nefiresc de tare.

— lată-ne în plină geneză! Primii oameni, fericiți în neștiința lor. *Let me introduce* Adam si Eva.

9 9

Parcă făcea prezentările la o serată.

— Suntem în grădina Raiului? Vălătuci pe cerul senin. Uite și îngerași, zici că e o grădiniță în nori, completă Ea tabloul idilic.

— Da, dar nu durează mult. Deja șarpele îi dă mărul Evei. Este un intrigant. Și face un rol ingrat.

Ea panoramă scena.

— Ce vină are Eva? Este o inocentă. Și n-are decât o

frunză pe ea.

— Șarpele este cunoașterea, pierderea inocenței. Trebuiau să-și omoare cumva timpul. Mai departe ei se vor rușina...

— Asta e ideea? Cu mine nu i-ar fi mers.

Ea focusă pe reptila subțire printre frunze, abia se zărea. Ai fi zis că e o creangă uscată.

— Ia să-i dau un *zoonü* Genial! Uite ce mutrită are, îi atârnă limba, ce mișto sâsâie! Vasia bătea câmpii...

— Ce figură ești, zise El depășit.

Dar Ea era nerăbdătoare.

— Mai zi! Vreau să știu ce urmează.

— Mai departe purtăm păcatul originar, firea noastră coruptă, pervertită...

Cum am fi noi doi, îi trecu prin cap. Alungă gândul cât mai departe. „Nu știu ce-am azi."

Jos, la intrare se strecura Musul, a auzit voci. Cine să fie într-o biserică închisă? Dar ei nu l-au observat.

Pe măsură ce urcau, lumina creștea. Scena nativității părea bine luminată de steaua care i-a călăuzit pe magi. Totuși poziția ei era exterioară peșterii, n-avea cum să bată înăuntru. Isus apărea mic și neajutorat în sărăcia ieslei, printre paie și animale. Și totuși lumina venea de la el.

Apoi ajunseră pe Via Dolorosa, care i s-a părut îngustă. El vorbea despre iubirea jertfelnică și puterea exemplului. Ea interveni.

— *Cooll* Uite cum își duce crucea, e mai mare ca el. Și toți îl hulesc, îl huiduie.

Și în minte: Alberta e crucea mea. Mă stoarce de vlagă... El se lansă într-o adevărată dizertatie.

— Credea că putem fi buni unii cu alții și alte prostii.

Acum tace, n-a mai dat un semn de 2000 de ani. Lasă să lucreze pietatea. Nu concep! Ce așteaptă? îngăduie răul. Unde e? în Ucraina nu e! Stă și se uită de sus, paralizat. Poate s-a speriat de ce i-a ieșit Asta da, înțeleg. Malraux s-a înșelat, care secol religios? Suntem cum putem, vai de noi. Dogma nu mai e de mult im principiu ordonator. Dumnezeu e în renovare, îh revizuire...[22]

22 Ideea apare inițial în romanul *De partea bună a ierbii,* Editura Cartea Românească Educațional, Iași, 2018, în care eroul încearcă să-și vândă casa părintească și nu

în torent

„Genial își zise Ea. Niciodată nu l-am văzut așa pasional.

Artiștii ăștia, le place să se dea atei. Nu cred, și mărturisesc! E părerea mea neavizată. Prea multe întrebări, frământări, frustrări. Sunt niște creatori de mâna a doua, invidioși pe *Number One.* Și contagioși, se ia lumea după ei."

Musul se strecură nevăzut afară, fuge să-1 alerteze pe preot. îi va spune: un nene cu o supergagică s-au cocoțat pe schele. Am văzut eu de jos, sub fustă!

*

Dar El era prins în disputa teologică, polemiza cu el însuși, Ea nu conta.

— Sau chiar a murit pe cruce! A murit și ne-a lăsat singuri. S-a scos, cum zid tu.

— Te rog frumos, protestă Ea moale.

— Religia este o formă de ordine expirată. Dumnezeu nu mai e omniprezent, oamenii l-au înlocuit cu progresismul. Biserica nu mai mediază între om și Dumnezeu. A rămas ca o cochilie goală, face ecou. Ideea calpă că nu există sfârșit...

Ea îl pierduse complet. „Cine știe ce mai spune? Chestii greu de înțeles. Pentru mine imposibile."

— Problema omului modern este a celui lăsat singur în lume, pustiit. Și de aici impasul, distopia lumii noastre, privirea în abis! Nu a rămas decât să-ți porți de grijă și să-ți vezi interesele.

Vorbea cu patimă, cu revoltă amară. Ea amuțise. Realiza că El îl refuză pe Dumnezeu. Ajunseseră la mormântul gol.

„Nu pot să comunic pe tema asta, nu m-a preocupat, n-o stăpânesc, simt nelămurită. Nu pot eu întrezări până acolo." Totuși vestea învierii au adus-o femeile, se simțea solidară.

„Cred, după puterile mele. Vreau să cred, este alegerea mea. Mă rog pentru sănătate, ajutor... Doamne-Doamne este aici, pe perete, mă uit în ochii lui și el la mine. Port semnul Lui la gât, să mă apere, și mai departe nu mă mai gândesc, se ocupă El. Cât dăruiești atât primești. Sunt

poate, (n.a.)

confuză. El este cu mine, eu nu sunt cu El. N-am tăria. Uneori parcă mă strigă pe nume. Dar mai departe nu mai deslușesc nimic. Mi se pare că mă ceartă... "

Meditația i se curmă brusc. Taica părintele a venit într-un suflet, a și alunecat și și-a umplut sutana de noroi. Țipa din naos, indignarea îl îneca. La început nu s-a înțeles.

— Dați-vă jos de-acolo, păcătoșilor! îl mâniați pe Dumnezeu!

Ea realiză că au fost surprinși făcând ceva rău, nepermis. Și că cel de jos e chiar preotul. Ar putea totuși schimba lucrurile. Uneori era dea dreptul candidă, ca să nu zic altfel.

— Putem să ne împărtășim? Vă rugăm! strigă din întuneric. Preotul era interzis.

El izbucniîn râs.

*

Noaptea sună din nou telefonul. Era Papetu băut, furios, uneori incoerent. *Big bad woolfl* Ea urcă pe puntea cu jacuzzi să poată ridica tonul. Și iarăși ecranul splitat.

— Acum ești satisfăcută, Piți? Ce, ți-am dat trezirea?

Te distrezi, petreci timp de calitate? Faci cură helio-marină? îmi pare rău că te-am deranjat. Este ultima ta aroganță. Ești falimentată moral! Ia zi tu, o dăm pe divorț?!

Ea încerca să-și țină firea. își dădea seama că l-a rănit.

— întreabă-mă altă dată, acum sunt confuză și moleșită. Am mai discutat asta. Nu mă poți fixa. Stăm împreună până creste Alberta...

— Atunci stai cu ea, nu umbla noaptea teleleică. E anxioasă și distructivă. Și i-a ros urechile câinelui. Iar mă-ta e căzută din lună, mi-a îndrugat ceva cu o prietenă din provincie. Am îmbrâncit-o afară pe scări și s-a lovit puțin. Totuși a plecat pe picioarele ei.

Undeva în noapte urla un șacal. Un altul îi răspunse și apoi altul...

Era în stilul lui. Uneori devenea violent și apoi regreta. Venea acasă cu șampanie și bilete în Bora Bora. Dar nu reușeau să plece, mereu intervenea ceva la job.

— Tu ai început, urmă ea cu o furie rece. Ai încălcat încrederea mea oferită. Lipsești cu săptămânile, cu femeile tale pe șantier...

— Și care-i problema? Oamenii vin în jurul meu. Păi tre-

în torent

bui să livrez, îmi petrec viața muncind. împing proiecte. Trăiesc pe bază de risc. Tu ai fost protejată.

— Ești solul vremurilor noi[23], îl luă Ea în batjocură.

Soțul rămase o clipă descumpănit... „E un citat sau ce? Are referințe noi. Intrăm în logica escaladării..

— Ce-i aici, telenovelă? Să-mi bag picioarele! îmi cer scuze, mecanismele mele mentale sunt agresive, altfel mă mănâncă câinii. N-am o problemă să mă explic.

Dar Ea nu avea chef de explicații. In plus o pătrundea frigul. Era o noapte senină și ea se uită după constelația ei, Cassiopea. „Lupta asta mă consumă imens..." Soțul îi dădea înainte. Ea, printre stele.

— Fac efortul să mă abțin, dar tot mă enervezi. Mi-ai acumulat destule deservirii. Tu îmi ceri mie socoteală? Tu cu amantul tău de hârtie? Nu te mira, m-am interesat. Ce, ți-am jignit sentimentele? Nu te recunosc. Ți-a umblat la ceva? Vezi să nu te întorci cu vreun sculament!

— Cu tine plăcerea a fost întotdeauna îndoielnică. Eu am un necesar mai mare.

Chicotea isteric. Soțul vedea negru în fața ochilor. îl ghicea undeva în livingul uriaș din vila lor cu gratii la ferestre. „Ca un leu în cușcă."

— Felicitări! Ți-ai luat înapoi viața de târfă. Acu nu mai faci depresie?! O să ajungi la colțul străzii, panaramă!

Acum nu se mai abținea nici Ea. Știa să lovească unde îl doare.

— O să înfunzi pușcăria cu învârtelile tale. Te parchez la Rahova! Aș putea să dau relații. Nu mă agresezi tu pe mine!

Soțul avu un moment de bulversare. Niciodată nu s-a interesat de afacerile lui. Nici când i-a luat masinuta rosie, nervoasă. Din prima zi i-a spart masca. Acum simțea nevoia s-o rănească.

— Fii concretă și explicită! Ia să nu mă amenințI tu! Niciodată n-ai știut interesele mele. Eu să performez și tu să trăiești ușor și bine. Deci e clară, fără mine te întorci la *show-room,* să te sui pe capote, cât te mai ține caroseria. Nu-ți ajung banii nici de gin. M-ai tapat destul, îți tai cârdul de nu te vezi ! îți aduc aminte că tu nu ai banii tăi. Ai un *buffer* care așa cum te știu, n-o să-ți ajungă până la divorț. O să te faci escortă.

23 Citat din Eminescu. (n.a.)

— Să nu îndrăznești! Așa bine te știu. Numai gura e de tine. Duhnești până aici. Mi s-a luat aerul!

Soțul are un moment de reflecție. Era momentul să schimbe foaia.

— O să mă resetez. Fă cumva să ajungi acasă, ai un bebe. Facem pace. Rămânem în echipă. Un an, doi, cât vrei tu.

— Crezi că vin spășită? Nu mă momești tu.

— Vino cum poți.

— Nu-mi mai risipi timpul. îți fac și ție un job fițos, ceva pe caritate! Și râse înfundat. Totuși Ea îl auzi. O să fie convenabil și pentru tine. Negociem, găsim o formulă, o să fiu flexibil.

— Ești mangă ! Gata, nu mai am stare.

Pentru prima dată Soțul părea de acord, era beat. Chiar se rostogolise de pe canapea.

— Așa și așa... încă nu pot să am concluzii valide. Oh, trebuie să iau aer, să încep să fiu onest. Am băut ca un porc, o să dau în hepatită. Până la urmă am găsit Femetul. Și am adormit cu capul pe curul câinelui. Simt cel mai bun prieten al lui.

— Deocamdată punem punct, zise Ea. Vorbim, pa! Hai, pa!

Și închise. Negocierile mai pot aștepta, factorul timp contează. îl lăsa să-și roadă unghiile. Așadar, o va lungi.

*

„Știu că mi-a dat greu. Dar nu-mi accept emoțiile negative, citesc despre control. Nu sunt o persoană călduță, asta-i clar."

Se vârî înapoi în pat. El se făcea că doarme. In realitate auzise tot. Ba chiar își notase câte ceva în minte și abia aștepta să transcrie. încerca să-l imagineze pe soțul ei, încă nedefinit. „Mai mult un crochiu. Dar merge ca personaj secundar. Dă culoare. Și ce limbaj de gang!"

Ea rămăsese cu mintea la soț.

„A fost criminal. îmi vine să-l strâng de gât. Sunt un cumul de nervi, am trăiri contradictorii, mi-e rău...

Nu știu ce-i fac într-o zi! îi pun ceva în Femet, mă văd la știri. Au mai fost cazuri. Și întotdeauna vecinii se miră, era un om bun, zicea săru-mâna. Oamenii nu știu nimic unii despre alții..."

>

în torent

Aruncă o privire asupra lui, care ațipise. Zâmbea în somn. „Ce-mi place stilul lui évitant, fără angajamente emoționale... Când e nasol, doarme. Nu deranjați!

Numai Albertina mă iubește, mititica. Pentru ea sunt ca un magazin de dulciuri. Hai că m-am liniștit. Sunt o mămică asumată, acesta e drumul meu. Dar acum mă deconectez..."

*

„Poezia nu poate fi povestită..

Nu se putea abține să nu alunece de la un gen la altul. Chiar se gândea să insereze niște versuri în text, pentru atmosferă. Tema rămânea aceeași, doar mijloacele se schimbau. El rămânea un povestaș.

In rătăcirile lui prin poezia durerii, a neputinței, Autorul înțelese că acesta era un mijloc mult mai potrivit pentru decon- structia sentimentelor. Dar să lăsăm distincțiile semantice. Se

9 9

oprise la un moment dat asupra cuplului destrămat, pe care nici măcar împrejurările nu l-au mai putut ține laolaltă. Aici pasiunea a fost tiranică, atroce si a lăsat în urmă sufletele arse. Chiar s-a gândit să-i spună *El fără Ea* sau invers, să nu aibă probleme de politică corectă. „In mod curent un cuplu începe în euforie și extaz apoi se macină, relația devine tot mai fadă și sfârșește în toleranță, conviețuire și compromis, reflecta Autorul. Asta în cazurile fericite. Sigur, există și excepții, dar nu despre ele vorbim acum. Să păstrăm o coerență."

Acela a fost un poem narativ, marca lui. Și chiar destul de amplu. Se chema simplu „De dragoste"[24].0 pasiune neîngăduită, nebunească.

*

Cuplu s-a rupt și bărbatul a ajuns la un sanatoriu de boli nervoase, în stilul celui în care e internat Seniorul, dar la altă vârstă. A avut un șoc și face tratament psihiatric. Intr-o zi fosta îl vizitează, poate din remușcare, între timp și-a refăcut viața și răspunde într-un târziu chemării lui.

24 „De dragoste", poem apărut în volumul *Pisici pe acoperiș,* Editura Cartea Românească Educațional, Iași, 2020. (n.a.)

Inițial îi pare recuperat, se poartă normal. Totuși păstrează o atitudine rece, prudentă, se uită la ceas. Mai departe este un monolog. El îi propune să facă împreună un muzeu al relației lor destrămate. Sunt atâtea obiecte care le amintesc de un moment sau altul: mașinuța copilului, zgarda câinelui, fotografia cu miri, papuci desperecheați, o lumânare de tort, o carte poștală din vacanță, călare pe cămilă. A fost cea mai tare, *ever*|

Fiecare cuvânt se înfige în carnea ei care-1 ascultă paralizată, mai ales că fostul e legat de pat, a încercat să-și facă rău. Medicii au apelat-o și atunci a venit în sfârșit. Poartă im halat alb, boțit, și el îi spune: parcă ești de la salubritate. Din când în când are asemenea ieșiri răutăcioase. Dar important este proiectul. „Mai departe putem trăi din amintiri, doare mai puțin."

Și chiar le organizează sub ochii ei pe încăperi, pe rafturi, le datează, le recondiționează.

Dedesubt va scrie: inele de logodnă și accesorii. Sau lumânări de botez. Ursul de pluș trebuie lucrat la cusături. Sau păpușa care zice mama, de schimbat bateria. Dezvoltă un întreg program de salvare, de conservare, o întreagă arhivă, o bancă de sentimente!

Se opri, găsise cuvântul potrivit. întotdeauna suferise din cauza sărăciei expresiei îh fața tumultului din sufletul său.

„Să ieșim din amorțeală, inacțiune.

Mă apucă dimineața cu ochii-n tavan,

îmi vin idei, am un plan,

Ne-au rămas atâtea trăiri, senzații, îmbrățișări neînfrânate.

Ca niște ecouri din nopțile lungi, nedormite..

îi propune chiar să facă cursuri de ghizi. Apoi vor organiza conferințe și seri tematice despre pierdere, părăsire, alegeri greșite. „Ce nu înțelegi? Care parte?!"

*

Autorul luă o pauză. Realiza că se autopastișa. Nu mai avea suflu. Totul glisa înainte și înapoi, pe axa timpului. Criticii vor spune că este un procedeu nepermis, simt genuri diferite.

Totuși personajele transgresau dezinvolt dintr-un text în altul. Purtau nume generice, exponențiale, gen El sau Ea și

în torent
asta le ajuta să se insinueze în altă narativă. în definitiv povestea era eternă, doar protagoniștii erau alții. „Toate perechile mele... Zid că s-a dat adunarea. Eu îi uitasem. Au venit să mă petreacă? îi trecu prin cap. Dar eu nu plec nicăieri. Nu vreau!"

La sanatoriu femeia este gata să fugă din încăpere. Se joacă cu nasturii de la piept. Și mai e și sora proptită-n ușă, care se uită urât. Obturează orice cale de scăpare. Monologul lui continuă, nemilos. Ea se uită din nou la ceas. El se predpită, mai era ceva de spus, este confuz. Ajunge la marea tombola.

„Publicul va contribui și el, va intra în joc./ Toți avem stocuri de obiecte inutile, nimicuri/ Uitate în garaje, debarale, sertare/ Ca niște mărturii scoase la mezat/ Și chiar un balon cu heliu, de *Valentines day..*

— Mai departe știu!

Da, era sigur de asta. Publicul va cumpăra acele nimicuri care astfel se vor duce în lume, odată cu sentimentele lor, se vor împrăștia până la diluție. Va șerui și va da o mulțime de *like-uri.* In felul său marele public va împărtăși drama lor...

„întotdeauna va rămâne ceva care să unească/ și în care ne putem regăsi. Oricât de mărunt, de firav, de kisdh."

*

Ea închise cartea, gata să o pună înapoi pe raft, era mișcată. Acum mansarda lui i se părea ciudată. Poate da timpul înapoi ca o adevărată mașină. Poemul devenea un rezid, zaț al tuturor pasiunilor. Și în fundal singurătatea, tema lui favorită. „Cu noi nu va fi nici măcar așa..Redeschise cartea. Finalul îi plăcea, mai lăsa o speranță. îl citi cu voce tare, cu intonație, ca la scoală.

„Chiar dacă noi n-am înțeles ce aveam/ Poate că alții, poate că altfel..

*

Producătorul renunțase la ideea de săpuneală, scenaristul părea imun. Și era târziu să oprească filmul, s-a tras mai mult de jumătate. In plus se pare că granzii studiourilor, acționarii, hotărâseră „să facă pasul următor": după atâtea producții de serie, croite să facă banul era timpul unui produs premium, de prestigiu. Nu se știe de ce

din tot portofoliul s-au fixat pe *El și Ea.* Așadar avea mâinile legate. Așa că încerca să înțeleagă. De data aceasta va duce discuția sus. „Două singurătăți se întâlnesc. .. Asa, si?! Poate am eu lacune..."

— Spui că la urmă publicului o să-i pară rău după ei, spuse cu îndoială în glas.

— Intr-un mod vag și confuz. Mai mult o stare...

— De ce?

O spunea ca pe o întrebare fundamentală. Care e răspunsul? De ce ar empatiza spectatorul standard mediu cu El? E un arogant, un închipuit...

— Este scutul lui protector. Apărarea lui.

Scenaristul trase aer în piept, îl va sili să se retragă, să-și recunoască limitele. O luă pe departe.

— El este un tip original, o valoare care ușor ar fi făcut bani și carieră dacă s-ar fi dat după norme, șabloane și gustul comun. Pe când așa coace în el.

Aici Producătorul se simți indirect vizat. Deschise gura dar celălalt i-o luase înainte, avea avans.

— Dar El preferă să trăiască singur și neînțeles, de azi pe mâine. O ia cu El cât să poată s-o scrie.

— Ea este o fâță, o fufă! O infantilă, incoerentă și capricioasă. Și îi ies picioarele din cadru...

— Poți să spui și așa. De fapt este o fată rătăcită care speră să se poată salva prin El. își dorește mai mult și nu știe ce. Să se scoată, cum ar zice Ea, să se depășească, să se simtă deosebită, încă are încrederea tinereții și limba ascuțită. Spune ce gândește, e impulsivă.

Pe parcurs se lăsă fermecată, are impresia că-1 iubește. La sfârșit chiar luptă pentru El, înfruntă tragicul, inevitabilul, lucruri mai mari ca ea. Este o femeie în devenire.

Mirarea Producătorului creștea. „Are impresia? De ce e mereu așa complicat? Nu consider că e-n regulă."

— Rămânem în ambiguitate, ne întoarcem de unde am plecat. O poveste de dragoste fără dragoste. Ceva ce nu se poate!

El mai auzise textul ăsta. Totuși se îndoia că Producătorul ,citește cronicile literare. Și că citea ceva în general. In ciuda aerelor sale de cunoscător într-ale filmului și polemist subtil rămânea un chibiț.

Au ajuns repede la contre. Fiecare rămânea cu ale lui.

în torent

Autorul:

— De ce nu se poate? Pentru că nu s-a mai făcut?!

— Să-mi cer scuze? Asta vrei?!

— Pentru că nu face succes?!

— Ești insolent. Ai grijă! Nu mă faci tu pe mine.

— Nu-i nimic de făcut...

*

Distopia...

„Textul ăsta se dezintegrează sub ochii mei, își spuse Editorul. Care simt resorturile? Există un tipar al așteptărilor." Tocmai primise manuscrisul, urmau o serie de corecturi, de revizuiri.

„Nu e încă încheiat la toți nasturii, lasă impresia de însăilare, mesajul nu e clar. Și e cumva straniu. Te trece prin niște fapte reale, deformate până devin de nerecunoscut. Și mai sunt trăirile din vis, ca niște ecouri, vinovății, obsesii..."

Până la un punct metoda lui originală de a pune alături personaje adevărate și inventate poate fi plauzibilă. Gazda din tinerețea lui, „om vechi în țară nouă[25]" și Patronul hotelului plutitor, chiar dacă nu interferează direct au o funcție comună. Tovarășul Geantă l-a găzduit pe Autor la vremea când era reporter, și Patronul hotelului plutitor pe El, care este un alter ego al celui dintâi. La amândoi le merge gura.

In plus îi leagă un spațiu comun, Porto Franco, sfârșitul călătoriei... E și un fel de a vorbi despre timp, evoluția noastră poticnită și îndoielnică. La un moment dat El chiar îl vizitează pe Geantă ca și când l-ar fi cunoscut odinioară, în realitate acesta îl găzduise pe Autor. Și totuși Geantă îl recunoaște! Anticipez reacțiile critice, acide.

La rigoare se poate imagina o paralelă între Noro și Alberta, măcar că el suferă de un handicap motor sever și fetița de un sindrom hiperactiv. Afecțiunile sunt diferite însă ambele de natură să-i izoleze de societate și de aid angoasa părinților, ciocnirea lor.

Până aid să zicem că ține, hârtia suportă asemenea planuri care se intersectează neașteptat.

Mai departe totul e încifrat și interpretabil. Ce au în co-

25 Citat clin Mircea Anghelescu. (n.a.)

mun procurorul din subpământ cu scriitorul din *El și Ea?* Sau Dezertorul din *Război în bucătărie?* Sau eroii lui din poeme? Nici măcar un aer de familie, și-au trăit traiul separat, în vremuri diferite. Cum faci corelațiile? Nu se leagă. Textul rămâne scindat.

Singurul punct de tangență este Autorul însuși. „Pare să-i fi creat pentru uzul său personal! Și de aici ridicolul situației..."

„încearcă să se țină laolaltă", descoperi Editorul. „Autorul se adună din bucăți. Boala l-a încolțit și știe că va pleca. Dar nu se dă bătut, își adună ultimele forțe. Personajele sunt puterea lui. Prin simplul fapt că sunt acolo..."

*

în ultima zi soarele apăru ca prin minime, un ghem pe cer. Părea opera unui copil. O zi de toamnă târzie, cu o lumină blândă ca într-un tablou. Nimic nu sugera ce va urma...

Ei se hotărâră să meargă la plajă. în drum se vor opri la „Cimitirul celor șapte națiuni", care în interpretarea lui reflecta viața sfârșită a orașului. „Ar trebui să intre în patrimoniul UNESCO."

„Să nu mă țină mult că mă deprim. Morții cu morții", hotărî Ea.

El împinse poarta înțepenită. Ca de obicei, făcea pe ghidul.

— Creștinii simt separați de musulmani.

— Ce tare! Morții au fesuri roșii!

Și trecu la fotografii cu telefonul.

Se învârtea în jurul gropilor neîngrijite, înghesuite, cu sandalele ei înalte, călca pe morminte involuntar, mai ales când dădea cu spatele în căutarea unghiului potrivit.

— Nu toți, doar turcii înstăriți. Marinarii nu.

— Chestie de clase, pricepu Ea. Cu tine pot vorbi multe. Și când taci.

— Alături sunt pietrele negustorilor armeni, asociați cu turcii în mentalul colectiv. In realitate turcii i-au stârpit pe armeni. Mai departe trecem la creștini.

Câteva statui stăteau să cadă, chiar și îngeri. Piatra crăpase de sus până jos.

— Facem progrese, îl susținu Ea. El renunțase să mai înțeleagă.

în torent

Soarele se ridicase pe cer și nu voia să piardă nici un minut. „E ultima strigare!"

— Aici vin lespezile armatorilor italieni și greci și mai departe ofițerii olandezi și englezi de marină și funcționarii austrieci și nemți de la Comisie. Catolici, protestanți...

Ea socoti în gând, îi ieșeau prea multe națiuni. Ca să nu mai vorbim de evrei, cu steaua lor pe mormintele măcinate, năpădite de bălării...

— Ce paragină! Eu le-aș restaura cu periuța de dinți. Aș scoate copiii de la școală cu periuțele. Și așa nu învață nimic în *on-line.*

Se opri lângă o statuetă deteriorată de aerul sărat

— Are un facies bătrânicios. O vreme fără creme... Nu-i demine.

Scriitorul schimbă vorba. El citea istoria într-o cheie politică.

— La venirea comuniștilor s-a terminat cu Porto Franco. Mai întâi au plecat capitalurile, apoi străinii cu bani s-au repatriat. Au rămas captivii: românii, rușii, ucrainenii. Unde să se ducă?!

Ea se opri în fața unor crud ușor diferite, o nedumereau, aveau un element în plus. El o lămuri.

— Pe lipoveni îi cunoști ușor după crucea ca o scară la cer. Treapta de jos e oblică.

— Ca să alunece păcătoșii, e dar. Hai că m-am prins înaintea ta. Te bat la orice oră!

El zâmbea îngăduitor. Ea avea o opinie despre orice. A doua zi avea alta... Au ajuns la monumentul comandorului: trei vâsle de ghips încrudșate peste o mină marină ruginită. Are câțiva metri înălțime. Ea făcu repede un *selfie.*

— Asta-i pentru urmăritorii mei de pe *Facebook.* Să văd care mai are asa ceva.

El însă își urmă expozeul, lecția implicită. Era totuși o perspectivă de stânga, cum se poartă în mediul universitar.

— Ultimul la rând este un pirat, un grec din Kefalonia. Multe epave au rămas după el. Inițial a fost îngropat fără cruce dar într-o noapte a venit frate-su și a pus una. Moartea uniformizează. Uitarea...

Așa credea și Ea.

El însi urmă demonstrația. 9 9

— Morții anonimi, pescuiri din lucrările la Canalul Sulina sunt acolo, la capăt sub crucile de lemn. Numele s-

au șters. Nid gard nu mai este, intră bivolii...

— Uite o măgăriță vagaboandă. Asta dă vânturi, e plină de metan. Ar trebui redusă.

Citise ea ceva despre noxe și despre normele UE.

El duse mâna streașină la ochi. Animalul îmbătrânise, se jigărise.

— E Liuba, care nu mă lăsa să dorm, răgea noaptea. O recunosc!

— Să vezi ce-i fac! Atât îi trebuie!

O alungă cu bulgări luați de pe morminte. El a fost luat prin surprindere.

— Am luat-o ! Zi și tu ceva!

— Arunci ca un bărbat, zise El ca să spună ceva. Liuba se refugiase în niște smâcuri și se împotmolise acolo, ca o țintă fixă.

El o prinse de mână, gata, ai convins-o, n-o să te uite.

— Am făcut handbal în liceu, zise Ea, am fost junioară, am și o medalie. Pe urmă m-am lăsat și de asta, nu mă întreba de ce. N-am avut podium. Sunt confuză. Uneori cred real că pot, dar na... Nu știu. Ceva mă oprește. Mereu e ceva... Numai cu tine am sentimentul că reușesc. Nu spun să mă iubești și tu, îmi dau seama, pot să mă controlez emotiv. Ceva, cât de cât. Mă arunc cu capul înainte...

*

Drumul șerpuit s-a deschis dintr-o dată și în fața lor s-a lățit plaja pustie. Umbrelele erau deja strânse iar mica cafenea era închisă, se vedeau mesele și scaunele cu picioarele în sus. Doar câțiva pescărușI ciuguleau printre algele scoase la mal.

„Mai departe marea, visarea... Apa verde. Dacă mai pun și-un curcubeu o să ziceți că exagerez", își spuse Autorul. Era și el acolo, printre rânduri, neobservat.

— Ce noroc avem, zise Ea entuziasmată. Nici țipenie. Totul e pentru noi!

își smulse tricoul și se repezi în apa rece.

— Senzație! (Gustă apa. Dulceagă!) Vezi că nu știu să înot Și o luă voinicește spre larg. In câteva clipe numai capul i se mai vedea deasupra. El tocmai își împăturea metodic pantalonii ca un burlac serios ce era. Când se dezmetici se repezi în apă. Dar Ea se ridică în picioare, apa îi ajungea până la mijloc. Izbucni în râs.

— Ce fraier ești! M-am lăsat pe vine, ca fetele. Hai că team făcut...

— Ești dusă, spuse El cu obidă. Chiar trăsese o sperietură. Un accident mai lipsea.

— Ei și? Suntem în aventură! Ești deschis la sugestii?

Se atârnă de gâtul lui și îl sărută lung.

— Marea asta mă incită. Vrei aici? Pe mal e banal și vreau să mă tii minte.

Și se încolăci în jurul lui cu picioarele. El abia își ținea echilibrul. Abia acum înțelegea intenția ei.

— Nu mai simt eu de figuri d-astea...

Dar ea insistă.

— Nu-ți face griji. Mă ține apa, sunt imponderabilă.

— Păi asta e problema, că nu mă ajută, spuse el jenat. Nu reușea să-i explice. Chestie de gravitație...

Până la urmă ieșiră la mal și se lungiră pe nisip. Un stârc alb se apropie curios, poate pică ceva. Dar n-aveau nimic de mâncare. Apoi un crab se încurcă în lănțișorul Ei de la gleznă.

— Au! N-ai loc destul? Mă zgârii! Și azvârli accesoriul în apă, ca Jenifer Lopez în celebrul clip, în care aruncă totul de pe ea din fugă.

— Ce-ai zvârlit?

— O constrângere. Nu mă întreba de unde-o am. Papetu, *by, by!* Să-1 vezi cu fața aia mofluză, zici că-i Garfield[26].

Niciodată n-am învățat să înot, se gândea. Cum nu mai simt pământul sub picioare mă panichez, mă afund, îmi intră apa-n gură...

El o ștergea energic cu prosopul. Remarcă talienele pescarilor, plase subțiri întinse în mare. Un stol de păsări negre se așezase pe funiile lungi, susținute de niște pari înfipți în apa mică. El îi urmărește privirea.

— Sunt cormorani, fură din plase, rad tot Li se spune pescăreți.

Dar Ea îl contrazise dezinvolt, știa mai bine.

— Simt note pe un portativ! N-ai pic de imaginație, îmi strici distracția. Și începu să fredoneze după note.

Era melodia liniștitoare din mansarda lui, când a venit la el prima oară.

26 Garfield, celebru motan animat. (n.a.)

— Mai ții minte? Parcă le aveai cu muzica. Leonard Cohen. Aia cu *looser-i...*

El o prinse în brațe. Pe mal se simțea mai sigur pe el. Dar Ea îl respinse.

— Nu, lasă-mă să adun scoici, le duc Albertei. Sunt așa fragile, ca niște unghiuțe sidefii...

El înghiți în sec. Poate diseară, după borș...

*

întinși pe nisip la soare. „O să fie un apus frumos. Simt soarele pe față, nisipul. O să-mi fac o meduză pe sân, ca o mână cu șase degete..Ea visa cu ochii deschiși. Nu știa că e-n stare. „Unde se termină marea?" se întreba. „O mare de lumină, un vis despre apă..."

Construia un univers paralel: numai al lor, acolo lângă cer. „Pot și eu să fiu romantică. Sau pot să încerc..

— Parcă ne știm de o veșnicie, zise. Tu ar trebui să fii paznic de far. Acolo se termină povestea. Un far, nu un *bungalow* care se poate închiria. Numai marea e eternă. Să păzești lumina, să împrăștii întunericul.

Aici curenții s-au liniștit și nid timpul nu mai are putere. Numai vântul. Să fii deasupra lucrurilor, dar nu străin de lume. Să asculți valurile care se sparg. Și să scrii toată noaptea. Să lucrezi în mințile oamenilor. Nu asta faci tu?

El se îndoia. Ideea nu-i displăcea, totuși scrisul lui venea din contactul cu oamenii, nu din reverie.

— Greșești, zise Ea, asta a fost demult. Cred real că e tim- pul să te așezi cumva. Ai alergat destul, ai străbătut straturi sociale, ai strâns atâtea lucruri în tine. Te-ai încărcat cu poveștile altora, experiențele lor banale. Acum îți trebuie timp și liniște, să le scoți deasupra. Dar să fii indulgent! Pentru că ei sunt tu. Și tu tii la ei.

„Ia te uită ce-o duce mintea", se minimă El. „Ca-ntr-un almanah."

— Este farul de la Capătul lumii? se interesă El, imaginea îi părea cumva cunoscută. Farul părăsit? „Dar nu mă încred."

— Este ultimul. Ni se pare departe, dar nu e... Este cum ai pune punct.

— I-auzi! Și tu?

— Surprize, surprize! Eu aș putea să fiu muza ta casnică. Să gătesc pește, să-ți spăl rufele, să le întind îh

în torent

vânt. Iar tu să te ții după mine cu ligheanul.

Parcă-1 și vedea în bocancii fără șireturi. Și Ea o să-și lege părul îh coadă. „Mi s-ar potrivi și o bentiță ca la școală. Mâncăm ceva simplu... Și ne luăm energia direct din soare, ne facem prosumatori. Am să învăț limbajul iubirii, mângâierile, o să te răsfăț cu toți porii. îmi doresc să fiu acolo, să mă oglindesc în tine. Si cu asta suntem doi!"

Era încântată de descoperirea ei. „Nu mai sunt confuză, împrăștiată. în același timp o să te acaparez. Și să te apăr. Ai o stângăcie adorabilă pe uscat. Te încurcă aripile prea lungi."

Asta o știa de la Național Geografic. El căscă discret, viziunea ei siropoasă îl adormea. Ce idee tâmpită! „Numai marea e eternă, parcă e un șlagăr." Simți nevoia să fie rău. Așa se proteja El.

— Si Alberta?

»

„Asta chiar a durut!" Ea căzu din nori, tocmai se simțea așa bine. „Mi-am prins mintea-ntr-un vis." înghiți un nod. Realiză că o lăsase în urmă, în altă viață. O s-o ducă cu ea, oriunde. O să fie în trioul nostru. O să alerge pescărușii pe plajă ca un copil mic, care dă mult din mâini. E atât de dulce și cârnă, cu toate necăjelile ei. Dar acum trebuia să-i dea o preocupare, până nu strică totul.

— Alberta o să facă corăbioare. Și vântul o să le ducă peste tot...

*

încă un vis moare în zori. Nu, nu e farul lor: unic, imaculat, colosal! Acea iluzie, starea de grație... E doar un far rămas în urmă, părăsit. Lumina s-a stins pentru totdeauna... Ce este un far fără lumina lui?! Arată ca un nebun la sah, dezorientat, cu silueta lui înaltă, suplă. Privește cu mirare în jur, ce fac ăștia? Uneori turiștii îl fotografiază de aproape, se învârt cu barca pe- acolo, trag niște cadre romantice mai ales toamna când ruginește stuful și la asfințit farul arată ca într-o carte poștală.

Uneori un cuplu inspirat face fotografia de nuntă la poalele lui, ciocnește o cupă de șampanie. El cu papion, ea cu coroniță și voal abia coboară din barcă. Urcă treptele ruginite până- n vârf.

Odată în viață sunt și ei în prim plan, toți simt cu ochii

pe ei. Unii vin de departe pentru acest moment și rămân cu ceva special, cum ar fi un monument al lor deși farul este pentru toți. Sigur poartă noroc și o să-și îndeplinească toate visele! Pentru că merită.

O să le pună pe *Facebook* și o să le vadă o lume întreagă. Scriu la comentariu: pentru totdeauna!

Adevărul e că fluviul a înaintat cărând toate aluviunile după el, le-a împins în mare.

Linia țărmului a mers înainte, farul vechi a rămas în urmă, inutil. Tabla de joc se schimbă permanent...

Dar pe cine interesează?!

încă un vis moare în zori. Asta-i tot...

*

Ne apropiem...

Au mers pe plajă până la digul care înaintează în mare, separă apele la vărsare. Dunărea, ca o fâșie cenușie curge pe lângă ei. Molcomă, cumințită...

— Până aici a fost, zise El ca un ghid la despărțirea de grup. Mai departe adânca mare albastră...[27] Vezi să n-aluneci!

Ea se aventurase în picioarele goale pe stabilopozii uzi, valurile se spărgeau de dig.

Soarele apunea și odată cu el toate apusurile pe care El le trăise acolo, pe țărmul mării. Acum le retrăia. Realiză că de fapt nu părăsise niciodată Porto franco.

— La Borges timpul curge în egală măsură dinspre trecut spre viitor, sau invers. Toate lucrurile din univers coexistă. Și vii și morții.

Ea rămase cu gura căscată. Nu știa nimic despre Borges, dar părea un om însemnat. Va să zică era contemporană cu Jean Bart și comandorul din cimitir? Și înecații din toate timpurile?

— Ceva e în neregulă. Nu mai înțelegea nimic. „Eu trăiesc aici și acum nu-i așa?" Dar El se bucura de apus, îi plăcea imaginea care se repeta la infinit, soarele îmbătrânea și el.

„O reținpentru final." Se gândea că aici se încheie cartea.

— Apa curge la vale, vântul o însoțește. Ziua precedă nopții, noaptea precedă zilei... Asta-i toată filosofia.

27 Titlul unui film de Terel Davis, (n.a.)

în torent

Era din Eminescu si întotdeauna făcea efect. Dar Ea o ,, atribui lui.

— Numai prostii ai în cap!

își trecu mâna prin păr, avea alge.

„Diseară duș cu șampon reparator, sexul de adio, de consolare. Dimineața la vapor și acasă. El o să doarmă bușteаn..."

O va rupe cu El, nu se poate altfel. „A fost frumos..." Se așează pe pietrele de pe dig. Numai pescărușii spărgeau liniștea. Marea nețărmuită, libertatea...

— Stai aid, lângă mine. îmi fad un hatâr? Dar vreau să te juri.

El încercă o eschivă. în general fugea de orice angajament. Singurătatea lui îndelung exersată...

— Nu e genul meu.

— Numai de data asta.

El începea să fie agasat de această insistență. De obicei Ea sărea ușor la alt subiect și lucrurile mergeau mai departe. Acum nu. Zise pe nepusă masă:

— Când o fi și-o fi, aș vrea ca tu să-mi împrăștii cenușa aid. Uite ce splendoare, se potrivește cu interiorul meu. Nu vreau să ți se urce la cap dar au fost cele mai frumoase zile, *everl* Și mi-a plăcut enorm faza cu morții. Cum stăteau ei acolo împreună, împăcați. Diferiți, dar împreună. E o poveste despre comunitate, aia pe care o servești tu. încep să mă prind, este?!

El tăcu, chiar era surprins.

— Pe al meu soț n-am nido bază, îl îngrop eu pe el. Zid două vorbe, că mai mult nu merit și zvârrr... E ușor.

— întreci măsura! Ce-i cu discursul ăsta funebru? De când ești tu morbidă? Dai pe afară de viață, vibrezi! Ești vitală, senzorială, efervescentă. Trebuia să fad *show-bizz.*

Ea ridică din umeri.

— Păi ce să fac și eu? Viața trebuie trăită dacă tot m-am trezit de dimineață. Venim pe lume nepregătiți și apoi dăm din colț în colț...

El fluiera lung din vârful buzelor.

— Așa simplu?!

— Dacă se pretează? Să nu-mi spui că simt dusă, că știu. Ce mare lucru îți cer? Decesele sunt o complicație întreagă. Cât are o urnă, un kil, două? Și ai scăpat de mine, gata! îți las un mesaj de adio *pe facebook.* Sunt o formă de

energie comprimată, m-am documentat pe net. O să mă decomprim. Mă risipesc în celule, în particule, *whatever...* Mă ia apa, mă duce, învăț să înot, să fac scufundări... Comunic cu tot universul. Sunt bine. Mai departe e OK să mă uiți...

în realitate lucrurile s-au petrecut exact invers. Dar cine putea ști?

*

Și aici apare punctul de inflexiune, fără de care o narativă dezamăgește. Tocmai când cititorul e convins că știe. Ea se va întoarce în colivia ei aurită și El la cărțile lui. Și totul revine de unde am plecat.

Dar nimic nu poate fi preîntâmpinat. Intervine hazardul care le rezolvă cum vrea el. In cazul acesta luă forma unui șarpe, ascuns în praf. Este o năpârcă, *Vipera berus,* cum a spus Profesorul mai târziu. „O cunoști după dunga de pe spate, în zig-zag. Când vipera atacă, dunga se îndreaptă și devine săgeată." Și s- a mirat pentru că specia era considerată dispărută. Demult n- au mai fost cazuri, poate de zeci de ani. Dar așa a fost karma lui, mereu a fost ceva special cu El, va zice Ea. La dispensarul din Sulina nici nu se mai stoca ser antivenin, ar fi expirat în frigidere. Tulcea era departe. Așa că e ușor de anticipat.

Cei doi au pornit pe drumul de nisip înapoi spre oraș. în fața lor soarele apunea roșu. Ea rămăsese înfășurată-n prosop, cu sandalele-n mână. Soarta însă făcu ca El să calce năpârca. Ea își aminti brusc viziunile Vasiei, de ce n-a luat aminte? Acum e târziu, prea târziu...

Șarpele se strecură în iarbă, rolul lui s-a încheiat.

*

„Presimte... își anticipează moartea. Se apără cum știe el mai bine, o pune pe hârtie, o descrie, o înfățișează! O arată cu degetul!"

Editorul își prinse capul în mâini. își trecea degetele prin păr ca și când l-ar fi așezat. își masa apăsat pielea capului. Trebuia să facă ceva cu mâinile.

— Chestia asta nu se face, va spune Editorul, nu face sens. De emoție se repeta. Până la urmă despre ce vorbim? Așa dintr-o data? Este absurd. El este eroul principal, stăm după el două sute de pagini și deodată gata, ne despărțim ca-n gară! Nesfârșita călătorie se sfârșește prost Ca un

în torent
avion de hârtie care se duce brusc în bot. Sigur, viața înseși este contradictorie. Dar povestirea trebuie să rămână coerentă.

Cititorul are drepturile lui, sau așa își închipuie. Și mai ales are așteptări, i-ai dat o întâlnire la care nu te duci. Și el este dezamăgit. In acest sens are întotdeauna dreptate, este judecătorul suprem. Poate că personajul o merită dar așa, fără nicio pregătire? OK, au fost semne, dar acum? înțeleg dacă ar fi fost vorba de Ea, care e frunză-n vânt și poate i s-ar fi potrivit un final neașteptat. Dar El? Un tip atât de elaborat? Totul se întâmplă cu un motiv.

Insă Autorul respingea schemele, maniera, îi plăcea să provoace, să fie liber în mișcări, să tragă personajul de sfori. Și să descopere lucruri despre el însuși.

— Cititorul să mai aștepte. Nu mă ocup cu mulțumirea lui. Scriu pentru că nu pot altfel. Să nu uităm că într-o poveste eu sunt decidentul.

— Sigur, admise Editorul. Dacă vrei să-ți rupi gâtul...

*

Dimpotrivă, Autorul avea o perspectivă contrară. Considera că făcuse totul în pregătirea acestui moment fatal, care vine firesc la capătul călătoriei, șarpele în formă de săgeată. A respectat codul deontologic și contractul cu cititorul. Chiar și El și-ar fi dorit să i se întâmple repede, dintr-o dată. Refuza bătrânețea, boala, suferința fără leac, viețuirea ca ultim scop.

Era mai bine dacă-1 călca im tramvai?! începeau tot felul de paralele cu Labiș...

Autorul a așezat totul încă de la început sub semnul curgerii, al marii treceri, este povestea fiecărui om. Chiar dacă El refuză să îmbătrânească și se agață de Ea care este capriciul, este vitalitatea însăși. *Memento morii* Până la urmă trebuie să te aștepți, nu?! Călătoria lor este cadrul perfect în care ceva stă să se întâmple. Mai ales că semne au fost, a avut grijă să le disemineze pe parcurs.

în *Valea Plângerii,* subomul moare în surpare, și adevărul e îngropat odată cu el. Seniorul a fost închis într-o rezervație pentru bătrâni, mintea lui strălucită îl părăsește și nu-i mai trebuie decât un brânci.

într-o zi Directorul va suna sau poate îi va da im sms, să nu-1 deranjeze din munca lui atât de complexă. Și atât de

inutilă...

„Chiar și diabetul până la urmă tot acolo duce, cu toate înțepăturile, tot acolo, chiar dacă pe ocolite, intră la comorbidități."

Risipirea în cele patru zări apare și în *Tombola,* unde bărbatul propune punerea în vânzare a acelui munte de nimicuri rămase după cuplul lor destrămat, pulverizarea amintirilor.

Mai era și *Plaurul* care simbolizează omul gregar, introdus acolo deloc întâmplător. Smuls de furtună dintre ai săi și târât, proiectat în neant.

Este și ideea întoarcerii la particulă, la increat, revenirea la elementele naturale, apa, pământul, universul primordial despre care vorbește Ea la capătul călătoriei. Imprăștierea cenușii în mare e doar o formă, o metaforă hazardată, atât o duce mintea, dar ideea este acolo. Să nu mai vorbim de prezicerile Vasiei când ü dă în cărți și care este pentru lectorul de horoscop. Șarpele biblic din Catedrală vine în alt registru, dar tot la un dezastru conduce. Și biserica te petrece la sfârșit. Mai mult de atâta ce?!

*

Și iată-i! Unul după altul apar străvezii, zici că sunt tele- portați de undeva ca într-o animație. Avataruri, holograme, himere. .. Și în același timp invitații la lectură, revedere? La început se văd cu pixeli gri pe alb dar odată așezați par oameni ca toți oamenii. Doar că sunt rătăciți.

„Trebuia să mi se întâmple mie... Se adună la sfârșit. Ce vă miră așa? Nici eu nu înțeleg, descopăr. Se așază la masa cea mare, cu mine în cap. Nu i-am chemat eu, ei mă acaparează. Eu însumi devin un personaj... Doar îi las să vină la mine. Mă obișnuisem cu ideea că mor singur. Uite că nu! Masa este întinsă în curte sub nucul bătrân, ca la sărbători. Fața de masă albă, înflorată. Ei se lasă să cadă pe locurile goale ca și când ar veni de departe, osteniți. Ei sunt acum ai mei, trecutul dislocuit.

Iau locul celor mai înainte adormiți, familia mea biologică. Oare personajele au o viață de apoi? Deja nu le mai văd fețele. Eu am făcut asta? Este doar instinctul meu de conservare, spaima să nu mor singur? Mai departe începe

în torent

o ciorovăială pe locuri, care unde să stea. Vor să se simtă integrați.

Cred că Tataie și Mama din *Noro* ocupă acum locul Preotului și al preotesei. Costa și Alina din *Prea târziu* pe scaunele învățătorului și bunicii. Părinții mei s-au autoexclus plecând la oraș, locurile lor au rămas goale cu mult înainte să treacă în neființă. Și așa vor rămâne. Ca și locul femeii-copil lângă mine, nimeni nu îl poate lua. Nu e nimic de spus.

Vin la rând Paparazzo cu figura lui nervoasă, încordată și prostituata, inoportunând pe toată lumea. Ce caută panarama asta aici? Și ce vopsită e, ca o sorcovă! Cine i-a ales părul roșu, eu?!

Ca și în familia mea naturală, patriarhală, bărbații au întâietate, femeilor le revine mai degrabă un rol-suport, cealaltă jumătate mai mică. Până la ultima zăpăcită care trage povestea spre ea. Ei nu le țin scaunele, asta s-a deprins mai târziu.

Mai către capăt, pe unde stăteau nepoții și băteau din picioare, mereu gata să fugă la joacă ar fi Dezertorul cu vestonul descheiat și fără centiron. Apoi fata. Chiar și Cantonierul ciufut, Opam, în bocancii lui fără șireturi. Pe ăsta îl ocolesc toți că nu știe românește, tace într-un colț. Acolo să stea.

In curând familia se va lărgi. El, îngândurat, și Ea, sper să nu facă o scenă. Dar nu știi niciodată. Se vor așeza cu noi mai spre coadă, ca niște neamuri recente. Poate că-1 vor aduce pe nenea Pupi și pe Gugu, care o să facă firimituri pe jos și o să umble în patru labe pe sub masă. Și Niusia după el și Vasia o să-locărască...

— E timpul, zice Regizorul, e și el aici. Haideți, toată lumea pe locuri. Asistenta își va lovi palmele, nu și-a adus cla- cheta, nu i-a zis nimeni că trebuie. Operatorul va trage de pe umăr și se va roti în jurul mesei, într-un cadru circular. Acțiune!

Mă ridic cu destulă greutate, sprijinit de tăblia mesei. Lovesc paharul cu cuțitul, cer liniște.

— Tatăl nostru, care ne ești în ceruri binecuvântează mâncarea, băutura și pe noi, robii tăi, amin."

Doar că pe masă nu e nimic, nici farfurii, nici pahare...

*

— Nu va funcționa. Care e ideea? Nu te recunosc. E dramă peste dramă, poveste despre poveste. Tu asculți vreodată?

Autorul se încrunta, ca și când avea probleme de concentrare. Cutele se adunau pe fruntea roșie, dermatita ieșise la vedere, semn că boala lucra tare pe dinăuntru.

— Nu simt sigur că înțeleg, zise Autorul. încerci să-mi ridici moralul? Am făcut toate lucrurile acelea să fie. Ele se întâlnesc în destinul nostru comun. Si acum îmi ceri să le aban- donez? Să le las în urmă? Acesta e mersul lucrurilor? Adevărata moarte e uitarea...

„El însuși e un personaj", realiză Editorul. „Și la fel de instabil."

Ieșiseră la o plimbare în parc, Autorul cu mâinile în buzunare, celălalt cu ele la spate. Admirau pescărușii. Le aruncau pâine. Doar marea lipsea. „Păsări de oraș. Intr-un fel și eu. Cu aripile retezate..

Editorul încerca să fie mefient. Bastonul cu măciulie îi dădea un aer desuet. Șchiopăta ușor. Purta o cămașă cu mânecile suflecate până la coate, aducea cu Prințul Charles în excursie la Viscri. Pe lângă ei trecu în fugă un alergător cu căști pe urechi. Poate un *audioboock,* îi trecu prin cap. Am să reflectez, își zise Editorul. Generațiile se schimbă...

— Firea ta complicată, contradictorie... De ce să omori un personaj care la urma urmei este im *alter ego* al tău mai viril?

Publicase un amplu fragment într-o revistă literară. A fost atunci și un sondaj ordine, un test revelator. Uneori semăna supărător cu Producătorul, doar publicul său era diferit. Din păcate elitele continuă să se subțieze, spunea. Se făcuse ecoul nemulțumirilor.

— Toate trec. Cititorul ține la ideea de destin. El respinge iraționalul, absurdul, pentru a trăi mai departe, liniștit. Altfel e prea mult pentru el, deși la o privire mai atentă hazardul este la tot pasul în viața noastră. Insă un personaj de hârtie, cum este El se naște ca urmare a unei voințe auctoriale, are un parcurs logic, coerent, construit. Ar trebui să ne ducă undeva. La tine povestea, curgerea, e aluvionară, adună tot ce întâlnește în cale și sfârșește în prăpastie. Vezi cum rezolvi...

în torent

— Și dacă refuz?!

*

Omul care scrie e și el supus timpului. Duce cu el durerile lui și ale lumii, fricile. Are o durată programată și obsesia de a face ceva cu ea. Un om bolnav, deteriorat, nu mai e un om liber, el intră într-un program de mișcări obligatorii, de evaziune care-i ocupă mintea. Mai departe își suportă viața și alienarea. Totuși vrei să trăiești, chiar și așa amputat, instinctul e mai puternic. Și mai ales spaima de necunoscut.

Omul care scrie e viu, scrisul e o convenție, o reprezentare. Scrierea se naște undeva în Mesopotamia acum 3000 de ani și de atunci începe istoria[28]. Ducem după noi timpul scurs, concentrat, închis în biblioteci. Un scriitor este o cutie de rezonanță. Scrisul și timpul sunt indisolubil legate, scrisul dă formă implacabilului, îl absoarbe, îl îmblânzește, îi conferă magie. într-un anume sens îl suspendă! întâmplări vechi coexistă cu ceaiul de azi dimineață. Dar asta nu poate dura. Cartea apune...

*

Mai departe cadența se schimbă, se accelerează ca o respirație repezită.

Stăteau așezați pe marginea drumului. Ea îl ținea după umeri. încă nu realiza drama.

— Ești bine? zise ea cu jumătate de voce. îi puse mâna pe frunte, dar nu simțea nimic. Cam palid...

— Nu-mi dau seama. Un pic amorțit.

— Lasă-mă să mă uit! Ridică capul!

El se lasă examinat de sus până jos.

— Ai o pată roșie pe gambă, cam cât un euro. Să joci la loto!

încerca să-i abată gândurile. îi șterse rana cu un șervețel parfumat. Ieftine și bune, glumi Ea.

— Contează cum te simți pe interior. Ai așa, o mâncărime?

El făcu da din cap. își rupse tricoul și improviză un garou deasupra genunchiului. A văzut undeva într-un western. Apoi porniră înapoi spre oraș.

După știința ei veninul de șarpe nu era periculos din

28 Albert Camus, (n.a.)

moment ce se folosea la destinderea ridurilor „Cel mult îți va cădea fata."

El își petrecuse brațul drept după umerii ei. Șchiopăta. Ea îl susținea de mijloc cu mâna dreaptă. Cu cealaltă se echilibra. Se încuraja singură.

— Hai că merge! Ești cam greuț dar nu ne speriem noi așa ușor, am făcut sport. Curând o să avem semnal și o să chem ambulanța.

Căută ajutor în jur dar nu se vedea nici un om, doar niște vite de pripas. „Unde e măgărița aia mucegăită când ai nevoie de ea?"

Regreta că a alungat-o cu pietre. El avea halucinații.

„Un câmp întreg de maci roșii! De unde naiba au răsărit? Nu erau aici la venire. Cine a mai văzut maci în octombrie? Hai, calmează-te, ce vezi nu e adevărat. Simt imagini pe care eu le produc, reverii. Aș putea fi mai nuanțat..

— Ai ochii injectați, pete mici pe retină...

— Aha! Deci e clară, cum ai spune tu. Preferam macii...

Realiză că îi tremură vocea. Ea își înghiți im nod din gât.

— Bine că faci mișto! N-o lua în derâdere.

Și în gând: „se lasă tot mai greu, nu știu cât o să mai pot să-l duc, fac o entorsă. Ce ciudat e totul, efectiv nu mi se întâmplă mie, am un ghem în stomac. Toată viața mea e o întâmplare. E o nedreptate, să știți că e..."

Era o replica dintr-un desen animat al Albertei, îi rămă-sese în cap fără să-și dea seama. Și o spunea destul de des. El pășea concentrat, cu capul în jos, cu ochii la picioare. Admira desenele de lut crăpat.

„Linii subțiri, ca niște cărări, întâlnindu-se, amestecându- se, despărțindu-se... Nicio noimă. Doar balegi uscate..

Ea: „Oh, îmi pierd mințile, de ce nu mă aude nimeni?! în curând o să-1 lase genunchii și aici rămânem. Am vrut, nici eu nu știu ce. *Ceva bun de la viață!"*

Acesta era un film de-al lui, regizat de Dan Pița. Dar Ea reținuse doar titlul, rezona cu ideea. „Ce vină am eu? Am vrut să fie bine. Și n-a mers. Nu sunt responsabilă, chiar nu sunt! Doar o jucărioară pe lume. Mâine mă întorc la viața mea zilnică..."

*

în torent

La filmare operatorul va folosi camera din mână, pentru dramatism, lumina apusului, sângerie. Și o altă dinamică. Unghiuri subiective, alternative. Prin ochii lui împăienjeniți: poteca, nisipul răscolit, picioarele goale. Ea: cerul, clopotnița cimitirului, orașul în fundal...

— Nu pot să ajung până acolo. De ce se întâmplă asta? Doamne, fă tu ceva! Nu merit eu?! Nu mă lăsa, zău!

Și din nou: El cu ochii la picioarele grele, nedemne, repetând: „nu o s-o iau razna"!

Ea, căutând în zare un liman „N-o s-o iau razna. Nu azi."

*

Ih jurul lor roiau nepăsători niște fluturi galbeni.

„Nu mi se învârte mie destul, își zise El. Ce exprimare e asta? O să ajung să vorbesc ca Ea."

— Nu e panică, *mani*

Dar Ea era din ce în ce mai descurajată. Ar trebui să mai încerce telefonul, dar pentru asta trebuia să-1 lase jos. Și nu știa dacă îl mai poate ridica. „Are vreo 80 de kilograme..

— O să ne prăbușim dacă te lași. Ajută-mă și tu, ții echilibrul. Mergem din șanț în șanț. O să trecem prin asta împreună!

„Ia te uită, își zise El, până la urmă Ea salvează povestea. N-ai fi zis."

— Te implor nu te opri! Uite, se vede cimitirul!

„Se putea să nu spună o prostie la sfârșit? Unde mă îmboldești? Uite unde duce cunoașterea de sine! E un delir..."

> »

Se lăsă să cadă pe marginea drumului. încerca să glumească.

— Eu nu mai merg nicăieri, mie aici îmi place...

Și se culcă la pământ. Ea izbucni într-un râs isteric, care repede se schimbă în plâns. Apoi se revoltă.

— Să nu îndrăznești! Să nu te prind că mă lași singură.

Se simțea părăsită, sleită. își aduna puterile.

„Doamne, eu simt prea slabă. Eram fericită cu el și nu știam..."

Dar El era aproape inert. Ea îl târa ca pe-un sac. Se opri după câțiva metri. „Intru în anxietate, mă blochez."

— Hai, sus! Hai că mai e puțin! Surprinde-mă!

Brusc simți o vibrație ușoară în buzunar! își examină te-

lefonul apoi îl ridică deasupra capului.

— Uite, am semnal! Ți-am spus eu? M-ai speriat ca naiba! Alo?! Hai că i-am prins. Să-mi spună ce să fac. îi bag în teleme- dicină!

*

Film în film. Scena care urmează s-a dovedit o aventură în sine, a fost cea mai dificilă. în script El era preluat de o șalupă SMURD care să-1 ducă de urgență la Tulcea, la spitalul județean. Ea rămăsese pe țărm, nu mai avea putere nici să plângă. Imagi- nați-vă apoi doi inși, un sanitar și un șofer care se învârt mereu în jurul tărgii, cu stativul perfuziei. Operatorul filmând la plan detaliu, refugiat pe acoperișul cabinei, alături de sunetist, cu macaraua microfonului de ambianță, care se bălăngănea în toate părțile. In viteză șalupa se ridică de bot și operatorul era gata să alunece în apă, înjurând în dulcele grai moldovenesc.

In paralel a fost necesară încă o barcă, cu aceeași viteză, unde se află a doua cameră, pentru cadre largi, laterale. O manipula Regizorul însuși, pentru economie.

Doi băieți cu gleznele goale, moi, își spunea asistenta.

Se adaugă vântul dintr-o parte, valurile ce fac să tremure camera, ambarcațiunile care trebuie evitate. La un moment dat au trebuit să depășească un mineralier greu, care făcea siaj, ca un șanț adânc pe mijlocul Dunării.

Acțiunea se filma în priză directă, fără duble. Și oricum scena s-a dovedit prea lungă. Tot ce se petrecea în mintea, în agonia lui a fost adăugat ulterior la montaj, odată cu vocea din *off.* Deocamdată actorul nu trebuia decât să stea întins pe targă, legat în chingi, cu perfuzia în braț și masca de oxigen pe față. La un moment dat își va da ochii peste cap și gata...

*

— E foarte jos tensiunea, zise sanitarul. Reflexe văd că are. Important e să ne mișcăm repede.

Aproape că striga. Motorul vuia și vântul îi lua vorbele. Barcagiul însă este un cârcotaș, genul de ratat supărat pe viață.

— Eu peste cinzeci de mile nu merg, se prăjește motorul, e o vechitură. Sau poate luăm o buturugă la elice

în torent

și adio mamă!

— Taci măi, ne descurcăm noi cumva. Perfuzia văd că ține și mai am o fiolă de adrenalină dar serul antivenin e la Tulcea, îl așteaptă la chei. Se pare că tipul e cineva, apare la tv. Mi-au zis pe stație.

— Eu zic din postura mea. Dacă luăm un trunchi zburăm peste cap. Noi poate ieșim la mal, dar ăsta nu. Cu toate relațiile lui. Mai e și legat.

Sanitarul verifica aparatura medicală.

— Oxigen? Sper să ajungă.

— Ai plecat cu jumătate de butelie, atâta lucru știu și eu. Te-au sărit de la formarea continuă...

— Iar te-ai luat de mine? Hai că mă enervezi! Vezi de treaba ta! Mă înveți tu pe mine, un barcagiu. Este o manifestare multiorgan. Pulsul e slab și respirația grea. Totuși parcă m-a strâns de deget. încă e aici. Putere! Pune și tu vesta!

Șoferul turează la maxim, motorul scoate scântei. Aproape că nu mai ating apa. Scriitorul încă își auzea gândurile încap.

„Sunt pe mâna unor amatori. Cine e de vină? Am căutat povestea, am provocat-o..

Sanitarul își blestema norocul.

„Toată viața am dus gravide la spital. In trei luni ieșeam la pensie. Și poftim! Nu putea să fie un pacient obișnuit, să nu intereseze pe nimeni?"

*

„Agonia.. .Uite așa ajungi blasfemie!"

Cum stătea acolo legat de targă în mintea lui se vedea pe o cruce. Să fie rândul meu? Crucea lui era luciditatea. Și revolta.

„O vreme norocul ține cu noi, ne descurcăm natural și inconștient. Apoi îmbătrânim și lucrurile se complică. Rezolvarea nu ne aparține, ține de hazard, de neașteptat. Și nu e bine să-l stârnim. Ne-am învățat să căutăm un sens în orice. Și o semnificație. Ei bine, nu este! Refuz ideea că Dumnezeu are un plan... Poate mai demult! Nid o noimă și nid o dreptate..."

Sanitarul îi examină garoul. Pidorul era vânăt deasupra genunchiului.

„Dacă nu-1 slăbesc puțin o să facă cangrenă. Dacă fac așa i se urcă veninul la cap. Important este să câștigăm timp. Linia de *finish* este spitalul."

— Degeaba te silești, zise barcagiul. Dacă are zile, scapă...

Prin stație dispecerul îi preveni că s-a aflat, nu se știe cum și presa este deja la chei.

— îmi trebuia mie tura asta cu celebrități, oftă sanitarul.

— Dar ce vină am eu, care dtesc doar rebus, plusă timonierul. Mamă, ce echipă facem...

Și totuși făceau tot ce puteau. Din această perspectivă umanitatea e salvată, cu El nu e clar.

„Parcurg fluviul invers, împotriva naturii, a curgerii. O încercare disperată de a recupera ce?! Timpul pierdut?! Ce poate ieși bun din asta?"

*

Reculegere. Glosa pe relația cu Dumnezeu.

„Niciodată, nicio punte. Doar ideea că e posibil..

Să vedem cum arată asta pe film. Este un monolog incoerent care nu se mai termină.

El (din *off,* voce pe fundal): „Doar frânturi, fărâme...

Niciodată fericit. N-am fost auzit acolo sus, n-am fost în grații. Am fost refuzat! Ce mai faci tu, Doamne? Te uiți ca la un *late night show?*"

Era un vers din poemul „Erezie", scriitorul se repeta fără să-și dea seama.

„Dar de fiecare dată a intervenit îndoiala. Vine din rațiune și teama de eșec, e persuasivă și perseverentă, se insinuează treptat. De câte ori am încercat o apropiere pe verticală, am alunecat urât. Așa stând lucrurile n-am pretenții la mântuire. Și nici nu mă revolt. Mă ia întunericul. Plec în liniște, devin indiferent... Sunt bine singur? De ce m-ai părăsit?!"

*

La hotel, în cabină, Ea își strânge bagajele. Este o vraiște de nedescris. Involuntar. Ea amestecă hainele ei cu ale lui. La un moment dat dă peste laptop. Uneori îl surprindea scriind noaptea. E mai liniște, i-a spus ca o justificare. Ținea capul în jos și Ea a intuit că ascundea

în torent

ceva: va fi o carte despre ei. Foarte probabil deloc măgulitoare. „Avea acest obicei pervers să se bi- duiască singur. Dar ce vină am eu?"

In ușă apăru Patronul, era livid și parcă intrase la apă. Renunțase la bermude, purta un trening gri petrol. Și șlapi negri.

— Am auzit, zise stins. Mă și mir, n-am mai văzut pe la noi. în baltă da, s-a mai întâmplat, în sălbăticie, care are legile ei. Dar nu la plajă, cu turiștii. N-ați avut astâmpăr. Ați fost lacomi!

Avea mâncare la gură. Vestea îl surprinsese la masă, între feluri.

— Scutește-mă! A fost o întâmplare, nu-i nimeni de vină. O chestie rece și umedă. Acum strâng și-mi iau valea. Poți să mă duci la Tulcea cu barca? Sau Căpitanul?

Patronul avea îndoielile lui, își făcea griji pentru Ea. Avea o răspundere. Arată ca o pătlăgică borșită, își zise Ea.

— Tulcea e departe și se întunecă. Insă aveți dis de dimineață o rapidă. E timp să vă liniștiți. Simt ore de emoții. Vă fac o cacao caldă, din partea casei. Sau o limonadă cu mentă.

Apropo, au fost niște sticleți pe aici, cred că erau de la poliția de frontieră. Au uniformele alea noi de import. Că câr, că mâr, că trebuie să facă raport...

Dar stați liniștită, le-am răspuns la derută.

— Așa zici tu, Pupi? Acum eu sunt problema? L-am ne-norocit eu?! Sau l-am iubit? Tu ce zici?

Patronul rămase mut. Numai la asta nu s-a gândit, nu e verosimil.

„Nu mai pot aicea, nu mai pot! Atâtea nefericiri la activ... Se vede că am plâns? Sunt zdruncinată."

Patronul îi oferi un șervețel umed. Ea reținu laptopul.

— Bagajul lui să-1 trimiteți la București, o să-ți las adresa și bani, îl instrui Ea.

— A, bon! Nu iau bani, o fac pentru El. Mare om era!

— Nu mă întrerupe, îmi pierd șirul. De ce nu înțelegi niște lucruri?

Ea își aminti că așa spusese și despre poetul naționalist Adrian Păunescu, într-un exercițiu de admirație. Și Vadim în jurul lui, ca un titirez. „Ce brand de țară confuzată! Ce scară de valori!"

O pufni râsul, un râs nervos. Nu se putea stăpâni.

Patronul n-a înțeles. „Cum sună asta acum? Mereu ina-

decvată, nevrotică..."

— El e pe drumul lui, șopti Ea. Un om făcut din gânduri.

Ar trebui să fie imaterial. Eu îl privesc așa, fără cuvinte. Tu fă nota! Pot să plătesc cu card?

— *Of course'.* Avem patru stele! Nu degeaba suntem Green!

Reveni cu POS-ul. Însă cârdul nu mai funcționa.

*

A trebuit să-și sune Soțul. îl luă tare de la început:

— Ești im monstru, Papetu! Și imediat o pufni râsul: ce alăturare de cuvinte, de un comic irezistibil. Se minuna de ea. Apoi își înăspri glasul.

— Asta faci tu, îmi blochezi cârdul?! Vrei să mă îngropi aici? Ai tras pe nas?!

Bărbatul se făcea că n-aude.

— Ce semnal ai acolo, apare un *delay.* Alo, alo? Am o țiuială în ureche.

„Cine știe cine mai e pe antenă, se gândea. Am un dosărel..."

Dar Ea îl repezi.

— Lasă prostiile! E o nenorocire de nedescris. Aș putea fi interogată, reținută. Toată ziua m-am rugat și degeaba. Mă simt pierdută. Nu mă aștept să înțelegi...

— Te decompensezi, o ajută Soțul, în felul său. Ce poți pentru ca să faci? Nu-i bine să te precipiți. îți face rău la ten.

Ea își trăgea nasul. Se hotărî să îl ia altfel, avea nevoie de soț. Va juca căința.

— Ascultă-mă! Știu că ai suferit. Mă simt așa de vinovată...

Dar o spunea în raport cu El, nu cu soțul.

— Asta nu-i o noutate, zise afaceristul. Tot eu trebuie să mă ocup, te recuperez, n-ai tu treabă. Și cârdul o să-l deblochez mâine, pe lumină. Ești o soție costisitoare. Poate în viitor să facem altfel...

— Vino să mă iei, zise Ea pe un ton imperativ. înțeleg că ai rezerve. Dar totul se va afla. Și o să ieșim prost. Simt paralizată, mă copleșește chestia asta. Parcă m-a lovit o stea în cap...

— Vrei să mă înduioșezi? Nu te-am răsfățat eu destul? Să-ți fac ceva pe *beauty,* să ai afacerea ta, să vină banii

în torent

spre tine? Mă gândesc, momentan n-am un plan. Toată noaptea am contemplat facturi, proiectul ăsta are o mulțime de găuri. Nu simt în stare să conduc, trăznesc a Femet, am scos dopul cu dinții, nu pot să fiu empatic, se învârte casa cu mine, îmi trebuie hidratare cu cafea. Și niște gheață pe ochi! Eu trag de mine acum. Aș dormi non-stop.

Ea vorbea fără sir.

— Sunt stresată și hărțuită. Nu mai suport, nu-mi găsesc hainele, nu pot să mă adun. Mai e și Liuba, o măgăriță... Poftim, am dat-o îh diverse.

Soțul amuți. Chiar și pentru el era prea mult.

— Ești căpiată! Fă un duș! Mănâncă bine! Nu mai dramatiza! Nu rezolvi nimic dacă bocești. O să trimit pe cineva, preiau inițiativa. Tu ai grijă să nu apari la știri, că e *demage* de imagine. Nu ne profită chestia asta!

*

Șalupa SMURD sărea valurile. La filmare n-au avut una originală și a trebuit să pună autocolante pe o alta, închiriată din port. în mod obișnuit plimba turiștii până la Letea, să vadă caii sălbatici și pădurea. Era veche și se țâra pe canale. La filmare au tras de ea.

„Ce să fac cu rabla asta, se lamentează barcagiul din *off.* Se scutură ca un câine ud. Pa'zeci de noduri, mai mult nu duce. Turația e la 6000. Sanitarul e depășit și dă vina pe mine. Ce șanse sunt?"

Scriitorul, din *off,* se presupune că nu mai poate vorbi, e în agonie. Monolog interior.

„Un șir de întâmplări nostime, care se sfârșește... Sunt încă lucid dar nu mai ține mult. Păcat, subiectul mă stârnește: destructurarea, involuția sentimentelor, a relațiilor, a sensibilității, frica de celălalt. Este o poveste despre eșec."

Sanitarul se aplecă asupra lui, vizibil îngrijorat.

— Tu mă auzi? Hai că nu mai e mult, ne așteaptă ambulanța la chei. Clipește, strânge-mă de mână, dă-mi un semn! N-am răspuns pupilar. Mă simți în vreun fel?!

Dar El își urma gândurile cu o surprinzătoare acuitate.

„Oricum nu voiam să îmbătrânesc, e dizgrațios. Timpul e nemilos. Fiecare are o poveste mai lungă sau mai scurtă. In cazul meu mai scurtă. Totuși am tras de mine, am

încercat, m- am îndepărtat de canoane, de cei de dinaintea mea. Am ieșit din rând. Am intuit răul, l-am pus pe hârtie. însă cultura nu te mântuiește. Cam neterminată povestea asta..."

— îi pun căluș, să nu-și înghită limba, zise sanitarul, îl lua de martor pe barcagiu, s-ar putea să aibă nevoie de el într-o zi. „O să fie o anchetă. Ăia mereu dau vina pe cineva... Judecând după ochi e încă psihoactiv. Dar n-are indicatori faciali, nu se mișcă un mușchi. Creierul lui e 90% apă..

— Nu piere el, e soi rău. Uite la cămașa lui havaiană, a venit aici să și-o tragă. Și noi ne dăm de ceasul morții.

— Vezi de covrigul tău, pilangiule! Intr-o zi îți capsez gura!

Dar nici timonierul nu se lasă mai prejos.

— Tu vorbești mă, bidon turtit? îți dau una de te rabatezi! Dacă deschid eu gura? De unde ai diploma aia trasă la xerox?! Nu vreau să aud nimic!

N-am spus la nimeni, că mi-a fost milă când ți s-a dus copilul...

In acel moment barca înregistra un șoc și motorul se opri.

— Mare bou ești, zise Sanitarul ca o concluzie. Am luat un buștean.

Celălalt ridică din umeri. Ridică capacul motorului.

— S-a prăjit! S-a dus alimentarea, furtunul e plesnit. Am ceva de schimb.

Pluteau în derivă la vale. Și erau atât de aproape... Pe mal se vedea satul Partizani, casele vopsite în alb, gardurile date cu păcură.

„Poate ne calcă o barjă", își zise barcagiul. Și chiar venea una din amonte. Se vedea farul de la Ceatal. Dincolo de el, orașul. își imagină faleza plină de curioși, girofarurile, blițurile fotografilor. „Mamă, ce subiect au ei! E cu suspans. Numai noi mai lipsim. Se caută țapi ispășitori."

Sanitarul profită de răgaz să-i asculte inima. Se lăsa liniștea.

— Are aritmie... îl ventilez! Urmez protocolul! Mai am și ceva suport de sânge.

Și la urechea Lui: să nu mori acu' că nu știu ce-ți fac!

In ultimă instanță avea o pastilă de nitroglicerină, i-o va

în torent

pune sub limbă. Spera să nu fie expirată. „Numai dacă intră în stop-cardiac." îi scoase masca, se îneca.

*

El (din *off):* „Nu pot să-mi descleștez maxilarele, aș vorbi cu omul acesta. E ultimul meu martor și e bine intenționat, dar ce poate face? Sentința s-a dat. Apropo, Seniorului să nu-i spună nimeni nimic, îl tulbură inutil și până mâine uită. Ce rost are? N-am mers pe urmele lui, nu l-am impresionat, pentru el simt un pierde vară. Am vrut să-mi trăiesc viața mea, nu pe-a lui."

Gândurile ca *niște flash-vii,* fulgere îndepărtate. „Nu mai pot, mi-e somn. Nu-mi pot imagina mai departe. încă puțin și chinul dispare. Totul se deșiră. Uitarea începe. Povestea era oricum lungită..."

Sanitarul începe manevrele de resuscitare. E ca un soldat pe ultimul aliniament. Totuși va lupta. „Rămâi cu noi", îi șopti la ureche. „Rămâi aici!"

*

El se gândea la romanul care va rămâne neterminat, era grija lui cea din urmă. Toți ne gândim la im moment dat ce rămâne după noi. In acest sens avea trăirile unui om obișnuit, doar subiectul lor era altul. Nu se gândea la urmași, că n-avea. Dar regreta personajele secundare care vor rămâne neterminate, portrete mai mult schițate, crochiuri. Totuși ele pun în valoare protagoniștii, le dau replica.

Profesorul care știa toate păsările cerului... Un tip frust, uscat, intransigent, în hainele lui de camuflaj și bereta Che Guevara.

„Aș fi putut face din el un purtător al progresului, un fanatic al noilor religii laice. Omul corectat, resetat. Rămâne ceva confuz, nedefinit Mai mult o furie față de felul omului de-a fi. Atâta vanitate... încercarea de a-1 reseta este sortită eșecului, natura umană nu se schimbă. Sigur, în planul acțiunii putem să sortăm gunoaiele, să reciclăm ambalajele, să reducem emisiile. Deșeurile devin resurse...

Așa cum Geantă este un desen în tușe groase, o caricatură. Activistul de tip vechi, drojdia trecutului comunist, rădăcina noastră putrezită în pământ.

Cum-necum s-a scos, strigoiul! Bântuie și astăzi...

RĂSVAN
POPESCU

Nid pentru acesta n-a mai fost timp. Sunt două fețe ale utopiei. E omenească și moare ultima. Așa cum Soțul, afaceristul, Producătorul, Directorul, Patronul sunt oamenii zilei. Scriitorul, Editorul, Profesorul, frumoșii perdanți[29]. Ce țară amestecată!"

In planul realității manevrele de resusdtare par sortite eșecului. Saturația oxigenului în sânge coborâse la 70%. Sanitarul lăsă brațele în jos, descurajat. Din clipă-n clipă pacientului i se va opri inima.

Mai avea o nădejde, ultima, încărcă defibrilatorul. „Dacă îl pierdem, noi vom fi de vină. Parcă văd presa de scandal..

El își urma gândurile cu greutate. Uneori firul se pierdea și era nevoit să se întoarcă. Totuși monologul continua.

„Mă tem că voi rămâne închis aici, cu personajele mele precare între două coperți. Până când cineva va deschide cartea...

Ultimul personaj este scrisul însuși și mereu am așteptat ceva de la el. Sigur, nu vorbim de pagini strălucite, nu simt un calofil, un artist al cuvântului. Cuvântul este doar suportul ideii. Eu vorbesc de actul scrisului.

Fraza scurtă, ritmul, cadența povestirii, cursivitatea... Și imediat apare îndoiala: de ce? Cine mai adoarme azi cu cartea- n brațe? Dincolo de stilul simplu, direct, cartea pune probleme complicate: atașamentul, îmbătrânirea, meschinăria vieții sociale, nevoia de sens... Sunt un scriptor de idei. M-au preocupat toate acestea, este un volum de maturitate. Intimitatea scrisului ca act. Scrisul ca nevoie organică. Și chiar o metodă de terapie, de supraviețuire.

O formă de cunoaștere și autocunoaștere. Dezamăgirea. Totul e perisabil. Ca și când ai despodobi bradul de Crăciun. Un creator adevărat este un încrâncenat. Eu nu am obsesii de- miurgice. Și nu am stil. Eu mă povestesc.

Narațiunea sunt eu. Scriu cum îmi vine, când îmi vine, până la urmă se organizează singur, încăpător, fără grija formelor și pretenții de edificiu. Ordonează haosul, pune în acord lumea mea interioară cu cea exterioară. Până când

29 Trimitere la albumul lui Leonard Cohen, *Beautiful losers,* (n.a.)

în torent

moartea uniformizează totul..

*

— Barcă nenorocită, zise timonierul cu năduf. Futui!... Restul s-a tăiat la montaj. Pluteau în derivă, de-a curmezișul Dunării. Pe lângă ei trecu în sens invers baliza de la mila 58, pe care tocmai o depășiseră. Pe mal se zărea cabana Ilgani. Barcagiul ridică din umeri, motorul nu mai dădea nici un semn.

— Ești pe barba ta, pilangiule!

Sanitarul urmărea cadranul defibrilatorului. își făcea curaj. Și pacientul, dar în alt fel.

„Este și o recapitulare târzie, refuzul uitării. Trag linia...

Scriem ca să nu sfârșim de tot. Cartea mea nu se termină în moarte, ea trece dincolo, cel puțin așa sper. Și atunci și eu..

— *Cuti* Trebuie să tăiem, zise tare Regizorul, am ieșit din program. N-avea chef de un conflict cu sindicatele. Secretara lovi clapeta. Se agita de pe margine în stilul ei agasant, nu-și găsea locul. Amorțise în barcă.

— A fost bine? Suntem bine?!

„Am cerut eu asistentă?" își zise Regizorul. „Să mi-o ia cineva de pe cap!"

*

In acel moment motorul repomi într-un nor de fum.

— Hai că a luat-o! țipă barcagiul. Turația urcă din nou. Zi-le prin stație că venim în trombă. Să fie la ponton, pregătiți...

— Viteză! Putere! Dau o bere!

— Dar să fie rece, *pleasel* O bem cu el.

Sunt ca doi copii bătrâni care au un joc nou.

Barcagiul rămânea la ale lui.

— Nu bea ăsta cu noi. E la altă categorie. Noi suntem mărunți, suntem amănunte.

— Bagă sirena! Toată forța! Dă-i tare!

— Acu să vezi raliu! Mă urc pe mal, să fiu al dracu'!

— Salt înainte! Vin bărbații!!!

— N-ai tu treabă. Uite, îi revine sângele în obraji...

— Ti-am zis? îl face doctorii ca nou!

Dar sanitarul se îndoia, mai văzuse cazuri. Pe ultimul

metru pacientul avea o revenire, ultima.

Lumina devenise violacee. Barcagiul era una cu motorul. Sanitarul își făcu cruce cu limba, să nu-1 vadă colegul, nu era momentul potrivit. îl trăda transpirația de pe frunte.

„Dumnezeu cu noi!"

Șalupa se ridică de bot, tăia apa roșiatică, sângerie. Soarele cobora sub linia orizontului și ei goneau spre el ca apucații. Ca și când ar fi vrut să-1 rețină...

*

Cartea se termină aici și nu știi exact ce s-a întâmplat. Ce-ar mai fi de spus? Până la urmă Editorul și-a impus punctul de vedere. Era cea mai rațională persoană. Soluția a fost drastică. Interferențele cu trecutul au fost eliminate, meandrele retezate, racordurile în timp scoase. Textura ficțiune-adevăr nu ține la cusături, s-a justificat el.

Ordinea a fost restabilită.

întoarcerea personajelor a fost considerată în cele din urmă un fenomen parazit, o rătăcire dacă nu chiar un exces al Autorului. Locul lor e în biblioteci, arhive. Nu toate ideile nocturne sunt inspirate. Filele respective au rămas împrăștiate prin atelier și chiar pe jos. Deja puteți să faceți abstracție, bine că neam lămurit. Ce atâtea divagații? Contează produsul final, *El și Ea.*

Chiar și tema bătrânului care pleacă, tema centrală în viziunea Autorului, a fost cumva estompată. Scena cu el în capul mesei de taină, unde personajele înlocuiau pe rând membrii dispăruți ai familiei a fost expediată într-un subsol de pagină.

— Ții la ele mai mult decât trebuie, i-a spus Editorul. Pentru tine simt întâlniri esențiale dar cititorul nu vede așa. Nu merge într-un format popular, de buzunar. Sunt necesare unele concesii, toată lumea înțelege. Nu poți să te lași chemat de sirene. Readucerea trecutului în prezent, dintr-o datorie rău înțeleasă, creează confuzie. Totul pare plăsmuit. Eventual poate constitui un proiect inedit de memorii. Pentru binele tău o spun.

Editorul era ferm. Nu-i stătea în obicei, în mod normal își escamota intențiile sub o anume gentilețe.

— Am să fiu franc. Un scriitor trebuie să spună o poveste simplă, fluentă, să urmeze un fir. Restul sunt adaosuri. Afară!

Altfel dezamăgește și nu vinde. Sigur, ai putea să iei Premiul Nobel...

Dar scriitorul obosise, nu-1 mai asculta. Se simțea sfârșit, stors ca o lămâie. „Gata, șantierul se închide. Toată această măcinare în gol, în răspăr cu Dumnezeu și cu oamenii... Timpul nu poate fi învins. Crepusculul este aproape. Cartea aceasta este o înfrângere!"

In tinerețea sa aventuroasă, jurnalismul l-a adus la Ierusalim unde palestinienii se revoltaseră cu pietre și armata a răspuns cu gloanțe. Au fost mai multe asemenea episoade. Intr-un moment de respiro și-a înfipt o dorință în zidul Plângerii. Scria acolo: totul! își dorea lumea cu ardoare. Ce ar scrie azi? „Să mă lase lumea-n pace..

Vechile figuri au fost împinse înapoi înlăuntrul lui, unde vor continua să-1 ocrotească, era sigur de asta. Loialitățile nu dispar ușor. îi va păstra în minte, ca într-un album de fotografii alb-negru.

In ultima parte a textului agonia avea un ritm în crescendo, sacadat care l-a vlăguit de tot. A tras tare să fie gata la termen, Editorul ținea să lege lansarea cărții de premiera filmului, e o regulă în marketing, se impun, se trag una pe alta, împreună reține atenția publicului. Acum pregătea versiunea audio, hi-fi în lectura autorului. „Ce să-i faci, vremurile se schimbă. Și trebuie să ținem pasul..

în plus boala îl secătuia. Programul lui fusese dat peste cap, ca și dieta, glicemia scăpase de sub control. Avea palpitații, probleme renale...

— Sunt varză, zise pe limba Ei. Sunt terminat. Am ostenit să-i înfrunt pe toți. Sunt bătrân, remember? Of, Doamne, încep să vorbesc ca Ea. Chestia asta se ia!

*

Revederea. Regăsirea...

In film s-a mai adăugat o secvență, care este foarte plastică. Producătorul a ținut morțiș. Fiecare cu pretențiile lui. Și autorul la mijloc, sleit. Este o scenă aproape fără cuvinte în care lumina este importantă, o lumină rece. Operatorul a folosit un filtru gri-albastru. Anotimpul s-a schimbat. Aparatul descoperă o stradă lungă cu arbori plini de zăpadă. La plan-detaliu se văd țurțurii subțiri, picurând. E soare și ei se topesc încet.

Ai zice că vine primăvara, îh curând mugurii le vor lua

locul pe crengi, viața își reia ciclul. Dar încă suntem între două anotimpuri, o clipă suspendată...

Ea se apropie de vitrina librăriei. Este locul unde s-au cunoscut. Doar că acum este înfofolită îh gulerul de samur și are gluga trasă pe ochi. Dar nu mai e glamour ca la început. Pare că se ascunde. De mâna ei atârnă Alberta, care se uită în altă parte, absentă, alunecă pe trotuarul ud. Are pantalonași pastel și arată ca o fondantă.

S-ar da pe gheață, dar Ea o ține din scurt. Din clipă-n clipă o s-o ia plânsul, e o nedreptate, să știți că e...

Ajung îh fața vitrinei de cărți. *El și Ea* se află acolo, între Haralamb Zincă și un volum de diete pentru slăbit. Mai era ceva de bricolaj, astea se caută. Peste vreo săptămână *El și Ea* se va muta pe rafturile de jos. Așa merg lucrurile...

Reveni la titlu: *El și Ea (însemnări inedite).*

Precizarea era importantă, romanul rămase neterminat.

„Atâtea lucruri au rămas nespuse. N-a mai fost timp."

O amuza coperta, părea o scenă din visul ei la capătul lumii. O sfoară de rufe pe care atârnă la uscat bluza lui albă cu mânecile gesticulând în vânt și cămașa ei de noapte, transparentă, spălată cu înălbitor. Aici zâmbi, în realitate dormea goală. Un dans, își spuse. In fundal marea, singurul decor.

Ea șterge geamul aburit cu mănușa, apoi își lipește fața ca și când ar fi vrut să treacă prin sticlă. Albertina o imită cu buzele răsfrânte, zid că e o ventuză. înăuntru lumina e slabă. îl descoperim pe Autor, care dă autografe. Spune el ceva, dar afară nu se aude nimic.

Din motive de marketing poartă haina de camuflaj cu pete galben-kaki, pe care El o îmbrăcase pe vas, împrumutată de la Profesor. Și la rândul lui i-o împrumutase Ei pe faleză, bă- tea un vânt rece, pătrunzător. Și Ea a zis că stilul *army* e șic. In interiorul bibliotecii jacheta de vânt îi dădea un aer bizar.

— Cât îl urăsc pe omul acesta, spuse Ea.

își trase capul înapoi, apoi se izbi puternic cu fruntea de geam, ca un berbece. Scriitorul tresări pentru o clipă. Autor și personaj sunt în același cadru, viața și irealitatea despărțite de un geam subțire... Ca să vezi ce face lanterna magică! Cei doi se privesc în ochi.

O secundă, două, trei. „Tot frumoasă", spuse Autorul în

șoaptă. Simți furia ei. Și nevoia de a o consola. „O să-i vorbească de neuitare. Creația este viață."

„Ce-aș putea să-ți spun? Nu te lua după știri. In mod super-ciudat, cum ai spune tu, El nu a murit, n-avea cum. Ajunge un singur cititor. Și povestea merge mai departe..

O simțea cum se încarcă. Instinctiv se prinse cu degetele de tăblia mesei. Din clipă-n clipă va exploda, își va da drumul în stilul ei. Trage aer în piept. „Acum să te ții."

— *Fuckl* Mă înnebunesc rahaturile astea!

*

— Cut! zise regizorul și făcu semnul la gât. Asta a fost! Am încheiat!

Ne-am făcut treaba. Tu ce zici? Avem material destul?

Era marea lui grijă. Un film îl faci din ce-ai reușit să tragi. Restul simt bune intenții.

Operatorul opri camera. Apoi își întoarse șapca cu cozorocul în față. La filmări o punea invers, să nu-1 încurce.

— Cred că avem ceva, zise ca de obicei.

— Ne vedem la montaj, spuse Regizorul în loc de la revedere. Mii de mulțumiri! V-ați descurcat bine! Toată lumea și-a dat silința. Eu sunt mulțumit. Pa, copii!

Actrița avea îndoieli. Finalul i se părea prea abrupt.

— Am fost bine? îmi intră părul în ochi. Am zis că mă tund...

Asistenta de platou era nedumerită, rămăsese cu clacheta-n mână.

— Gata? Am terminat? Pe bune?

Un cablu o luă de picioare, electricianul își strângea firele, avea mult echipament. Mai erau de stins panourile cu becuri. Și să nu uite blenda pentru dirijarea luminii pe chipuri, altfel lasă umbre. „Lumea crede că pui reflectoarele și gata." Operatorul râse.

— Vezi pe unde calci, o avertiză el. Memo se înroși la față.

— Efectiv nu m-am mișcat.

— Care-i problema ta? încerci mereu să te ocupi de toate. Ai să ajungi fată bătrână. Faci o treabă bună, înveți din mers, ești dedicată, în proiect până peste urechi. Dar și asta se termină. Toate au un sfârsit.

Pe ea o podideau lacrimile, toți o compătimesc. De emoție trec cuvintele pe lângă ea, prinde imul din trei.

RĂSVAN POPESCU

— Poți să mai zici o dată?

— Ce? Chestia cu sfârșitul?

începea să semene a despărțire. Deja actorii plecaseră. Interpretul lui nu apărea în secvența finală, dar a ținut să fie acolo, s-o susțină pe Actriță. Vor reveni în studio să facă vocile. Asistenta ü invidia, fără ei nu se poate, actorul e trupul ideii. Auzise că s-au cuplat, tabloidele aveau marfă. S-au susținut la probe și tot așa, arătau bine. Actori de ocazie. Mereu așteptau să fie îndrumați. .. Și acum sunt vedete!

— Tu ești mai pe relaxare. Ce faci mai departe? Cum te descurci?

Operatorul ridică din umeri, se întâmplă atâtea lucruri. Mereu se ivește câte ceva. Poate chiar să ia premiul „Camera d'or", așa ar fi corect! îl ajutau peisajele, lumina solară, culorile de apă...

„Mai trebuie doar un pic de noroc. Sunt multe festivaluri. Până la urmă o plesnesc pe undeva..."

Memo tremura toată. Nu reușea să iasă din poveste, era la primul ei film. Echipa se obișnuise cu ea. Când uita clacheta, Regizorul îi spunea: dă-ne două palme! Și trecea mai departe. In platou se stinse lumina.

— Serios? Suntem gata? Chiar da?!

— *Sfârșit* —